

T.C.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KENT İMGESİ BAĞLAMINDA BURDUR'UN KENT KİMLİĞİ

ÇİĞDEM COŞKUN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: PROF. DR. MURAT KAYIKÇI

BURDUR – 2019

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KENT İMGESİ BAĞLAMINDA BURDUR'UN KENT KİMLİĞİ

ÇİĞDEM COŞKUN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: PROF. DR. MURAT KAYIKÇI

JÜRİ ÜYESİ: DOÇ. DR. NACİ KAGIN

JÜRİ ÜYESİ: DR. ÖĞR. ÜYESİ OĞUZHAN ERDOĞAN

BURDUR – 2019

**MAKÜ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 17/05/2019 tarih ve 2019/12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 29.08.2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Çiğdem COŞKUN'un Kent İmgesi Bağlamında Burdur'un Kent Kimliği konulu tez çalışması Kamu Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI) : Prof. Dr. Murat KAYIKÇI

ÜYE

: Doç. Dr. Naci KARKIN

ÜYE

: Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ERDOĞAN

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

T.C.
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Kent İmgesi Bağlamında Burdur’un Kent Kimliği**” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik etik ilkeleri ihlal etmediğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinde erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Çiğdem COŞKUN

12.06.2019

TEŞEKKÜR METNİ

Tezin hazırlanma sürecinde bana rehberlik eden, önerileriyle ve bilgileriyle beni yönlendiren, yardımcı olan danışman hocam Sayın Prof. Dr. Murat Kayıkçı'ya, bugünlere gelmemde en büyük emeği olan, destekleriyle güç veren, her durumda yanımda olan, canım ailem; babam Mahmut Coşkun'a, annem Figen Coşkun'a ve kardeőim Sinem Coşkun'a, tezimin düzenlenmesine yardımcı olan, her zaman desteğiyle yanımda olan öğretmen Yusuf Cihan Urhan'a teőekkürlerimi sunarım.

Çiğdem COŞKUN

(COŞKUN, Çiğdem, Kent İmgesi Bağlamında Burdur'un Kent Kimliği, Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2019)

ÖZET

Bu çalışmada, Burdur'un kent kimliği, kent imgeleri bağlamında incelenmiştir. Burdur'un sahip olduğu tarihi, kültürel, doğal ve fiziki değerleri incelenmiş ve kent kimliğinin oluşmasındaki önemi üzerinde durulmuştur. Kent kimliğini oluşturan imgelerin, kent imgesi kuramı bileşenlerine göre sınıflandırılması yapılmış ve bu imgeler incelenmiştir. Bu sınıflandırma Kevin Lynch'in kent imgesi kuramına göre yapılmıştır. Burdur'un kent imgelerini sınıflandırmak için; Burdur'un kent kimliği ve kent kimliğinin tanıtılması üzerinde etkileri olan kişiler belirlenmiştir. Belirlenen paydaşlarla mülakat yöntemi ile görüşme yapılarak görüş ve önerileri alınmıştır. Bu görüşmeler sonucunda kent imgesi kuramına göre sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırma ile kent için; kent kimliğini oluşturan imgelerin belirlenmesi, farkında olunması, halkın ve yerel yönetimlerin bu belirlenen imgelere göre kenti şekillendirmesi gibi faydalar sağlanabilir mi sorusuna cevap aranmıştır.

Paydaşlarla yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılan kent imgesi kuramına göre sınıflandırmanın, kent kimliğini belirleyen imgelerin farkındalığı ve kentin tanıtımı açısından fayda sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu sınıflandırmanın, halkın kenti şekillendirirken kent kimliğini oluşturan bu imgelere göre şekillendirmesi ve bu imgeleri koruması açısından fayda sağlayacağı görüşlerine ulaşılmıştır. Yerel yönetimlerin de şehir planlaması yaparken, kent ile ilgili önemli bir karar alırken, kent için projeler ve faaliyetler gerçekleştirirken sınıflandırılan bu imgelere göre hareket etmesi, kentin kimliği için önemli olan bu imgeleri koruyup tanıtması gibi faydalar sağlayacağı görüşlerine ulaşılmıştır. Bu çalışma ile kentlerin kimliklerinin farkındalığı ve korunması için kent kimliğini belirleyen imgelerin sınıflandırılmasının yapılmasının faydaları üzerinde durulmuş ve Burdur'un kent imgeleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kent Kimliği, Kent İmgesi, Burdur.

(COSKUN, Cigdem, The Urban Identity Of Burdur In The Context Of Urban Image, Master's Thesis, Burdur, 2019)

ABSTRACT

In this study, the city identity of Burdur is examined in terms of city images. The historical, cultural, natural and physical values of Burdur are examined and their importance for the city identity is emphasized. Images of city identity were classified according to the components of city image theory and these images were examined. This classification was made according to city image theory of Kevin Lynch. To classify the city images of Burdur; people who had an influence on the city identity of Burdur and had an effect on the promotion of the city identity were identified. Interviews with selected participants were made by interview method and their opinions and suggestions were taken into consideration. As a consequence, classification was made according to city image theory. Through this classification, an answer has been sought to the question "Is it possible to provide such benefits to the city's formation by the governors as determining the images that form the city identity, being recognized of them, the people and the governors' formatting the city" according to these determined images.

As a result of the interviews, it was determined that the classification would be useful for the awareness of the city images and promotion of the city. Moreover, this classification would be beneficial for the public in terms of shaping the city according to these images and protecting them. Consequently, if the local authorities act according to these classified images while making city planning, making an important decision about the city, carrying out projects and activities for the city, it protects and promotes these images which are important for the identity of the city. In the present study, the city images of Burdur are examined and the advantage of classification of the images that form the city identity are emphasized to aware and protect of the identities of the cities.

Key Words: City, Urban identity, city image, Burdur

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR METNİ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kent Kavramı ve Kentin Ortaya Çıkışı.....	4
1.2. Kentleşme ve Kentlileşme.....	8
1.3. Kent Kimliği.....	10
1.4. Kent Kültürü.....	14
1.5. Kent İmgesi.....	15
1.6. Kent İmgesi Kuramı (Kevin Lynch).....	17
1.7. Algı.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

KENT KİMLİĞİ VE KENT İMGESİNİN İNCELENMESİ

2.1. Kent Kimliğinin Oluşumu ve Önemi.....	25
2.2. Kent Kimliğinin Bileşenleri.....	29
2.2.1. Doğal Çevre Özellikleri.....	30
2.2.2. Yapay Çevre Özellikleri.....	30
2.2.3. Sosyo-Kültürel Çevre Özellikleri.....	31
2.2.4. Sosyo-Ekonomik Özellikler.....	32
2.3. Kent İmgesi Bileşenlerinin Örneklerle İncelenmesi.....	32
2.3.1. Yollar.....	33
2.3.2. Kenarlar/ Sınırlar.....	34
2.3.3. Bölgeler.....	36
2.3.4. Düğüm/Odak Noktaları.....	39
2.3.5. İşaret Ögeleri.....	42
2.4. Kent Kimliği – Kent İmgesi İlişkisi.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KENT İMGESİ BAĞLAMINDA BURDUR'UN KENT KİMLİĞİ

3.1. Burdur'un Tarihi ve Kent Kimliği.....	50
3.2. Burdur'un Kent Kimliği Bileşenlerinin İncelenmesi	56
3.2.1. Doğal Çevre Özellikleri	56
3.2.2. Yapay Çevre Özellikleri	58
3.2.3. Sosyo-Kültürel Çevre Özellikleri	58
3.2.4. Sosyo-Ekonomik Çevre Özellikleri	61
3.3. Burdur'un Kent İmgelerinin İncelenmesi.....	62
3.3.1. Yollar	62
3.3.1.1. İstasyon Caddesi	62
3.3.1.2. Eski Antalya Caddesi	64
3.3.1.3. Burdur- Fethiye Yolu	65
3.3.1.4. Gazi Caddesi	66
3.3.2. Sınırlar/Kenarlar	66
3.3.2.1. Burdur Halk Plajı	66
3.3.2.2. Cumhuriyet Parkı	67
3.3.3. Bölgeler.....	67
3.3.3.1. Cumhuriyet Meydanı	68
3.3.3.2. MAKÜ İstiklal Yerleşkesi.....	69
3.3.3.3. Kafeler Caddesi	69
3.3.3.4. Uzay Çatı.....	69
3.3.4. Odak /Düğüm Noktaları.....	70
3.3.4.1. Saat Kulesi	70
3.3.4.2. Şeker Meydanı/Demokrasi ve Özgürlük Meydanı.....	71
3.3.4.3. Müze Parkı	72
3.3.4.4. İstasyon Parkı	72
3.3.4.5. Çatalpınar Kavşağı	72
3.3.5. İşaret Ögeleri/Noktasal Referanslar	72
3.3.5.1. Burdur Müzesi.....	72
3.3.5.2. Konaklar	74
3.3.5.3. Yeşiltepe, Susamlık Tepesi, Serenler Tepesi	77

3.3.5.4. Kavaklı Rum Kilisesi – Doğa Tarihi Müzesi.....	77
3.3.5.5. Ulu Cami	78
3.3.5.6. Burdur Gölü	80
3.3.5.7. Öğretmenevi.....	82
3.3.5.8. Şeker Fabrikası.....	82
SONUÇ.....	84
KAYNAKÇA	87
EKLER.....	95
ÖZGEÇMİŞ.....	97

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Lynch Kent İmgesi Bileşenleri	18
Şekil 2. Kent İmgesi Bileşenleri: Yollar	19
Şekil 3. Kent İmgesi Bileşenleri: Sınırlar.	20
Şekil 4. Kent İmgesi Bileşenleri: Bölgeler.....	21
Şekil 5. Kent İmgesi Bileşenleri: Odak Noktaları.....	22
Şekil 6. Kent İmgesi Bileşenleri: İşaret Ögeleri.....	23
Şekil 7. Algılama Süreci.	24
Şekil 8. Rapoport Çevresel Algı.....	24
Şekil 9. Kent Kimliği Bileşenleri.	29
Şekil 10. Barbaros Bulvarı İstanbul.	34
Şekil 11. Antalya Şehir Surları.	35
Şekil 12. Çin Seddi.....	36
Şekil 13. China Town- San Fransisco.	38
Şekil 14. Kaleiçi- Antalya.	38
Şekil 15. Bükreş Parlamento Sarayı.....	39
Şekil 16. Aziz Petrus Meydanı.....	40
Şekil 17. Hadrian Kapısı- Antalya.	41
Şekil 18. Saat Kulesi- Antalya.	41
Şekil 19. Floransa Katedrali.....	43
Şekil 20. Kesik Minare Cami- Antalya.	44
Şekil 21. Mostar Köprüsü- Bosna Hersek.....	44
Şekil 22. Drakula Şatosu/Bran Kalesi- Romanya.	45
Şekil 23. Burdur Alaca Dokumaları Tanıtım Broşürü.	53
Şekil 24. Burdur Alaca Dokumaları Markası Satış Merkezi.....	55
Şekil 25. Burdur El Sanatları Merkezi Planı.....	56
Şekil 26. Sagalassos Antik Kenti.	59
Şekil 27. Kibyra Antik Kenti.	60
Şekil 28. İstasyon Caddesi.	63
Şekil 29. Eski Antalya Caddesi.....	64
Şekil 30. Burdur- Fethiye Yolu.....	65

Şekil 31. Burdur Halk Plajı.	67
Şekil 32. Cumhuriyet Meydanı.	68
Şekil 33. Saat Kulesi.	71
Şekil 34. Burdur Müzesi.	73
Şekil 35. Bakıbey Konağı.	74
Şekil 36. Taşoda Konağı.	75
Şekil 37. Mısırlılar Evi.....	75
Şekil 38. Piribaşlar Evi.....	76
Şekil 39. Burdur Ulu Cami.	79
Şekil 40. Burdur Gölü	81

GİRİŞ

Kentler tarih boyunca uygarlıkların ve medeniyetlerin doğduğu kültürlerini geliştirdiği sosyal yaşam, ekonomi, siyaset gibi alanlarda değişimler geçiren yerleşim mekanlarıdır. Kentler bu değişimleri içinde yaşayan insanlarla geçirirler geçirerek beraber süreçlerden geçip gelişme gösterirler. Birbirini besleyen bu süreç içinde kentler sosyal yaşamla ve gelişmeyle birlikte kendilerine özgü alanlara yönelir diğer kentlerden farklılaşmaya giderler. İçinde yaşayan toplumlar kentin sınırlarını belirler ve kenti inşa ederler.

Günümüzde kentler sıradanlaşmakta ve kendi kimliklerini kaybetmeye başlamaktadır. Küreselleşen ve gelişen dünyada kentte yaşayan insanlar kentten daha önemli problemlerle uğraşmakta ve kent içindeki sosyal yaşamını bir kenara atmaktadır. Kentin içinde yaşayan halk, kentin içindeki doğal güzelliklerin, fiziki yapıların, kentin tarihinin, kimliğinin farkına varmadan kentlerden gelip geçiyorlar. İnsanlar yaşadıkları kentin kimliğinin farkında olmazsa bir süre sonra kent kimliğini kaybetmeye başlar. Farkında olunmayan yapılara zarar verilir, doğal güzellikler korunmaz, kentlerin imgesi haline gelen bileşenler yok olup giderler. Kente gelen yabancıları kenti diğer kentlerden ayırt edici bir özelliği olmayan algısında bir iz bırakmayan kentler karşılar.

Kentte yaşayan insanların kentle ilgili sorunlardan, kentin kimliğinin oluşmasından, kent imgelerinin korunmasından haberdar olması için yerel yönetimlere görev düşer. Yerel yönetimler kentlerin kimliklerinin ve kent imgelerinin kaybolmaması için, kentin tanıtılması için farkındalık oluşturmalarıdır. Yerel yönetimler bunları etkinlikler, faaliyetler düzenleyerek kamuoyuna, sosyal medyaya duyurarak halkın ve gerekli kurumların ilgisini çekmeyi başarabilirler.

Yaşadığı kentin kimliğini, imgelerini tanıyan, benimseyen gözlemci bu kimliği ve imgeleri kaybetmemek için fedakarlıklar yapar. Kentin kimliğinin, imgelerinin zarar görmemesi, geliştirilmesi ve tanıtılması için halkın kenti benimsemesi şarttır. Yerel yönetimler ve kentin şehir plancıları kentle ilgili kararlar alırken kentin oluşan kimliğine zarar vermeden, kent imgelerini kaybetmeden kenti planlamalı ve faaliyetlerine devam etmelidirler.

Çalışmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi olan birinci bölümünde, kentin tarihinden ilk oluşumundan bahsedilmiş ve çalışmada gerekli olacak kent kimliği ve kent imgesiyle bağlantılı kavramlar olan; kent, kentleşme, kentleşme, kent kültürü, kent algısı, kent kimliği incelenmiştir. Uygulama bölümünde çalışmanın amacını oluşturacak olan Kevin Lynch'in kent imgesi kuramı da bu bölümde incelenmiştir. Bu bölümde literatür taraması yapılarak çalışmada adı geçecek kavramlar ve kuramlar tanımlanmıştır. Yerli ve yabancı kaynaklardan faydalanılmış ve birincil kaynaklara gitmek amaçlanmıştır. Kevin Lynch'in kent imgesi kuramı kendi kitabından incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, öncelikle kent kimliğinin oluşumu ve önemi üzerinde durularak kent kimliğinin bileşenleri incelenmiştir. İlk bölümde kuramsal olarak incelediğimiz kent imgesi bileşenlerinin detaylı incelemesi yapıp Dünyadan ve Türkiye'den örnekler vererek pekiştirilmiştir. Son olarak da kent kimliği ile kent imgesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Yerli ve yabancı kaynaklardan literatür taraması yapılmıştır.

Uygulama bölümünde öncelikle Burdur'un tarihi ve kent kimliği oluşumuyla birlikte detaylı incelenmiştir. Burdur'un kent kimliği bileşenleri incelenmiştir. Burdur'un kent kimliğinin kent imgesi kuramına göre incelemesi yapıp, bu kurama göre Burdur'un kent imgeleri belirlenip sınıflandırılmış ve bu imgeler incelenmiştir.

-Yöntem olarak paydaşlar belirlenip yüz yüze görüşme yapılmıştır. Paydaşlar belirlenirken kentin kent kimliği üzerinde etkisi olabilecek paydaşlar seçilmiştir. Görüşmeler için 20 tane açık uçlu soru hazırlanmış ve ses kayıt cihazı kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Literatür araştırması olarak görüşme öncesinde ve sonrasında sınıflandırılan kent imgeleri yerinde gezilip araştırmalar, gözlemler yapılmış bilgi alınmıştır. Burdur Belediye arşivi incelenmiş, Burdur Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü arşivi incelenmiştir. Ayrıca internet kaynakları kullanılarak ulaşılamayan fotoğraflara ve bilgilere ulaşılmıştır.

-Çalışmanın amacı Burdur'un kent kimliği ve kent imgeleri hakkında araştırma, inceleme yapılması ve kent imgelerinin, Amerikalı Şehir plancısı ve araştırmacısı Kevin Lynch'in kuramına göre sınıflandırmaktır. Yapılan sınıflandırmanın kentin imgelerinin belirlenmesi ve kentin kimliğini oluşturan bu imgelerin kentliler ve yerel yönetimler tarafından farkında olunması, koruyup geliştirilmesi için önemlidir.

- Çalışmamızın sorusu, bu sınıflandırmanın kent kimliği imgelerinin belirlenmesi ve farkında olunması açısından kent imgelerinin korunmasında olumlu etkileri olur mu? Çalışma bu soruya cevap aramaktadır.

Burdur kenti çok eski tarihe ve medeniyetlere ev sahipliği yapması ile birçok kültüre de ev sahipliği yapmıştır. Tarihiyle, doğal güzellikleri ve fiziki yapıları ile uzun yıllardır oluşan, oturan zengin kent kimliğinin, kent imgelerinin belirlenip farkındalık yaratılması kent için çok önemlidir. Kentliler kentin kimliğinden haberdar olmaz ise kent kimliğini kaybeder. Burdur kentinin de kent imgelerinin korunması için faaliyetler gösteren yönetim bu yönde çalışmaya devam etmelidir. Halk için farkındalık oluşturduğu zaman bu kentin tarihi ve önemli kültür zenginlikleri kent imgeleri varlığını sürdürecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kent Kavramı ve Kentin Ortaya Çıkışı

Kavramların taşıdığı anlamlar çoğu kez kelimenin kökünde kendini ifade eder. “Kent” sözcüğünün etimolojik yapısından yola çıkılarak da aynı ipuçları bulunabilir. Avrupa Kentsel Şartı’nda etimolojik olarak “kent”, “citta”, “cite” ve “ciudad” (Latince kökü “civitas”) sözcüğü iki temel kavramı içermekte olup 1 yapısal, arkeolojik, topografik ve kent plânlama açısından insan topluluklarının bulunduğu bir mekân olarak tanımlanmıştır. Tereccani Italien Ansiklopedisi’nde kent, “toplum hayatının temel çekirdeği ve karakteristiğini oluşturan tarihi ve yasal bir oluşum” olarak ifade edilmiştir.¹ Sözü edilen etimolojik yapıya dayanarak, kente dair ayırt edici özellikleri ve fonksiyonları içeren pek çok farklı tanımlama yapılmıştır. Kent tanımlarından bazılarında idari ve demografik özelliklere vurgu yapılırken, bazılarında sosyoekonomik ve kültürel özelliklere ağırlık verilmiştir.

Bu bağlamda kent, “Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidişgeliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşılarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimidir.”²

Weber kent için “evler topluluğuna sahip olmasının yanında, kendisine ait toprak mülkiyeti, gelir giderlerden oluşan bir bütçesi ve aynı zamanda ekonomik birliğe sahip” birim olarak tanım yapar.³

Pirenne ise kenti tanımlarken dönemsel yapıların ve işlevlerin üzerinde durur. Ona göre kent sözcüğünü tanımlarken hukuk toplumu, tarım toplumu, ticaret toplumu ayrıca

¹Nail Yılmaz, "Farklılaştırıcı ve Ayırıştırıcı Bir Mekanizma Olarak Kentleşme", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, S. 48, 2004, s.252.

² Ruşen Keleş, Kentbilim Terimleri Sözlüğü, Sevinç Basımevi, Ankara, 1980, s.67.

³ Max Weber, Şehir/Modern Kentin Oluşumu, (Çev:Musa Ceylan), 4.Baskı, Bakış Yayınları, İstanbul, s .94.

kurum ve yasalardan bahsedemeyiz. Kentlerin kaleler ve yönetim merkezlerden oluştuğunu söyler.⁴

Kentin işbölümünün oluşturduğu toplumsallaşma üzerine kurulduğu, dağınık haldeki insanların mekânsal yoğunlaşması ve organizasyonu ile kurulduğu ve kentin uygarlık ürünü olduğunu Mumford söyler.⁵ Benzer bir yorum olarak Gül ve Ergün kenti, sanayi devrimi öncesine kadar sıkışık ve yoğun olarak küçük bir mekan olarak tanımlar. Tarıma ev sahipliği yapmayan zanaatkarlığa, esnaflığa, tüccarlığa, din adamlarına ve yöneticiliğe ev sahipliği yaptığını ifade ederler.⁶

Kentin dönemselsel olarak geçirdiği gelişim ve değişim süreçleri her dönem için farklı farklı tanımlanmasına yol açmıştır. Kentler farklı beşeri faktörlere göre, gereksinimlerine göre ve işlevlerine göre şekillenmiştir.

Kent, bireysel olarak çözülemeyecek sorunların üstesinden gelinmesine olanak sağlayan ayrıca kendisine özgü özellikleri olan karmaşık bir toplum yapısıdır. Bu nedenle kent sakinlerini sosyal ve ekonomik faaliyetlerinin çeşitliliği karakterize eder.⁷

Amerika'daki toplumbilimcilerden Queen ve Carpenter kent için, geniş bir zamanda geniş bir yerde bir araya gelmiş ayırt edici özellikleri olan insanlar ve yapılar topluluğu olarak ifade ederler. Louis Wirth'e göre kent ise, toplumsal olarak birbirinden farklı bireylerin oluşturduğu, yoğun nüfusa sahip, geniş, sürekli aynı mekanda olan yerleşmedir.⁸

Ekonomistlere göre kent, toplumun değişen gereksinimlerini sürekli olarak karşılamak için mal ve hizmetlerin üretilmesi, dağıtılması, tüketimi sürecinde ortaya çıkan ekonomik bir sistemdir.⁹

⁴ Henri Pirenne, Ortaçağ Kentleri, Kökenleri ve Ticaretin Canlanması, İletişim Yayınları, İstanbul,2006, s.47.

⁵ Lewis Mumford, Tarih Boyunca Kent, Kökenleri Geçirdiği Değişimler ve Geleceği, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013, s.50.

⁶Cem Ergün ve Hüseyin Gül, Kentin ve Kentsel İşlevlerin, Mekanın ve Yapının Tarihsel Gelişimi ve Dönüşümü, Kente Dair, (M. S. Tümtaş, A. Dericioğlu Ergun, C. Ergun), Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2016, s.59.

⁷ Jean Paul Valbelle vd., Kentlerin Doğuşu, Çev: Ali Bektaş Girginer, İmge Kitabevi, Ankara, 2000, s. 33.

⁸ Ruşen Keleş, Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara, 2006, s.109.

⁹ Keleş, 2006:108.

Yapılan bu kent tanımlarının ortak özelliklerine bakarsak, işbölümü, yoğunluk, uzmanlaşma, nüfus çokluğu, birbirinden farklı bireyler özellikleridir.

Kent, farklılıkların mekanıdır. Yani kent, tek tipleşmenin olmadığı yerlerdir. Kentte tek tip tarımsal üretim yerine, hizmet sektörü, ticaret, sanayileşme gibi değişik alanlar almıştır. Ayrıca her alan kendi içinde farklı uzmanlıklara ayrılmıştır. Buna bağlı olarak nüfus artışı da olmuştur. Kentteki farklılık, farklı dinlerin, farklı mezheplerin, farklı siyasi görüşe sahip insanların da birlikte yaşamasını ifade eder.¹⁰

Kentlerin bizde anlam kazanmasının birçok nedeni olabilir. Bu nedenler anıt, orman, göl, park, sokak, meydan, yaşayan insanlar. Bu nedenlerin birleşmesi de kentin karmaşık yapısını tanımlar. Her kentin karmaşık yapısı, mekanı, toplumsal etkileşimi o kentin karakterini ortaya çıkarır.¹¹

Tanımların çoğunda kentin bir süreç içinde kurulduğu, kendini geliştirdiği ve değiştirdiği vurgulanıyor. Süreç içerisinde gelişen ve karmaşık yapılardan oluşan karakteri ileriki bölümlerde kent kimliği kavramıyla açıklayacağız.

Kentlerin doğuşunu ve gelişimini araştıran Mumford ilk kentlerin M.Ö. 4000’li yıllarda Mezopotamya’da kurulduğunu söyler.¹² Sjoberg, kent hayatının temel şartlarının ekolojik organizasyon, ekonomik organizasyon ve sosyal organizasyon olduğunu söyler. Sjoberg de Mumford’un incelemelerine katılırken, Mezopotamya’dan sonra Mısır ve İndüs kentlerinin kurulduğunu daha sonra Çin, Amerika ve Akdeniz’de kentlerin kurulduğunu belirtir. Fakat günümüz anlamında kentlerin sanayi devrimi ile Batı Avrupa’da oluşmaya başladığı bilinmektedir.¹³

Tarih boyunca her çağda uygarlıkların kendine özgü kentleri olmuştur. Antik çağda Roma, Yunan, Mezopotamya, Mısır uygarlığı kentleri bir plana göre düzenlenmiş gelişmiştir. M.Ö. 6. Yüzyılda Babil kentinin 350000, 8. Yüzyılda Sirakuza kentinin 40000 nüfusu vardı. Antik çağda en büyük kent bir buçuk milyon nüfusu ile Roma’ydı. 15. Yüzyılda Londra ve Brüksel’in nüfusu ise sadece 40000 idi. Ortaçağ kentlerine ya

¹⁰ Yusuf Şahin, Kentleşme Politikası, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2011, s.7.

¹¹ Kevin Lynch, Kent İmgesi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013, s.2.

¹² Lewis Mumford, The City in History, London, 1979, s.96.

¹³ Gideon Sjoberg, The Preindustrial City, The Macmillian Company, New York, 1965, s.26-27.

bütünüyle kültürel ve siyasal işlevler ya da bütünüyle ekonomik işlevler egemen olmuştur.¹⁴

Kentleşme bugünlerde küresel bir olay haline gelmiş ve gelişmiş ülkelerin özelliği olmaktan çıkmıştır. Mexico city, dünyadaki en büyük kent olmasına rağmen üçüncü dünya kentidir. Dünyanın en büyük kentleri iki yüzyıl önce bir milyondan az nüfusa sahipti. Bunlara İstanbul ve Pekin'i örnek verebiliriz. Bugün nüfusları on milyonu aşan kent sayıları oldukça fazladır. Kentsel yaşantı artık dünyaya egemen olmuş durumda. Dünya genelinde ilk defa 2000 yılında kentlerde yaşayan insan nüfusu kırsal alandaki insan nüfusunu geçmiştir. Bugün bu eğilim devam ettiği sürece, fakir ülkeler gelecek yıllar içerisinde bir milyonluk kentler kuracaktır.¹⁵

Hızlı kentleşmenin yaşandığı yıllarda (1840-1914) endüstriyel gelişimini tamamlamış ülkelerin nüfusu beş kat artmıştır. Dünyadaki gelişmeye devam eden kentlerin nüfusunda ise 1950-2025 yılları arasında daha hızlı bir artış beklenmektedir. 16 kat artacağı düşünülmektedir.¹⁶

Görünüşleri ve boyutları değişmiş olsa da kentler geçmişteki temel özelliklerini korumaya devam etmektedir. 1962 yılında yayımlanan E. Gutkind'in *Crepuscule des Villes* (Kentlerin Şafağı) kitabında bunu vurgulamıştır: "Çağdaş kentlerimizin mirasçısı oldukları Sümer ve İndus Vadisi kentleriyle aramızda yüzseksen kuşak vardır. Beş bin yılda kentlerin işlevleri, boyutları ve yapıları değişikliğe uğramıştır. Ancak kentsel yaşantıyı kırsal yaşantıdan farklı kılan genel hatlar özde aynı kalmıştır. Tarım devrimiyle başlayan süreci tamamlayan kentleşme devriminin insanoğlu ile doğa arasındaki dayanışma ve yakınlığa son vermesiyle, yeni bir insan türü çıkmıştır. Her iki devrim, tarım ve kentleşme, uygarlığımızın dayandığı temelleri oluşturmuştur."¹⁷

Tarihsel süreçte kent, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal hayatın öncüsü ve denetleyicisi olmuştur. Japonya ve Amerika gibi sanayileşmiş ülkelerde, kentsel hayata geçiş kırsal toplumdaki uzaklaşma bir kuşak içinde tamamlanmıştır. Bu durumda sosyal yaşam kökten bir değişime uğramıştır. Dolayısıyla genelde kent, gelişme sürecinin ürünü

¹⁴ Enis Yeter, *Kentsel Gelişme ve Kültür Değerleri, Tarihi Kentler Birliği Yayını*, İstanbul, 2008, s.28.

¹⁵ Claude Allegre ve Denis Jeambar'dan aktaran: Enis Yeter, 2008, s.29.

¹⁶ UNFPA, *The State of World Population*, New York, 1993. S.7.

¹⁷ Valbelle vd., 2000:147.

olan ve önceki toplumların yaşam biçimini gösteren unsurları da kapsar. Bunda, kırsal kesimlerden göçle kente gelen toplumların eski yaşam biçimlerinin katkısı olmuştur.¹⁸

1.2. Kentleşme ve Kentleşme

“İşleyimleşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplumda artan oranda örgütlemeye, uzmanlaşmaya ve insanlar arası ilişkilerde kentlere özgü değişikliklere yol açan nüfus birikim süreci.”¹⁹

Kentleşme, kırsal bölgelere göre kentsel bölgelerde yaşayan insan sayısındaki artış olarak ifade edilir. İnsanların dağınık yerleşimlerden kent ve kasaba çevresinde toplu yerleşmelerine geçişi olarak görülebilir.²⁰

Kentleşme dar anlamıyla kentlerde yaşayan insan sayısının artmasını ifade eder. Kent nüfusunun artması için doğum oranının ölüm oranından fazla olması ya da kırsal alanlardan kentin göç alması gerekir. Gelişen ülkelerde doğum oranı fazla olmadığı için kentleşme genelde köy ve kasabadan kente göçle olur.²¹

Genel anlamda kentleşme ise belli bir nüfusun kent özelliği kazanmasıdır ve bu özelliklerin o kente yerleşmesidir. Modern yaşamın kırsal alanda yaşayan insanların ilgisini çekmesi, sosyal ilişkilerin gelişmesi, insanların daha çok olanağa sahip olmak istemesi neden olarak gösterilebilir.²²

Kentleşmeyi tanımlamak için nüfus artışını oluşturan toplumsal ve ekonomik değişimler incelenmelidir. Buna göre; ekonomik ve sanayileşme gelişmeleriyle kentlerin büyümesi ve kent sayısının artması, bu büyümeyle birlikte örgütlenmenin ve iş bölümünün artması, insan ilişkileri ve davranışlarında da değişimler meydana gelmesidir.²³ Kentleşme, kentte kazanılan alışkanlıklar, yüksek gelir düzeyi, artan okuryazarlık oranı, gelişmiş hayat standartları ile ilişkili bir kavramdır. Bu faktörler kenti cazibe merkezi haline getirir. Kentleşme süreci toplumsal yapı, demografik yapı,

¹⁸ Bülent Duru vd., 20. Yüzyıl Kenti, İmge Kitabevi, Ankara, 2002, s.77.

¹⁹ Keleş, 1980:70.

²⁰ Mehran Kamrava, Politics and Society in the Developing World, Routledge, London, 1999, s.62.

²¹ Keleş, 2006:24.

²² İsmail Ceritli, Kentleşme Sürecinin Ekonomi-Politiki ve Bir Türkiye Uygulaması, Yargı Yayınevi, Ankara, 2003, s.7.

²³ Keleş, 2006:30.

ekonomik gelişme olarak üç boyutu vardır. Ekonomik faaliyetlerin merkezinde olma ve kendi kendini yönetebilme olarak da iki temel özelliği vardır.²⁴

Tanımlardan yola çıkarsak kentleşme kent ve kırsal kavramları arasında karşıtlıktır. Kentleşme kırsal olan her şeyden uzaklaşmak ve kentsel yaşama yönelmektir. Bunun sonucundaki en önemli olgu kırsal yaşamdan kentsel yaşama göçtür.

“Çoğu kez kentleşmeyle karıştırılmakla birlikte ondan ayrı olan ve kentleşme akımı sonucunda, toplumsal değişimin insanların davranışlarında ve ilişkilerinde, değer yargılarında, tinsel ve özdeksel yaşam biçimlerinde değişiklikler yaratması süreci.”²⁵

Kentlerde, kentin güçlenen özellikleri orada yaşayan insanlar tarafından benimsenmeye başlamakta ve bu sosyo-kültürel bir boyut olarak kentlileşme kavramını ortaya çıkarır. Literatürde kentlileşme tanımı olarak iki farklı görüş bulunur. Bunlardan biri mekan bağlamında bir diğeri ise sosyo-kültürel olarak incelenmesidir.²⁶

Mekansal bağlamda kentlileşme; kente göç ile gelen kırsal nüfusun kentin belirli bir alanında yoğunlaşmasıdır. Bunun olması için kente göçle gelen kırsal kesim bireylerinin kentte daha iyi yaşam olanaklarına sahip olması gerekir.²⁷ Bireyin kente özgü bir işte kent yaşamına yetecek bir işe sahip olması gerekir. Bireyin kent ortamına uyum sağlaması, kentli gibi davranması kentlileşmenin gerçekleştiğini gösterir. Kültür ve eğitim de kentlileşmeyi tamamlayan parçalardır. Kentlileşme süreci uzun yıllar nesiller sürebilir. Bu sürece daha kolay adapte olmak için bireylerin kentteki sosyal ve kültürel faaliyetlere katılması önerilir.²⁸

Sosyo-kültürel bağlamda kentlileşme; kente göçle gelen bireylerin sosyalleşme sürecinden bahseder. Bireylerin, kent toplumunun yaşam tarzını, davranış biçimini ve değerlerini benimseye başlamasıdır. Benimseme süreci sonunda değerleri kabul eden kentli insan oluşur.²⁹

---

²⁴ Ceritli, 2003:7.

²⁵ Keleş, 1980:71.

²⁶ Erol Kaya, Kentleşme ve Kentlileşme, İlke Yayınları, İstanbul, 2003, s.65.

²⁷ Kaya, 2003:65.

²⁸ Deniz Tatlıdede, "Kentleşme ve Kentlileşme Bağlamında Türkiye'de Kentlilik Bilinci", İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu Şişli Akademi Dergisi, S.1, İstanbul, 2014, s.20.

²⁹ Hüseyin Bal, Kent Sosyolojisi, Sentez Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.119.

Kentlileşme, kırdan göçle gelen nüfus için adapte olması uzun ve zor bir süreçtir. Kentlilik bilincinin kazandırılması bu süreci hızlandıracaktır. Kentlilik bilinci ise, bireyin kendini o kente ait hissetmesi ve kentlileşmenin ortaya çıkarabileceği tüm sorumlulukları üstlenmesidir. Birey, kentlilik bilincine ulaşırsa kentlileşmesi ve kente uyum sağlaması hızlanır. Kentlileşen birey, topluma faydalı olur, eğitime önem verir ve farklı kültürleri doğal karşılar. Kentlileşme için bireyin ve toplumun çabası gereklidir. Örgütlenme, katılımcı olma, işbölümü ve uyumu öğrenmek gerekir.³⁰

Kent kavramının içeriği, gelişimi ve dönüşümünü oluşturan kentleşme ve kentlileşme kavramları kentle ilgili ortaya çıkan yeni kavramların daha iyi anlaşılabilmesi için önemlidir. Çalışmanın altyapısının oluşturulabilmesi açısından kentle ilgili ortaya çıkan bu kavramlara değinilmiştir.

1.3. Kent Kimliği

Kent kimliği tarihsel nitelikli ve çok boyutlu bir kavramdır. Kent kimliğinin kavramsal olarak ne olduğu ve neyi ifade ettiğini açıklamadan önce kimlik kavramına da değinerek ilişkilendirilecektir.

Kimlik, en basit anlamıyla kişilerin, toplumların ve toplulukların “kimsiniz” sorusuna verdikleri yanıttır.³¹

Lynch, kimliği, “bir objenin diğer objelerden farklı ve özgün olma durumu olarak açıklamakta ve kimliğin, hiçbir şeyle eşit olmadığını, tek ve biricik olduğunu savunmaktadır.” Lynch kimliği tanımlarken, nesnenin tanımlanması diğer şeylerden ayırt edilmesi ve varlık olarak kabul edilmesi gerekir der. Bu bağlamda kimlik, ortaklığı ve özdeşliği diğerlerinden ayırırken aynı zamanda ortak ve özdeş olanları niteler.³²

Kimlik özgündür ve bir süreçte ortaya çıkar. Kimlik tarihsel bir oluşumdur. “Kimlikler asla tamamlanmaz asla bitirilmezler; öznellik olarak daima inşa halindedirler.”³³

³⁰ Tatlıdede, 2014:20.

³¹Bozkurt Güvenç, Türk Kimliği: Kültür Tarihinin Kaynakları, Boyut Yayınları, İstanbul, 2008, s.3.

³² Lynch, 2013:8.

³³ İlhan Tekeli, Kent Planlaması Konuşmaları, TMMOB Mimarlar Odası Yayınları, Ankara, 1991, s.2.

Tarihsel bir olgu olarak kent kimliğinin oluşumu zaman içerisinde farklı katmanların anlamlı ve uyumlu bir bütün oluşturmasıyla gerçekleşir.³⁴

Kent, tarihin farklı dönemlerinin kültürel, fiziksel ve sosyal katmanların tarihsel bir süreç içinde yığılması sonucu oluşan sosyal, fiziksel, mekânsal bir ortamdır. Kent kimliği, kente ait olan, kenti diğer kentlerden farklı kılan, kente değer katan, kentin kendine özgü özelliklerinin oluşturduğu bir bütündür.³⁵

Kent kimliği, kent imajını etkileyen, tarihi, fiziksel, ekonomik, sosyal boyutlarla belirlenen, kentlilerin yaşam biçimiyle etkileşimi olan, sürdürülebilir kent kavramıyla bir süreç sonunda ortaya çıkan bir kavramdır.³⁶

Her dönemde farklı anlamları ve boyutları olan, onu başka kentlerden ayıran kentsel imgelerin korunduğu, sürekliliğin sağlandığı, kentin yaşantısına ait izlerin kaybedilmediği bir ortam diyebiliriz kent kimliği için.³⁷ Burada “kentin yaşantısına ait izler” diyerek kimliğin insan ve gündelik yaşamla ilgisi vurgulanmıştır.

Kent kimliği, davranışsal, mekânsal, kültürel, fiziksel unsurlarıyla insanların zihninde yer edinen bir karakterdir.³⁸

Kent kimliği, toplumların belli bir mekan ve tarihi paylaştıkları, beslendikleri, kendilerini aidiyet çerçevesinde tanımladıkları, farklı yaşam deneyimlerini ortak paydalarda buluşturmaları noktasıdır. “Castells’e göre, bu buluşma noktası en önemli anlam ve tecrübe kaynağı olurken, King için, sahiciliğin tek güvenli yeridir.”³⁹

Prohansky, Fabian ve Kaminoff, “kentin bir yer olarak sahip olduğu kimliğini, kişisel bir kimliğin temeli olarak kurgulamaktadır ve onu, anıların, düşüncelerin,

³⁴Tekeli, 1991:2.

³⁵Gaye Birol, “Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme”, Arkitekt Dergisi, S.514, 2007, s.46.

³⁶Şafak Kaypak, “Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi”, S.14, 2010, s.375.

³⁷ Elif Yeşim Özgen Kösten, “Kent Kimliğinin Değişen Görüntüleri: Eski Kent, Yeni Merkez İzmit”, NWSA-Social Science, 2015, s.6.

³⁸İbrahim Nacak, “Kent Sosyolojisinde Temel Kavramlar”, Edt: Köksal Alver, “Kent Sosyolojisi”, Çizgi Kitabevi, İstanbul, 2017, s.105.

³⁹Neslihan Sam ve Rıza Sam, "Bir Kente Bakmak, Bir Kenti Görmek", Edt: Neslihan Sam ve Rıza Sam, Sosyo-Kültürel Farklılık ve Alaşım Mekânları: Kent ve Kentler, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2014, s.401.

yorumlamaların, fikirlerin ve özelleşmiş bazı fiziksel yerleşmeler hakkındaki duyguların bir derlemesi olarak” tanımlamaktadır.⁴⁰

Özelleşmiş anlama sahip bir yer gerçekten bir “yer” olabilir. Yani bir yerin anlamla bütünleşmesi gerekir. Bu şekilde yer, bir kimliğe bürünür, anlamlanır ve karaktere sahip olur. Norberg – Schulz, “her mekanın farklı bir ruha sahip olduğunu vurgular ve yerin kimliğinin de aslında zorunluluklardan ortaya çıktığını öne sürer. Mekanın ya da bir yerin karakteri, çevresel etkenlerle birlikte oluşan renk, doku, biçime bağlı olan bir durumdur. Bu özellikler bir araya geldiğinde o yere ait karakteristik bir çevreyi oluşturur.”⁴¹

Bir yerin sahip olduğu genel bir atmosferi vardır. Bir kentin fiziksel özelliklerine ait her durum, gece ve gündüz farklılıklarının, güneşin, iklimlerin yerde oluşturduğu renk, yapıların durumu, doku, ışık gibi etkenler birleşerek kentin ruhunu yaratır ve bireylerde de kent belleği oluşmasını sağlar. Kentin kimliğini etkileyen en önemli faktörlerden biri çevresel faktörlerdir. Bu çevrede yaşayan bireyler de kendi kültürlerini ve sosyal yaşam biçimlerini zamanla oluşturup birikim yaparak, çevresel faktörlere ekleyerek bu kentin bellekte bir yer edinmesini sağlamaktadır. Bott, Cantrill ve Myers de, “ yerin fiziksel ve kültürel karakteristiklerin bireysel etkileşimler ve ihtiyaçlarla birlikte birbirleri içinde erimesi, kaynaşması sonucu oluştuğunu vurgular. Bott’un kimlik yaklaşımlarında, yer kimliğinin duygusal bazı nedenlerden dolayı oluşan özellikli ve farklı semboller olarak ifade edildiği yaklaşımlarına da rastlanmaktadır.”⁴²

Bu yaklaşımlarda bir yerin kimliğine yönelik ortaya çıkan semboller, o yerin ilk defa görüldüğü durumda o yere ait deneyimleri ve ilk izlenimi ifade etmektedir. Dixon, Carter ve Ardoin’in yaklaşımlarındaki ortak nokta, bireysel özellikler ile kimlik arasındaki ilişkilerin ön planda olmasıdır.⁴³ Ardoin, bir yerin fiziksel görünümüne göre gelişen bireysel sosyo – kültürel durumlar ve psikolojik durumlara vurgu yapmaktadır. Carter, daha çok insanlar ve çevre arasındaki etkileşime, ilişkiye bağlı olarak ortaya çıkan,

---

⁴⁰ Evren İlgar, Kent Kimliği ve Kentsel Değişimin Kent Kimliği Boyutu: Eskişehir Örneği, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2008, s.7.

⁴¹ İlgar, 2008:8.

⁴² İlgar, 2008:8.

⁴³ İlgar, 2008:9.

oluşan anlam üzerinde durmaktadır. Dixon, bu etkileşim ve iletişimi sorularla açıklamaya çalışarak fiziksel çevreyle bir yerin kimliğini ilişkilendirmektedir.⁴⁴

Tanımlarda da gördüğümüz üzere, kent kimliği ile ilgili birçok bakış açısı ve tanım olduğu söylenebilir. Dikkat çekilecek önemli olan nokta; kent kimliği ile ilgili söyleyebileceğimiz en önemli ayırım kelime anlamı gibi kimliğin kendine has olmasıdır. Bir kenti diğer kentlerden ayıran, orada yaşayan bireyler için özel kılan kendine has farklılıkları ve karakteridir. Kent, öylesine yerleşilmiş bir yer değildir. Kentte yaşayan insanların yaşam alanı, yapısı, kendi kuralları olan bir mekandır. Bir kenti diğer kentlerden ayıran özelliklerini oluşturan her şey o kentin kimliğidir.

Kent kimliği kolaylıkla gözlemlenebilen ve kısa bir sürede oluşan bir kavram değildir. Kent kimliğinin oluşumu belli bir süre gerektirir. Kent kimliğinin oluşumunu Tekeli, tarihsel bir olgu olarak ifade eder. Farklı katmanların tarihsel olgu ile birlikte anlamlı bir bütün oluşturarak kent kimliğini gerçekleştirdiğini ifade eder.⁴⁵

Kent kimliğinin tarihsel bütünlüğü o kentteki farklı alanların ve yapıların toplanmasıyla meydana gelir. Kent tarihsel süreç içerisinde mekanla bütünleşmiş özelliklerin ve şartların bütünüdür. Bu tarihsel yöne, belli bir zaman içinde değişen toplumun kültürü de eklenerek birikim oluşur ve bu sayede kent kimliğinin devamlılığı sağlanır. Kentteki yaşamda bir katmanlaşma vardır. Kentin sahip olduğu her katman, her tabaka farklı bir özelliğe sahiptir. Kent kimliklerinin oluşumunda önemli girdileri oluşturan doğal özellikler, tarihi miras önemle korunmalı ve değerlendirilmelidir. Kentsel dokular, tarihi anılarla doludur ve kuşaklar arasında manevi olarak bir bağ kurar. Bu sayede tarihi bilince de kaynaklık eder.⁴⁶

Kenti çevresel bir imge olarak ele alan Lynch, üç bileşene ayırmıştır: kimlik, anlam, yapı. Kimlik kentin ayırt edildiği yönü için, yapı fiziksel özelliklerine ve yapıları için, anlam ise kentin sahip olduğu beşeri ve mekansal faktörlerin yapı ve kimlikle ilişkisi için vurgulanmıştır.⁴⁷

⁴⁴ Ahmet Koyuncu, “ Kimliğin İnşasında Kent”, Akademik İncelemeler Dergisi, C.8, S.2, 2003, s.158.

⁴⁵ Hacı Duran, “ Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme”, Yerel Siyaset Dergisi, S.29, 2008, s.2.

⁴⁶ Perihan Kiper, “Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekanları ve Yitirilen Kent Kimlikleri”, Planlama Dergisi, S.4, 2004, s.14.

⁴⁷ Lynch, 2013:8.

Kent kimliklerinin oluşumu ise üç ögeye bağlanmaktadır. Kentin kimliğine ilişkin olan söylem, kentin fiziksel değerleri (kültürel miras, doğal çevre vb.), yaşam kalitesine ilişkin memnuniyettir. Bu üç faktörün bir araya gelmesiyle kentin kimliği oluşur.⁴⁸

Kent kimliği, herhangi bir topluluğun belli bir mekanda uzun yıllar içinde kültür birikimiyle oluşan o kentin karakteridir. Merkezi ve yerel yönetimler de kent kimliğini korumalı ve sahip çıkmalı, kentin kültürünü devam ettirmelidir. Kentlilerin de kenti benimsemesi sağlanmalıdır. Kentli bilinci ve kent kimliği oluşturmak için, kentin geçmişi ve geleceği, tarihsel, mekânsal dokuları canlı tutulmalıdır. Burada kent müzeleri ve arşivlerine büyük görev düşer. Kenti tanıtmak, aidiyet duygusu uyandırmak, değerlerimizin korunması toplanması konusunda görevleri üstlenirler.

1.4. Kent Kültürü

Kültür kent kimliğinin oluşmasını etkiler. Toplumun alışkanlıklarını, adetlerini, yaşam biçimini, gelenek ve göreneklerini içine alır. Bu yönden, kültür kavramının incelenmesi kent kimliği kavramının daha iyi anlaşılmasını yardımcı olacaktır.

Kent ile ilgili çalışmalarda, kültürel boyutta iki esas üzerinde durulur. Bunlardan ilki sosyal grupların deneyimleri, tarihsel süreçte var olan ve hala devam eden uygulama ve düşünce üstünde çalışmalardır. İkincisi, bu düşünce ve uygulamaların kentlerin büyüme, gelişme modellerinin hesaplanmasında kullanılmasıdır. Bu tür çalışmalarda “kent kültürü” dışlanan bir sorgulama değil aksine çok geniş ve önemli bir kapsama sahiptir. Kent kültürü kavramı kır-kent sürekliliğinin kent içindeki evrensel boyutunu incelerken aynı zamanda kültürel boyutta kentlerin irdelenmesinde sosyal grupların ve bireylerin ortak deneyimlerini inceler. Ortaya çıkan uygulama ve düşüncelere göre çalışmalara yönelmiştir. Bu düşünce ve uygulamalarda kent yaşamının ve kentleşme biçiminin ortak kabul edilen gerçekleri araştırılmaktadır. Bu düşünce ve uygulamalar kent toplumunun ve kentin politik, sosyal ve ekonomik koşullarıyla yola çıkan birey ve sosyal grupların deneyimleriyle şekillenmektedir.⁴⁹ Kısaca kültür, kent yaşamını belirleyen şekillendiren önemli bir kavramdır.

⁴⁸ İlhan Tekeli, Bir Kentin Kimliği ve Marka Olması Konusunda Nasıl Düşünülebilir? Kent – Müze – Tarih Söyleşileri Dizisi – 5, Antalya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Antalya Kent Müzesi Projesi, Antalya, 2008, s.15.

⁴⁹ Ercan Tatlıdil, “Kent ve Kentli Kimliği: İzmir Örneği” Ege Akademik Bakış Dergisi, S.9, 2009, s.369.

Kent kültürü, belli yerleşim yerlerinde yerleşik düzende yaşayan toplulukların ideolojik, ekonomik, siyasal gibi her alanda birlikte yaşam pratiklerinin süreç içerisindeki birikimi olarak tanımlanmaktadır.⁵⁰ Kent, bireylerin doğayı değiştirmesiyle, kültürel alanları haline getirmesi ile anlam bulmaktadır.⁵¹ Kültür, kente muhtaç değildir. Başka mekânsal formlarda da kültür oluşabilir. Fakat kültür, kentle beraber başka biçimler kazanmakta, daha üst ve geniş boyutta kendini gerçekleştirme, hayatta iz bırakma imkanı bulmakta ve medeniyetleşmektedir. Medeniyetlere de önem katma haline ulaşmaktadır. Bir kentte yaşamış bütün medeniyetlerin etkinliklerinin bu kentte toplumsal yaşama yansımaya ve karşılık bulmasına kent kültürü denir.⁵² Yani her kentte, maddi yapıdan, toprak parçasından çok daha öte anlamlar ifade etmektedir. Kent, toplulukların kültürünün biriktiği yerin ürünüdür.

Kent ile kültür arasındaki ilişki, o kentin kimliğinin oluşması ve kurulmasıyla ilgilidir. “Kent, tarih içinde yaşamış medeniyetlerin felsefi birikiminin mekâna yansımasıdır.”⁵³ Felsefi birikimini ve tarihsel süreçteki kimliğini üzerinde taşıyan kentlerin ayırt edici özelliklerini oluşturan kent kimliği kavramıdır. Kent kültürünün süreç içinde kentin kimliğine de katkı sağladığı ve geliştirdiği sonucuna varılabilir.

1.5. Kent İmgesi

Kentin algılanması, tanınması konusundaki çalışmaların araştırılması ve temeli Kevin Lynch tarafından yerleşmelerin tanınmasını sağlayan unsurlar ve kentin imaj öğeleri olarak belirlenmiştir.⁵⁴ Lynch, yaptığı çalışmalar neticesinde, kent imgelerinin insan zihnindeki imajların şekillenmesine olanak sağladığı ve kentsel doku algısının da bu imajlar sayesinde ortaya çıktığını ifade etmiştir.⁵⁵

⁵⁰Fayez Attar, “Kent Kültürü ve Kentleşme Süreci”, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Gayrimenkul ve İnşaat Birliği Platformu. s.2.

⁵¹ İlbank, Kent ve Kentleşme, S.20, www.ilbank.gov.tr (02.02.2019)

⁵² Hasan Soygüzel, "Kent ve Kültür Üstüne Bir Çeşitleme" , <http://doczz.biz.tr/doc/99849/kent-ve-kultur-ustune-bir-cesitleme>. (02.02.2019)

⁵³ Hasan Taşçı, "Kültür ve Medeniyetin Mekana Yansımaları, Mekansal Hareketlilik ve Durağanlık Açısından Üsküdar ve San Marco Meydanları", Kentsel Dönüşüm - Şehir Yapılandırılması Sempozyumu, 26-29 Eylül 2012, İstanbul, s.7.

⁵⁴ Nilgün Ç. Erkan ve Zekiye Yenen, "Yerleşmelerde İmaj Analizi Konusunda Bir Yöntem: Kastamonu Örneği", Megaron Dergisi, Cilt.5, S.2, 2010, s.67.

⁵⁵ Evren Ülker Yıldız vd., "Öğrenci Zihin Haritalarında Kente İlişkin Deneyimle Değişen Çevre Algısı", BAÜ FBE Dergisi, C.11, S.1, Balıkesir, 2009, s.73.

Lynch, kentsel imgeyi, “fiziksel dış dünyanın insan zihninde yer alan genelleştirilmiş resmi” olarak tanımlamaktadır. Kentsel imge, gözlemleyen ve gözlenen arasındaki karşılıklı ilişkiyle oluşur.⁵⁶ Çevre, ilişkiler ve farklılıklarla doludur ve bireyden gözlemediklerini seçip anlamlandırmasını bekler.⁵⁷ Nesnelerin şekli gözlemleyen neyi gördüğünü belirler. Ancak yorumlama şekli de neyi gördüğünü etkilemektedir.⁵⁸

Bir imgenin fiziksel çevrede fark edilebilmesi, diğer imgelerden kendini ayırmasıyla olur. Başka nesnelere açısından da dokusal ve mekânsal ilişkiler içermelidir. Duygusal ve pratik açıdan, gözlemleyen için anlam ifade etmelidir.⁵⁹

Kent kimliğini anlamak için kent imgesi önemli bir basamak ve rehberdir. Kentler açısından kent kimliği ve kent imgesi; doğal, kültürel, coğrafi ürünler, sosyal yaşam ve görsel boyutuyla da algılarımızı kapsayan derin ve geniş bir yanıma içermektedir. Kent kimliği ve kimlikle bağlantılı kent imgeleri, uzun bir zaman diliminde, belli bir mekan sınırları içinde ve farklı bileşenlerin de birikimi ve katkısıyla meydana gelmektedir.⁶⁰

Kent imgeleri, kentte yaşayan bireyler için anlam taşıyan, uğruna fedakarlık yapabilecekleri ortak değerler bütünüdür. Bu değerler, bu toplumun gelecek kuşaklarına da aktarılır. Bireylere kentte yolunu ararken rehberlik eden stratejik ve çoğunluğun bildiği bağlantı halkası da kentin imgelerinden olabilir. Kentsel imge, bireylerin zihninde yer eden somut dış dünyanın görüntüsüdür. Bu imge, geçmiş deneyimlerin ve anlık algılamaların birlikte oluşturduğu bir üründür. Eylemi yönlendirmekte ve bilgileri yorumlamakta kullanılır. İyi bir çevresel imge, o imgeyi zihinde taşıyan bireyi duygusal açıdan güvende hissettirir.⁶¹

Yaşanan bölgede yön bulmaya yardımcı olacak imgenin birtakım özelliklere sahip olması gerekir. En az zihinsel çaba gerektirecek şekilde imgenin belirgin ve eksiksiz

⁵⁶Neslihan Sam, "Kent İmgesi: Bursa Örneği", Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.8, S.2, 2010, s.36

⁵⁷Lynch, 2013:7

⁵⁸Alpaslan Aliagaoglu, "Davranışsal Coğrafyaya Bir Örnek: Öğrenci Merkezli Balıkesir Şehir İmajı", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.17, S.1, Elazığ, 2007, s.23.

⁵⁹Lynch, 2013:155.

⁶⁰Ali Ulu ve İlknur Karakoç, "Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi", Plânlama Dergisi, S.3, 2004, s.1.

⁶¹Lynch, 2013:155.

olması gerekir. İmge ipuçları vermeli ve güvenilir olmalıdır. Böylece bireye hareket seçenekleri sunar, başarısızlık riskini düşürür.⁶²

Üzerinde değişiklik yapılmasına izin veren bir imge, bireyleri düzenlemeye ve araştırmaya yönlendirir ve bu olumlu özelliklerindedir. Kentteki boşlukları, bireyler istediği gibi doldurabilmelidir. İmge, diğer bireylere anlatılabilir olmalıdır ve gözlemleyende yüksek bir farkındalık yaratmalıdır. Kent imgeleri, toplumlarda toplumsallaşma sürecine çok önemli katkılarda bulunmuştur. İmgeler günlük yaşantıda bireyler tarafından sorgulanmadan kabul edilir ve tutumların, toplumsal alışkanlıkların devam etmesini sağlar. Kent imgelerinin var olmasıyla, kentlerin kimliği ve kültürü doğrudan ilgilidir. Kent imgeleri, kimlik unsurları ve kültürel doku bakımından bize o kentin esaslarını, ipuçlarını ve temel yönlerini verir.⁶³

Bu tanımlardan ve yönlendirmelerden yola çıkarak kentin sahip olduğu kültür ve imgenin, o kentin kimlik kazanmasına olanak sağlayan en önemli faktörler olduğunu söyleyebiliriz. Kültür ve imge kentte yaşayan bireylerin aklına kazınan manzaraların temelidir. Toplulukların, ülkelerin sahip olduğu kültürel ve doğal miraslar yeri doldurulamaz ve önemli varlıklardandır. Dünya ülkeleri, kentlerdeki doğal ve kültürel varlıkları insanlığın ortak mirası kabul etmeli ve önemle korumalıdır. Günümüzde sıradanlıktan sıkılan bireyler farklı kentlerin kimliğini tanımak, kent imgelerini ve kent kültürlerini yakından görmek için çaba sarf etmekte bu konuya önem vermektedir.

1.6. Kent İmgesi Kuramı (Kevin Lynch)

Lynch kent imgesi kuramı için, bir kentin imgelenebilmesi için beş bileşen olduğunu ifade etmiştir. Bu öğeler; işaretler (referans noktaları (landmarks)), yollar (izler (paths)), bölgeler (districts), sınırlar (kenarlar(edges)) ve düğüm (odak(nodes)) noktalarıdır. (Şekil.1). İnsanların kentleri gözlemlerken kentlerin kimliklerini hangi elemanlarla tanımladığını araştırmış ve kentlerin görünümünün, imgelerinin üzerinde durmuştur.⁶⁴

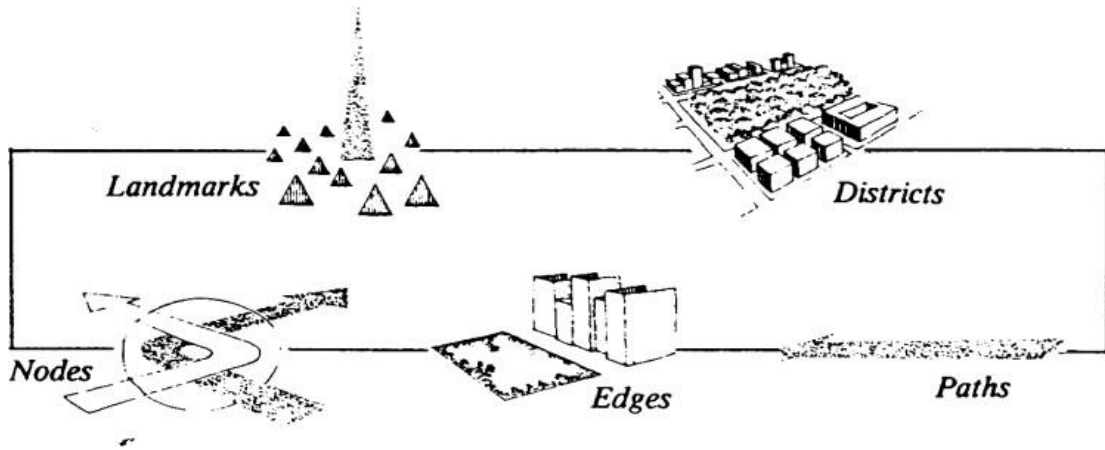
---

⁶² Lynch, 2013:158.

⁶³ Lynch, 2013:158.

⁶⁴ Lynch, 2013:162.

Şekil 1. Lynch Kent İmgesi Bileşenleri

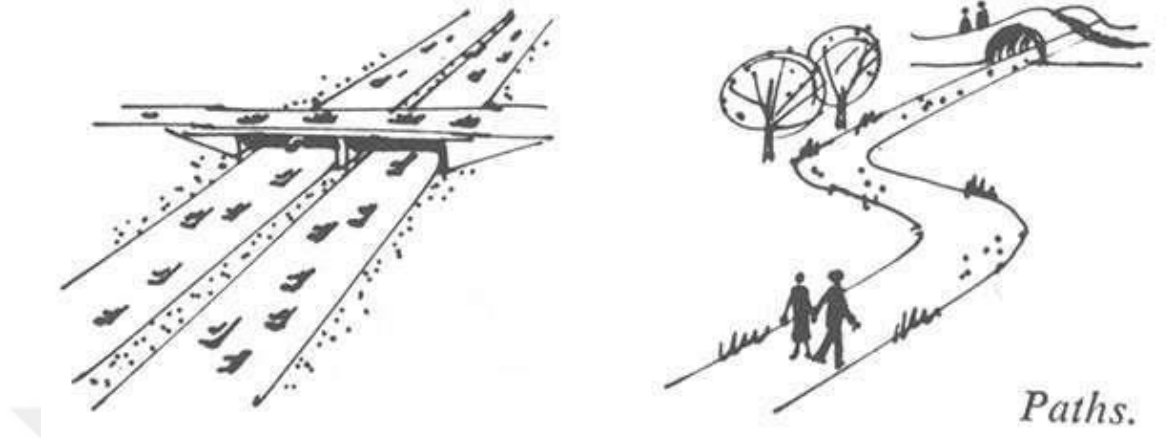

Kaynak: <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imesi/> (01.05.2019)

Yollar: Kenti tanımak ve algılamak için en baskın öge yollar ve geçişleri olan kanallardır. Yaya, demir, taşıt yolları insanları hem yönlendirir hem de çevrelerini algılamalarına yardımcı olan objelerdir. Yollar bölgeler arası geçiş imkanı verirken eşikler de olabilirler. Lynch, bir kentin ücra bir köşesinde bile olsanız okunabilir bir kentte yolların hiyerarşik yapısıyla kent merkezine ulaşılacağını söyler. Bir taşıt yolu yaya için sınırlıyken, yeşillendirilmiş yayalaştırılmış yollar bireyler için güzergah belirleyici olabilir. Temel öge olan bu yollar aracılığıyla insanlar, diğer imgesel öğelerle ilişki kurabilirler. Kentteki yolların algılanması ve önemi kullanım yoğunluğuna göre değişiklik gösterebilir. Kentsel alanlarda kimliğini kaybetmiş yollar kent algısının değişmesine neden olur. Yollar gözlemcinin bu kente dair algısını etkiler. Yolların okunaklı ve takip edilebilir olması, başlangıç noktalarının net olması, gözlemcilere bu yolu takip ederek güçlü bir kimliğe sahip kent imgesi oluşturmalarını, algılamalarını sağlar.⁶⁵ (Şekil 2).

⁶⁵ Lynch, 2013:162.

Şekil 2. Kent İmgesi Bileşenleri: Yollar

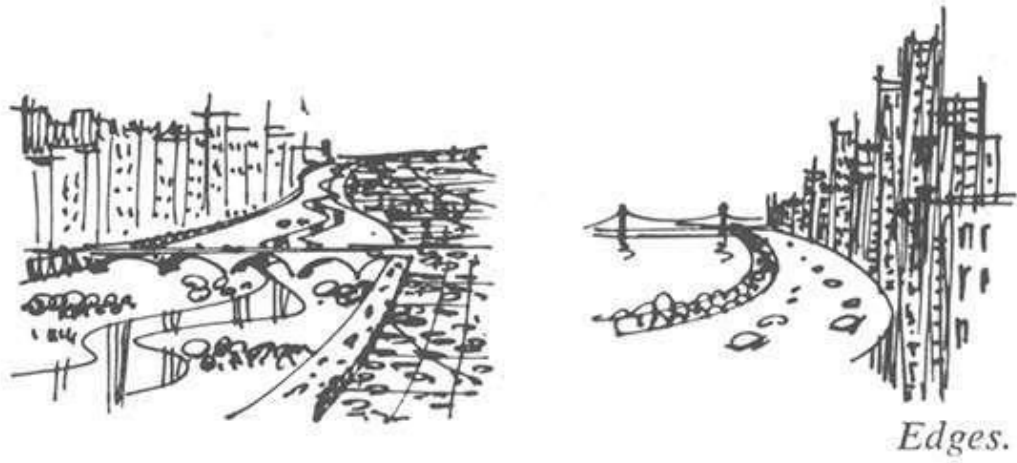
Kaynak: <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imesi/> (01.05.2019).

Sınırlar (Kenarlar): Sınırlar, yollar gibi baskın olmayan fakat yollar gibi yönlendiren hareket içeren öğelerdir. İki alan arasındaki sınırlı ve tanımlı alanlardır. Sahiller, nehirler gibi iki alan arasında devamlılığı bozan sınırlar örnek olabilir. Görsel olarak süreklilik gösteren ve baskın olan bu sınır ögesi kent kimliğinin algılanmasında güçlü olarak hissedilir. Yollar kadar somut olmasalar da iki farklı bölge arasındaki geçişlerdir. Sanayi ve konutlar arasındaki yol, park ve marketi ayıran duvar örnek olabilir. Kişilerin kendilerine özel psikolojik sınırları da olabilir. Bunlar da kentin tanınmasında rol oynar.⁶⁶ (Şekil 3).

⁶⁶ Lynch, 2013:163.

Şekil 3. Kent İmgesi Bileşenleri: Sınırlar.

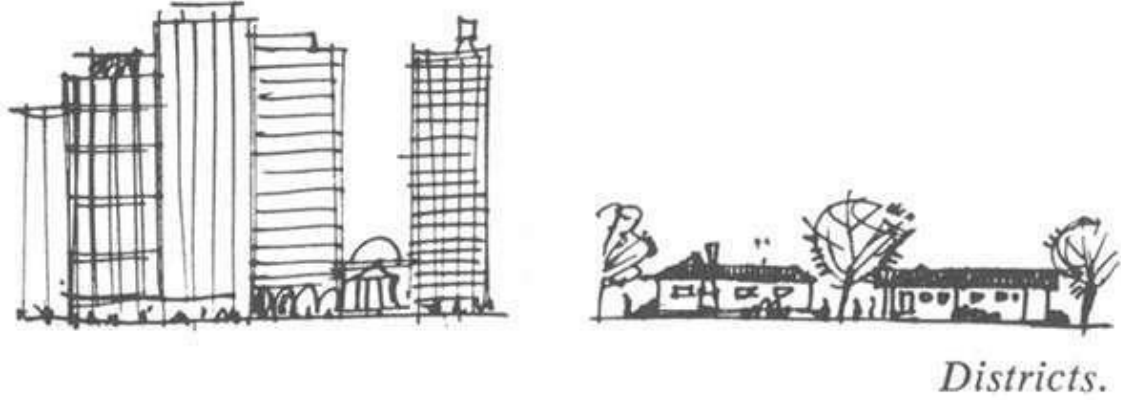

Kaynak: <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imesi/> (01.05.2019).

Bölgeler: Algılayıcının farklı bir alan olduğunu hissettiği, içinden geçtiği, zihin olarak içinde bulunduğu, birbiriyle bağlantılı, ortak kimliği olan geniş kent alanlarıdır. Bir bölgeyi tanımlamak için ipuçlarının açık ve güçlü olması gerekir. Bu işaretlerin açık ve güçlü olamaması durumunda ayırımın yapılması pek mümkün değildir. Bu bölgeyle bağlantılı bir birey bu güçlü olmayan işaretleri fark etse de bu bölge dışından olan bireyler fark edemez. İçinde bulunduğunuz konumdaki yollardan, yapılardan bulunduğunuz bölge ile ilgili fikir üretebilirsiniz. Meydan, hizmet binaları ve heykellerin olduğu bölgede şehir merkezinde olduğunuzu anlayabilirsiniz. Konutların yoğunlukta olduğu bir bölgede konut bölgesinde olduğunuzu anlayabilirsiniz. Fabrikaların, imalathanelerin olduğu bölgede sanayi bölgesinde olduğunuzu anlayabilirsiniz.⁶⁷ (Şekil. 4).

⁶⁷ Lynch, 2013:165.

Şekil 4. Kent İmgesi Bileşenleri: Bölgeler.

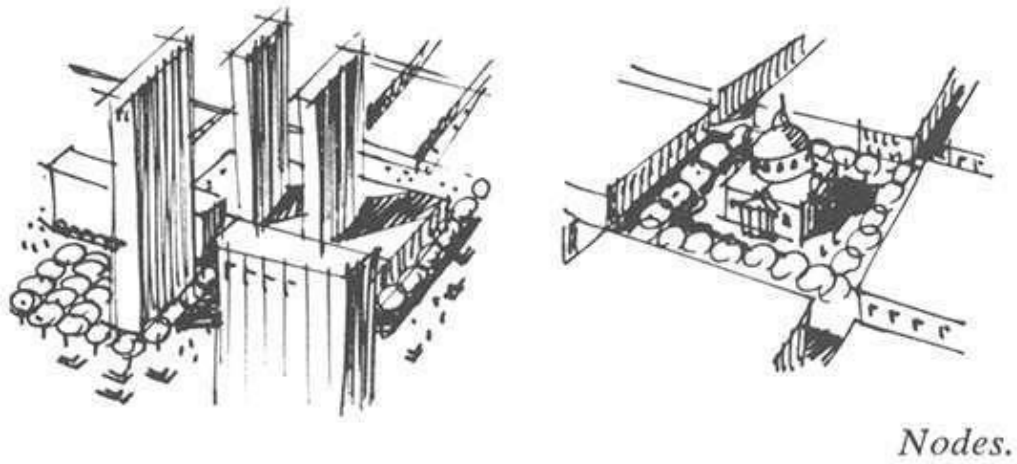

Kaynak: <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imesi/> (01.05.2019).

Düğüm/Odak Noktaları: Gözlemcinin o kente girebilmesine olanak sağlayan düğüm noktaları aynı zamanda stratejik alanlardır. Bir noktadan başka bir noktaya gitmek için yoğun olarak kullanılan odak noktaları bu özelliği taşır. Ulaşımı kesintiye uğratan kapalı bir meydan, kavşaklar bu alanlara örnektir. Bu noktalar toplanma mekanı özelliği de taşır. Odak noktaları karar verme noktalarıdır. Bu nedenle, bu noktadaki öğelerin ve işaretlerin tereddütte bırakmayacak şekilde algılayıcı için okunaklı ve açık olması gerekir. Bir çok yolun birbirine bağlandığı yol sistemi kavşaklar, dört yol ağızları ve yayaların yollarının birleştiği kentsel yaşama katıldıkları parklar, kapalı meydanlar örnek olabilir. İnsanların kaynaşma, karşılaşma ve dağılma noktalarıdır.⁶⁸ (Şekil 5).

⁶⁸ Lynch, 2013:166.

Şekil 5. Kent İmgesi Bileşenleri: Odak Noktaları.

Kaynak: <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imagesi/> (01.05.2019).

İşaret Ögeleri: Göl, dağ, yapı, heykel, işaret levhası, bir dükkan olabilir işaret ögeleri. Bu ögeler birçok açıdan görünüyorsa, belli bir yükseklikteyse, fonla karşıtlık oluşturuyorsa referans olarak gösterilebilir. İşaret ögelerine kentin yüksek tepeleri, kuleleri, kubbeleri örnek gösterilebilir. Kolay tanımlanan içeriği, fiziksel özelliği olan unutulmaz imgelerdir. Herkesin hem fikir olduğu ve kişiler arasında özel olan işaret ögeleri de olabilir.⁶⁹ (Şekil 6.)

⁶⁹ Lynch, 2013:167.

Şekil 6. Kent İmgesi Bileşenleri: İşaret Ögeleri.

Kaynak: <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imesi/> (01.05.2019).

1.7. Algı

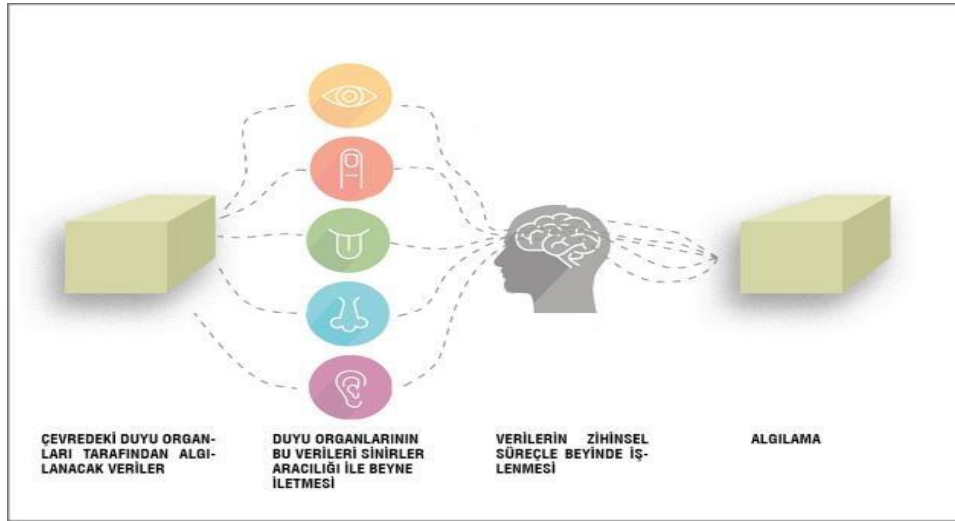
“Duyu verilerinin örgütlenerek yorumlanması ile çevremizdeki nesnelere ve olaylara anlam verilmesi sürecine algı denilmektedir.” Burada algı ve duyum arasındaki farka dikkat etmek gerekir. Duyu organlarının çevreden gelen enerjiyle uyarılması duyum, bu verilerin ise anlamlı bir şekilde bütüne dönüşme süreci algıdır. Her algılama, dış dünya hakkında oluşan bir kuramdır ve duyu verileri aracılığı ile kurulur. Bu oluşan kuram geçicidir ve daha sonra gelecek yeni verilerle zayıflayabilir, güçlenebilir ve ya başka bir kuram oluşabilir.⁷⁰

Algı zihinsel ve duyu verileri olarak iki süreçten oluşur. Duyu organlarının çevreden aldığı fiziksel verileri iletilmesi duyu verileri süreci, bu gelen verilerin zihinde işlenerek anlamlı bir şekilde bütün oluşturması zihinsel süreçtir.⁷¹ (Şekil 7).

⁷⁰ Doğan Cüceloğlu, İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997, s.15.

⁷¹ Jon Lang, Creating Architectural Theory: The Role of Behavioral Sciences in Environmental Design, Van Nostrand Reinhold, New York, 1987, s.165.

Şekil 7. Algılama Süreci.

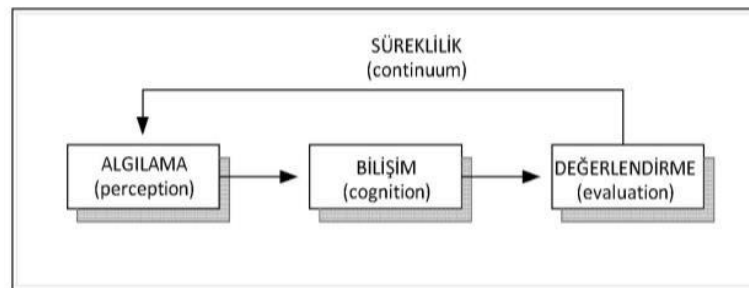

Kaynak: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/56857/mod_resource/content/0/8_a_lgilama.pdf (02.02.2019)

Rapoport algılama için, “çevrenin algılanması, algılanan çevrenin zihin haritaları aracılığıyla bilişsel olarak algılanması ve bunun sonucunda tercihin, seçimin ve davranışın kararının verildiği değerlendirme aşaması olarak üçe ayırmaktadır.”⁷²

(Şekil 8).

Şekil 8. Rapoport Çevresel Algı.

Kaynak: Hüseyin Kahvecioğlu, Mimarlıkta İmaj: İmajın Oluşumu, Doktora Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1998.

Algı ve imge arasında da bağlantı vardır. Bireylerin algıları sonucu zihinlerinde imgeler belirir. Kentsel imgelerin oluşmasında da algılar rol oynar.

⁷²Amos Rapoport, Human Aspect of Urban Form, Oxford Pergamon Press, New York, 1977, s.15.

İKİNCİ BÖLÜM

KENT KİMLİĞİ VE KENT İMGESİNİN İNCELENMESİ

2.1. Kent Kimliğinin Oluşumu ve Önemi

Kent kimliği kavramı çok boyutlu bir kavramdır. Kent kimliği insan ilişkilerine, mekana, sürece göre farklı anlaşılabılır ve tanımlanabilir. İnsanların kendi kimliği olması gibi kentler de kendi iç dinamikleriyle kimliklerini oluşturur. Kentlerin farklı karakterleri kent kimlikleri ve kent imgeleriyle açıklanır. Kent, yapısal ve doğal çevresiyle bize toplumsal kimliğini sunar. Bu çevreler hareketli veya hareketsiz olabilir. Kentin bize ilk sunduğu görüntü kentin aklımızda kalacak çağrışımlarıdır. Kent imgesi, canlı ve cansız varlıkların, hareket eden ya da etmeyen her şeyin, eşyaların anlamı ortak ifadesidir.⁷³ Bir kenti diğer kentlerden ayıran her özelliği onun kent kimliğidir. Her kentin insanı, doğası ve yapısı farklıdır. Kentlere baktığımızda her birinin aklımızda bıraktığı bir özelliği olduğunu görürüz. Kentin kimliğinden bahsederken o kente ait bir imge gözümüzde canlanır.

Her kentin belli bir kimliği vardır. Doğa, bilim, sanat, din, tarih, kültür gibi kimlikler kentin tanıtım kartı gibidir. Kentlerin kimliği bir idea olarak kurulmaktadır. Bir kentin nasıl görüldüğü, ne olduğu onun kimliğini yansıtır. Kentin kimliği, doğrudan kentte gözlemlediğimiz özellikler, kentte yaşayanların deneyimleri ve kente yakıştırılanlarla oluşur, kurulur. Kentin sahip oldukları kentin kimliğini sınırlar, kimlik de kentin varlığına, gelişimine yön vermiş olur. Bir kentin kimliğinden söz ettiğimizde, kente yüklenen idealleştirmeden, yaşayanların kentte buldukları değerlerden söz etmiş oluruz.⁷⁴ Örneğin, Paris kültür, Vatikan din, Varşova müzik, Floransa sanat kentidir. Sultanahmet Cami ve Ayasofya, İstanbul kentinin kimliğinin iki önemli imgelerindedir. Venedik'i gondollar, New York'u özgürlük anıtı, Pekin'i İmparatorluk Sarayı, Fas'ı bedeviler, Antakya'yı Mozaik Müzesi, Paris'i Eiffel kulesi imgeler.⁷⁵

Kent kimliğini, insan etkisi ve doğal çevre bileşenleriyle değerlendirebiliriz. Kültürel değerler, manzaralar, tarihi değerler, doğal güzellikler kenti kuşatan önemli

⁷³ Şölen Çöl, "Kent ve Kimlik", <http://www.solencol.com/b10.htm> (01.05.2019)

⁷⁴ Tekeli, 1991:81.

⁷⁵ Nevval Çizgen, Kent ve Kültür, Say Yayınları, İstanbul, 1994, s.36.

imgelerdir. Kültürel, sosyolojik, ekonomik faktörler ile tarihi ve doğal değerler insan etkilerinin sınırlarını oluşturur ve kentlerin kendine özgü özelliklerini oluşturur. Doğal çevreden kaynaklanan kent kimliği unsurları, bitki örtüsü, konumu, iklim özellikleri gibi özelliklerdir.⁷⁶ Kent kimliği sadece fiziksel çevre ile oluşmaz. Kent kimliği orada yaşayan insanlar aracılığıyla toplumsal olarak da oluşur. Birey ve toplum da kimlik unsurlarıdır ve beşeri çevreden kaynaklanır. Kentte yaşayan tüm insanların etkinlikleri ve yaşam biçimleri ile birlikte doğal çevre bir bütün olarak kent kimliğini oluşturur. Kentte yaşayan kişiler toplumsal yaşamda birbirlerini etkileyerek kent kimliği oluşumuna katkı sağlarlar. İnsan ve toplum ilişkileri kent kimliğini üretir ve sürekli geliştirir. Her dönemde toplumun oluşturduğu kent kimliği, geçmişten imgeler, geçmişteki imgelerin yeniden yorumlanması ve yeni imgeleri içerir. Bireyler kentlerdeki deneyimlerini birbirine aktarır ya da kamuoyu ve medya aracılığıyla kent efsaneleri oluşturulur ve tanıtılır. Kentin sembolü haline gelen yapılar ve anıtlar kurulan bu efsanelerle önem kazanabilir. Buna Paris'teki Eyfel Kulesini örnek gösterebiliriz. Orada yaşayan insanların deneyimleri ve yapıyla ilişkilerinden çok kurulan efsaneyle önem kazanmıştır.⁷⁷ Bu örnekleri çoğaltabiliriz ülkemizde Van gölüne çekilmek istenen ilgi ile Van gölü canavarı efsanesi kurulmuştur ve turizm açısından kazanım olmuştur. Romanya'da Drakula efsanesi kurularak Transilvanya'nın adı duyurulmuş Drakula Şatosu önem kazanmış ve turizm açısından kente katkı sağlamıştır. Bazı kentlerde bir türbe, bir mezar ya da dilek dilenen bir ağaç, bir havuz bile efsanelerle duyurulup insanlar için o kentin simgesi olup önem kazandırılmıştır. Bunlar çevredeki insanların algılamasını değiştirir ve kentin gelişimine katkı sağlar.

Bireylerin ve toplumların sahip olduğu bu değerler kent kimliğinin oluşmasıyla doğrudan ilgilidir. Kentte yaşayan bireyler ile kente gezmeye gelip kısa bir süre görenler kenti farklı algılayacaktır. Kent kimliğinde bu algıların bir araya gelmesiyle kentin imgeleri oluşur. Kent kimliği bireylerin karar verdiği bir olgu değil toplumsal olarak herkese uygun olan olgularla oluşur. Mutlaka bireylerin deneyimlerinden de etkilenen

⁷⁶A. Buket Önem ve İsmet Kılınçaslan, "Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik", İTÜ Dergisi/ Mimarlık, Planlama ve Tasarım, C.4, S.1, 2005, s.115.

⁷⁷ Tekeli, 1991:83.

kent kimliği herkesin anlaştığı ortak özelliklerle oluşur. Zamanla kent kimliği ve kentin imgeleri kararlılıkla oturmuş olur ve artık bireylerin etkilerinden etkilenmesi zorlaşır.⁷⁸

Toplumun kültürel ve sosyal kimliği ile yapılı çevre birbirini etkiler. Kentte yapılı çevrenin kimliği, o kentteki kültürel ve toplumsal yaşama dair ipuçları verir ve kent kimliğinin önemli bir parçasını oluşturur. Kentteki bu çevresel değerlerin zenginliği kentin sosyal yaşantı zenginliğini de gösterir. Ortak kimliklerin kurulması, sosyal yaşam aracılığı ile kurulan sosyal anıt ve yapılarıdır.⁷⁹ Bu sebeple, kentte yaşamı etkileyen fiziksel çevrenin kimliği ve bu değerler büyük önem taşır. Bir kentin kimliği o kentin içinde yaşayan uygarlıkları, coğrafyası, tarihi, şu anda yaşayan toplumları, jeopolitik konumu, iklimi, bitki örtüsü, Doğu- Batı kenti oluşu, deniz bağlantısı, barındırdığı canlı türleri, başka kültürlerle olan etkileşimleri, geçirdiği işgaller, savaşlar, depremler vb. birçok etken kimliği oluşturan etkenlerdir. Modern dönemde günümüzde ise, sanayi, tarım, turizm, hizmet vb. kimliği oluşturan başlıca unsurlardır.⁸⁰

Büyük ya da küçük her kent kendine özgü bir kimlik oluşturur. Oluşturdukları bu kimlikle yaşar ve anılırlar. Kent kimliği uzun bir süreç içinde oluşur ve biçimlenir. Kentlerin kimliği o kentin ruhudur. Kentte yaşayanlar için o kenti anlamlı hale getirir. Kentte yaşayan insanlar kendi kimlikleri yanı sıra kentin kendi kimliğiyle de özdeşleşerek bir kimliğe sahip olurlar. Böylelikle kentlilik bilinci gelişir insanlar kendilerini kente ait hisseder. Kişiler yaşadıkları kente bağlanıp, benimser ve kent kimliği için özverilerde bulunur bu sayede kent kimliği anlamlanır. Kentte yaşayan bireyler için, kent sadece bazı etkinliklerin yapıldığı, orada kazanç sağladıkları bir araç ise o kentin kimliğinden bahsedemeyiz, kimliksiz deriz. Kentte kaotik yapı var ise kent kimliğinden bahsedemeyiz kimliksiz deriz.⁸¹

Kent kimliği durağan değildir, sürekli gelişip, değişir, yenilenebilir, bozulabilir bir dinamiktir. Kent kimliğinin dayanıklılık, bütünlük, gerçeklik gibi özellikleri vardır. Bir kentin var olan kent kimliği ancak orada yaşayan toplum tarafından dışsal etkenler ile

⁷⁸ Tekeli, 1991:84.

⁷⁹ Şafak Kaypak, "Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi" Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.7, S.14, 2010, s.375.

⁸⁰ İhsan Aktaş, "Kentlerin Kimliği", 12 Mayıs 2009, <http://www.haber7.com/yazarlar/ihsan-aktas/402431-kent-kimligi> (20.04.2019).

⁸¹ Tekeli, 1991:84.

bozulabilir. Kent kimliğinin orada yaşayan toplumla, kültürle, çevresel yapılarla yakından ilişkisi vardır.

Kent kimliği kentin, kültürel düzeyi, coğrafi içeriği, mimari yapısı, yerel gelenekleri, nitelikleri ve sosyal yaşam biçimi olarak kente biçim verir. Kent kimliği oluşurken bazı unsurlar ön plana çıkmaktadır. Kent kimliği oluşurken toplumsal uzlaş önemli bir husustur. Kent araştırmacıları, kent kimliğinin toplumsal uzlaş ile üretildiğini söyler. Tarihi ya da modern zamanda bir kentin kimliği oluşturulmak istendiği zaman insanların kimlik üzerine kurdukları ittifak önemlidir.⁸² Kentte yaşayan bireylerin benimsemediği bir kent imgesinin kent kimliği olması oldukça zordur. Kentlerde yerel yönetimler, kent sakinlerinin kent kimliği imgelerinden haberdar olmaları benimsemeleri için faaliyetler, etkinlikler, tanıtımlar yapabilirler.

Kentlerin kimliği bir anda ortaya çıkmaz, kentlerin tarihi bu konuda önemlidir. Kent kimliği bir süreç sonucu ortaya çıkan tarihsel olgulardır. Zaman içinde bu farklı katmanların anlamlı ve uyumlu bütün oluşturmasıyla oluşur.⁸³ Kentler de insanlar gibi sahip oldukları tarihi miras, buldukları coğrafi konum, sahip oldukları sanat, din, dil, edebiyatla kendi kimliklerini oluştururlar. Her bireyin kendine özgü özellikleriyle toplumdan sıyrıldığı gibi kentler de kendi özgünlüklerini iyi sunarlarsa öne çıkar ve kimlikleriyle tanınırlar.⁸⁴

Kentler günümüze sürekli bir değişim içinde gelmişlerdir. Yönetim değişikliği, savaş, göç, doğal afetler, devlet politikaları gibi süreçlerde kentler değişimlerden geçmiştir.⁸⁵ Kentlerde meydana gelen bu değişimlerde o dönemin sosyal yaşamı, ekonomisi, siyasi yapısı da önemli yere sahiptir. Kentlerin geçirdiği bu süreçler insanların birbirleriyle ilişkilerini, kentsel yönetimi, kent kimliğini ve kentsel mekanları etkilemiştir buna göre şekillenmiştir.

Oluşan bu kent kimliğinin korunması ve tanınması kent için önemlidir. Hem korumak hem geliştirmek için kentlerin yerel yönetimleri çalışmalar yapabilirler.

⁸² Muharrem Es, Kent Üzerine Düşünceler, Plato yayınları, İstanbul, 2007, s 48.

⁸³ Tekeli, 1991:80.

⁸⁴ Mehmet Yanmış, 1980 Sonrası Diyarbakır kent Kimliğinin Değişimi (Sosyal, Siyasal, Dini), Kent Çalışmaları II (Ed: M. Karakuyu, A. Keçeli, Ş. Çelikoğlu), Pegem Akademi, Ankara, 2015, s.137.

⁸⁵ Elif Karakurt, "Küreselleşme ve Küresel Yerel Süreçler Etkileşiminde Üst Gelir Grubu Konut Örneği" Kentsel Ekonomik Araştırmalar sempozyumu, Devlet planlama Teşkilatı, Denizli, 2004, s.322.

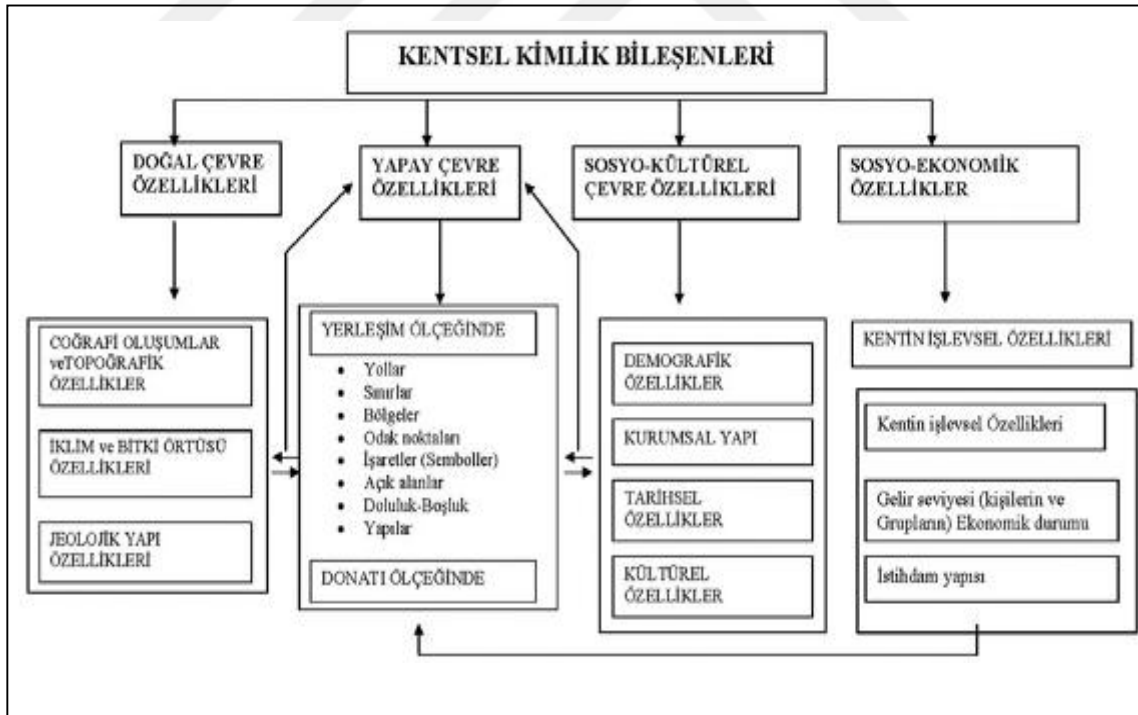
Kent kimliğinin korunmasının önemini şöyle anlatabiliriz; toplumsal duyarlılık artar toplum kent kimliğini benimser, kentin kimliğine zarar verecek her faaliyet önlenir, ekonomik yatırımlar kentin kimliğine göre belirlenir, kimliğin varlığı o kenti özgün kılar diğer kentlerden ayırır ve tanınmasına yardımcı olur.⁸⁶

Yöresel değerlerin korunması yeni gelişmelerle birlikte sürdürülebilir değerler oluşturulması önemli unsurlardır kent kimliği için. Kentte yapılacak önemli bir değişiklik edilmelidir.⁸⁷ Kentlerin kimliklerini kazandırmak ve korumak için yerel yönetimlere çok iş düşer. Faaliyetler, etkinlikler yaparak farkındalık oluşturabilirler. Bu sayede kent kimliğine önem kazandırıp tanıtılması yolu açılır. Kent kimliğine önem verilen kimliğin benimsendiği kentlerde, bireylerde kimliğin korunmasında etkin rol alır. Kent kimliğinin gelişmesi için bu önemli bir adımdır.

2.2. Kent Kimliğinin Bileşenleri

Kent kimliği yaygın olarak literatürde tablodaki gibi bileşenlerine ayrılır(Şekil 9).

Şekil 9. Kent Kimliği Bileşenleri.

Kaynak: Lynch, 2013.

⁸⁶Kemal Demir ve Suat Çabuk, "Türkiye'de Metropolitan Kentlerin Nüfus Gelişimi", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.28, 2011, s.197.

⁸⁷ Kiper, 2004:105.

2.2.1. Doğal Çevre Özellikleri

“Kentin insan eli değmeden, kendiliğinden sahip olduğu özellikleri kimliğin katkısız ve katıksız yönüne işaret eder.”⁸⁸

Kentin bitki örtüsü, iklimi, deniz ile olan yakınlığı, jeolojik yapısı, etrafını çevreleyen dağlar vb. faktörler kentin temel özelliklerini belirler. Doğal çevre özellikleri kentteki yapay çevre özelliklerinin sınırlılığı, geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi üzerinde de büyük bir etkiye sahiptir. Kentin fiziki şeklinin oluşumu ve mimari gelişimi üzerinde de doğal çevrenin etkileri vardır. Kentin doğal yapısının izin verdiği ölçüde fiziksel ve mimari çeşitlemelere gidilebilir.

Deniz kıyısında olan ve kar yağışı almayan kentlerde çatı çok göremeyiz gerek duyulmaz. Deprem kuşağındaki kentlerde binaların yüksekliğinin belli bir sınırı vardır. Verimli tarım toprakları olan kentlerde bu toprakların tarımda değerlendirilmesi amacıyla yapılaşma sınırlı olur. Kışların ılık geçtiği, iklim şartlarının elverişli olduğu kentlerde cam piramit gibi yapılar görebiliriz. Cam piramit kışın sert geçtiği iklimlerde yapı malzemesi olarak uygun değildir. Buna uygun olarak Antalya’yı örnek gösterebiliriz.⁸⁹

Genel olarak bahsetmek gerekirse kentlerin kuruldukları coğrafya özellikleri, kent kimliğini ve kenti, yapay çevre bileşenlerini şekillendirme ve etkileme kapasitesine sahiptir.

2.2.2. Yapay Çevre Özellikleri

Yapay çevre kent kimliği bileşenlerinden insan eliyle yapılmış bütün fiziki yapıları ifade eder. Yapay çevreyi en belirgin olarak kentin mimari yapısında görebiliriz. Yapay çevre, doğal çevrenin izin verdiği ölçüde şekillenebilir. Fakat beşeri ve toplumsal faktörlerle de yakından ilişkilidir.⁹⁰ Bir toplumdaki hızlı nüfus artışı ve dışarıdan gelen göç kentteki konut sayılarında mecburi artış sağlar. Kentteki insanların geçmişe, tarihe değer vermesi, sahip çıkması tarihi dokulara sahip kent oluşturur.

Yapay çevreye ilişkin olarak literatürdeki en kapsamlı araştırma Lynch’in 1960’da yaptığı “Kent İmgesi” çalışmasıdır. Birçok çalışmaya da kaynak olmuştur.

⁸⁸ Hüseyin Metin, Mersin’in Kent Kimliğinin Oluşumunda Celal Abaç ve Ailesi: 1930-1945 Yılları Arası, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2018, s.19.

⁸⁹ Metin, 2018:20.

⁹⁰ Metin, 2018:22.

Lynch kentin kimlik bileşenlerinden yapay çevre özelliklerini “kent imgesi” olarak anlatmış, tanımlamıştır. Bu imgenin ayrıca insan algısındaki etkisine dikkat çekmiştir. Araştırmaya göre kent kimliğinin insan zihninde yapay çevre bileşeni olarak beş fiziksel belirleyicisi olduğunu söyler;

- Yollar,
- Kenarlar,
- Bölgeler,
- Düğüm/Odak Noktaları,
- İşaret Ögeleri

olarak ifade edilmiştir.⁹¹

2.2.3. Sosyo-Kültürel Çevre Özellikleri

İnsanların yapılarla ve mekanlarla bağ kurmasını sağlayan, kente kimlik ve anlam kazandıran önemli faktör kültürel ve sosyal niteliklerdir. ⁹² Bu bağlamda bakıldığında: “Kent kimliği toplum tarafından üretilir, fiziki çevre ve yaşam biçimleri ile bir bütün oluşturur ve bu bütünü oluşturan ögeler iki yönlü olarak birbirini bütünler.”⁹³

Şekil 2’de de gösterildiği gibi sosyo-kültürel çevre özelliklerine baktığımızda; demografik özellikler içinde göç, cinsiyet, nüfusa ilişkin olarak yaş vb. kriterleri, kurumsal özellikler içinde askeri, idari, yönetsel, politik vb. örgütlenmeler, kültürel özellikler içinde yaşam tarzı, gelenek ve görenekleri ve tarihsel özellikler olarak sayabiliriz. Bu bağlamda kimliğin insanla ve insanın kente yüklediği anlamla ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Kong ve Yeoh kimlik ve mekan arasında bir ilişki olduğundan ve bunun iki boyutlu olduğunu ifade eder. İlki mekanın kendisi bir kimliğe sahip olabilir, ikinci olarak ise orada yaşayan insanlar o mekanı bir kimlik unsuru olarak görebilir.⁹⁴

⁹¹ Lynch, 2013:53.

⁹² Cem Ergün vd., “Kent kimliği ve kimliksizleş(tiril)en kentler üzerine bir tartışma”, Kent Üzerine Özgür Yazılar, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.152.

⁹³ Tekeli, 1991:83.

⁹⁴Köksal Alver, Siteril Hayatlar, Kentte Mekansal Ayrışma ve Güvenlikli Siteler, Hece Yayınları, İstanbul, 2013, s.21.

Kent kimliğine sosyo-kültürel anlamda baktığımız zaman insanın kente, mekana anlam ve kimlik kazandırdığını görebiliriz.

Bu görüşü Bilgin şöyle açıklamaktadır: “İnsan bir yerde veya kentte, belirli bir mekan üstünde bir nesne gibi bulunmaz; kentsel mekanları işletler ve sahiplenir, yaşam alanına anlamlar yükleyerek başka yerlerden ayırt eder ve bir kimlik verir; bir yere kök salar ve bir kimlik yeri olarak inşa eder.”⁹⁵

Kimliğin temel bileşenlerinden birinin insan olduğu görüşüne Oktay’da şu sözlerle katılıyor: “Kentsel kimlik sadece ayrımsanabilir ve anımsanabilir biçimsel özelliklerle değil, bireyin kente yüklediği anlamla oluşur.”⁹⁶

Sosyo-kültürel yaşamı orada yaşayan insanlar belirler. Etkinlikler, sosyal yaşamları bireylere bağlı gelişir. Bu yüzden sosyo-kültürel kent kimliği bileşeni için insanların etkisinin önemli olduğunu söyleyebiliriz.

2.2.4. Sosyo-Ekonomik Özellikler

Sosyo- Ekonomik özellikler dendiğinde, insanların geçim kaynağı, kentin ekonomisi, kentin gelişmesini etkileyen ekonomik dinamikler akla gelmelidir. Sosyo-ekonomik özelliklere bu bağlamda bakarsak bazen bölgesel bazen ulusal ölçekte olup yereli aşan analizler ile mümkün olabilmektedir.⁹⁷

Kentlerin sosyo- ekonomik özellikleri kentin gelişimi için önemli bir yere sahiptir. İş alanı geniş olan kentlerden hem göç olmaz hem de dışardan göç alır. Refah düzeyi yüksek olan kentlerde etkinliklere, faaliyetlere daha çok önem verilir ve yaşayan bireylerin kaynaşması sağlanır. Kentin gelişmesi ve büyümesi açısından da önemlidir kentin tanıtılması üzerinde etkileri vardır.

2.3. Kent İmgesi Bileşenlerinin Örneklerle İncelenmesi

Kentler kompleks bir ağ olarak halkın ortak imgelerini içinde barındırır.⁹⁸ Bireylerin kendi sosyal yaşamları, kentle kurdukları ilişki, içinden geldikleri kültür,

⁹⁵Nuri Bilgin, “Sosyal Düşüncede Kent Kimliği”, İdealkent Dergisi, S.3, 2011, s.20.

⁹⁶Derya Oktay, “Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış”, İdealkent Dergisi, S.3, 2011, s.10.

⁹⁷Kadriye Deniz, Konya'da Farklı Üç Mekanda Kent Kimliği Üzerine Bir Araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2004, s.44.

⁹⁸ Lynch, 2013:51.

kentte yaşadıkları deneyimler birbirinden farklı olsa da kentte beraber yaşamının getirdiği kabuller ve değerler ortak kent imgelerinin oluşturur.⁹⁹

Fiziksel unsurlardan yani yapay çevre bileşenlerinden yola çıkarak oluşturulan “kent imgesi” kuramı, beş farklı başlık altında toplanır.¹⁰⁰ Bu başlıkta çalışmamıza yön veren kent imgesi kuramı bileşenlerinin Dünya’den ve Türkiye’den örneklerini inceleyeceğiz.

2.3.1. Yollar

Yollar bireylerin olanaklarına ve alışkanlıklarına göre ara sıra kullandıkları alanlardır. Bunlar; tren yolları, sokaklar, demiryolları, yaya yolları, toplu taşıma yolları, kanallar, köprüler, ulaşım ve iletişim yolları olabilir.¹⁰¹

Bu imgeler ortak olarak uzun süreçlerde oluşur ve birçok kişinin imgesinde baskındır. Yerel yönetimler şehir planlaması yaparken ya da şehirde bir değişiklik yaparken bu imgeleri bozmamaya dikkat eder. Bireylerin kentte oluşan bu alışkanlıklarına göre planlamalar yaparlar.

Bireyler bu yollar üzerinde diğer çevresel imgeleri de algılar ve birbiriyle bağlantısını kurar.¹⁰²

Örnek verecek olursak; Barbaros Bulvarı- İstanbul, (Şekil 10) Metrobüs Yolu- İstanbul, New York Metrosu,¹⁰³ Liman Sokak- Antalya, Hesapçı Sokak- Antalya, Leipziger Str.- Berlin, Alte Potsdamer Str.- Berlin.¹⁰⁴

⁹⁹Özgür Ünal, “Kent İmgesi: Ankara Örneği”, https://www.academia.edu/1870037/Kent_İmgesi_Ankara_Örneği s.4. (02.05.2019)

¹⁰⁰ Lynch, 2013:51.

¹⁰¹ Lynch, 2013:53.

¹⁰² Ünal, s.5.

¹⁰³ <https://prezi.com/kno1-2kjinip-/kevin-lynch/> (01.05.2019)

¹⁰⁴ https://issuu.com/muzeyyen6/docs/kevin_lynch_n_5_ilkesine_gere (01.05.2019)

Şekil 10. Barbaros Bulvarı İstanbul.

Kaynak:

https://tr.sputniknews.com/tags/organization_Istanbul_Universitesi_Arkeoloji_Bolumu/
(01.05.2019)

2.3.2. Kenarlar/ Sınırlar

Kenarlar gözlemciler ve orada yaşayan insanlar tarafından ulaşım için kullanılmayan öğelerdir. İki bölge, alan arasında sınır, kenar işlevi görür. Sürekliliği böler. Kıyıları, sahiller, nehirler, demiryolları, duvarlar, gelişme bölgesi sınırları, karayolları, sosyal açıdan oluşmuş sanal sınırlar örnek olarak gösterilebilir.¹⁰⁵

Bu imgeler kentte uzun süre yaşayan insanlar tarafından bilinen alışılan sınırlardır. Şehir içinde bu şekilde bilinen sınırlar yol, park, market olabilir. Bu algılarda oturmuş imgelerin değişmesi çok zordur. Yerel yönetimler de kentin planında bu noktalara dikkat ederek hareket ederler.

---

¹⁰⁵ Lynch, 2013:53.

Örnek verecek olursak; Çin Seddi, (Şekil 12) Central Park- New York, Sümela Manastırı- Trabzon, Cinque Terre- İtalya,¹⁰⁶ Antalya Şehir Surları.¹⁰⁷

Antalya şehir surları, (Şekil 11) kentin yoğun olduğu yaşamın aktığı Atatürk Caddesi ile limanı ayıran bir sınırdır. Cinque Terre, İtalya’da engebeli sahillerin bulunduğu bölgedir. Bu sınır şehri ve denizi ayıran sahillerle bilinen bir kenardır. Central Park kentin yoğunluğu konutların yoğunluğundan sonra ağaçların, spor tesislerinin olduğu, yapay göllerden oluşan kenti bölen bir parktır. Tuna Nehri de birçok ülke ve kentten geçer ve bazılarının sınırını oluşturur. Avusturya- Macaristan sınırındaki kentleri ve Romanya- Bulgaristan sınırındaki birçok kent için ayırıcı özelliğe sahiptir.

Şekil 11. Antalya Şehir Surları.

Kaynak: <http://www.letoonialife.com/2010/11/dunden-bugune-antalya/> (01.05.2019)

¹⁰⁶ <https://prezi.com/kno1-2kjnip-/kevin-lynch/> (01.05.2019)

¹⁰⁷ <https://issuu.com/muzeyyen6/docs/kevin-lynch-n-5-ilkesine-gere> (01.05.2019)

Şekil 12. Çin Seddi.

Kaynak: <https://www.yoldasin.com/cin-seddi-kac-kilometre-iste-cin-seddi-hakinda-bilgiler/> (01.05.2019)

2.3.3. Bölgeler

İki boyutlu alanlar, bölgeler olarak algılanırlar. Kentin geniş bir kısmını oluşturur. Orta ya da büyük ölçekli olabilir. Orada yaşayan insanlar ve gözlemciler bu alanlara girdiğinde psikolojik olarak algırlarlar.¹⁰⁸ Kentsel eylem alanları olarak ifade edilebilir. Sanayi, konut, çalışma alanları, yeşil kıyı bölgeleri, eğitim alanları diyebiliriz.¹⁰⁹

Ortak, benzer kimlikli bu geniş alanlar için; hizmet binası, meydan, heykellerin olduğu kent merkezi, kafeler caddesi gibi örnekler verebiliriz. Gözlemci girdiği alanda heykellerin olduğu bir meydan gördüğünde kent merkezinde olduğunu kendi algısıyla anlayabilir. İmalathanelerin yoğun olduğu bir bölgede sanayi bölgesinde olduğunu anlayabilir. Konutların, sitelerin yoğun olduğu bölgeye girdiğinde konut bölgesinde

¹⁰⁸ Lynch, 2013:54.

¹⁰⁹ <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imagesi/> (05.05.2019)

olduğunu, hediyelik eşyaların satıldığı, sergilerin yoğun olduğu bölgede yine algılarıyla olduğu bölgeyi bilir.

Örnek verecek olursak; China Town- San Fransisco,¹¹⁰ Mall Of Berlin, kafeler ve eğlence mekanları ile tanımlanan bölge, hediyelik mağazalar ile tanımlanan bölge, Durieux Park- Tiflis,¹¹¹ Kaleiçi- Antalya, Parlamento Sarayı- Bükreş.

China Town, (Şekil 13) Kuzey Amerika'daki en eski Çin mahallesidir. Asya dışındaki en büyük Çin bölgesidir. Birçok insan tarafından bilinen hatta gelen turistlerin ziyaret ettiği bir bölgedir. Bu bölgede yoğun olarak Çinliler yaşar ve Çin lokantaları, marketleri, Çin mallarının satıldığı mağazalarla yoğun bir bölgedir. Çince tabelalar yoğundur. Buraya gelen gözlemciler çevredeki uyarıcılarla buldukları bölgeyi anlarlar. Mall Of Berlin' e giren gözlemci mağazaların yoğunluğundan bir alışveriş merkezinde olduğunu anlar. Kent merkezlerinde kafelerin ve eğlence merkezlerinin yoğun olduğu caddelerde yazılı bir tabela olmasa bile insanlar kafeler bölgesinde olduğunu anlar. Antalya'da Kaleiçi'ne (Şekil 14) giden bir gözlemci surlarla çevrili eski evlerin bulunduğu hediyelik eşyaların satıldığı bu bölgenin turizm bölgesi olduğunu anlar. Romanya'nın başkenti Bükreş'in merkezindeki Parlamento Sarayı'nı (Şekil 15) gören gözlemci bir hizmet binası olduğunu algılar. Dünyanın en büyük yönetim binalarındandır ve kentin turizm imgelerindedir.

¹¹⁰ <https://prezi.com/kno1-2kjnip-/kevin-lynch/> (02.05.2019).

¹¹¹ <https://issuu.com/muzeyyen6/docs/kevin-lynch-n-5-ilkesine-gere> (02.05.2019).

Şekil 13. China Town- San Fransisco.

Kaynak: https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction_Review-g60713-d108679-Reviews-Chinatown-San_Francisco_California.html (05.05.2019).

Şekil 14. Kaleiçi- Antalya.

Kaynak: <https://www.antalyagezirehberi.net/antalya-kaleici.html> (05.05.2019).

Şekil 15. Bükreş Parlamento Sarayı.

Kaynak:<https://invacante.ro/bucuresti-fratele-meu-esti/bucuresti-casa-poporului/>
(05.05.2019).

2.3.4. Düğüm/Odak Noktaları

Gözlemcilerin bir noktadan diğerine giderken kullandığı yoğun odak noktaları, kente girebilmelerini sağlayan stratejik alanlardır. Kentin geçiş noktalarını oluşturan kavşaklar olabilir. Faaliyetlerin yapıldığı köşe başları da düğüm noktalarıdır. Kapalı meydanlar ve yollar da kullanımın yoğunlaştığı odak noktası alanlarıdır. Bu toplanma alanları semboldürler.¹¹²

Kentte yaşayan insanların toplandığı, karşılaştığı, buluştuğu, kaynaştığı, karar verme noktaları, parklar, dağılma noktaları, ulaşımın olmadığı bir meydan, cadde, kavşaklar, bazı yapıların önündeki genişlemeler, herkesin bildiği uzun zamandır orada bulunan kent imgesi yapılar.

---

¹¹² Lynch, 2013:54.

Örnek verecek olursak; Aziz Petrus Meydanı- Vatikan, Eiffel Kulesi- Paris,¹¹³ Hadrian Kapısı (Üç Kapılar)- Antalya, Tarihi Trafik Işıkları- Antalya, Saat Kulesi- Antalya, Almanya Federal Meclis Binası.¹¹⁴

Aziz Petrus Meydanı, (Şekil 16) Vatikan ülkesinin ve şehrinin en ünlü meydanıdır. Aziz Petrus Bazilikasının önünde geniş bir alandır. Her yıl binlerce Katolik ibadet etmeye gelir. Kentin en önemli odak noktalarındandır. Eiffel Kulesi, Paris'in hatta Fransa'nın en önemli imgesidir. Kentin stratejik alanı ve odak noktasıdır. Her yıl binlerce turist ziyaret eder. Hadrian Kapısı, (Şekil 17) Antalya'da Atatürk caddesi üzerinde ve Kaleiçi'ne girişlerin en önemli noktalarındandır. İnsanlar için buluşma, dağılma, karar verme noktasıdır. Kentin önemli imgelerindendir. Halk arasında Üçkapılar'da da denir. Kentin korunmuş tarihi simgelerindendir. Saat Kulesi- Antalya, (Şekil 18) Kale kapısı olarak da bilinen Bizanslılardan kalma tarihi eserdir. Kentin en önemli imgelerindendir. İnsanlar için buluşma, dağılma, karar verme ve yoğun olarak kullanılan odak noktasıdır.

Şekil 16. Aziz Petrus Meydanı.

Kaynak: <http://www.sanatinoykusu.com/284-sutunlu-san-pietro-meydani-vatikan/> (05.05.2019).

¹¹³ <https://prezi.com/kno1-2kjnip-/kevin-lynch/> (05.05.2019).

¹¹⁴ <https://issuu.com/muzeyyen6/docs/kevin-lynch-n-5-ilkesine-g-re> (05.05.2019).

Şekil 17. Hadrian Kapısı- Antalya.

Kaynak: <http://www.mimdap.org/?p=123953> (05.05.2019).

Şekil 18. Saat Kulesi- Antalya.

Kaynak: <http://www.geziantalya.com/item/antalya-saat-kulesi> (05.05.2019).

2.3.5. İşaret Ögeleri

İşaretler genellikle kolay tanımlanan fiziksel oluşumlardır. Kentin içinde de olabilirler belli bir uzaklıkta da olabilirler. Bu yüzden de sabit, kullanışlı bir yön tarifini ifade ederler. Dağ, yapı, işaret levhası, heykel, dükkan, kuleler, kubbeler, yüksek tepeler olabilir. Birçok açıdan görünebiliyor olması, belli bir yükseklikte olması, fon oluşturması onu diğer imgelerden ayırır. ¹¹⁵

İşaretler kentlerde doğal bir fiziksel özellik olabileceği gibi sonradan yapılmış bir bina, yapı, ağaç, tarihi bir yapı, kule, köprü, çeşme de olabilir. Kentte çoğunluk tarafından bilinen genellikle değiştirilemez işaretlerdir. Yerel yönetimler kentin bu işaret imgelerini koruyup, geliştirip, tanıtım yapabilirler. Bu sayede halkın da bu imgeleri benimseyip korumasına yardımcı olur. Yer tarifi ve yön bulmada yardımcıdır bu işaretler.

Bu işaret imgelerine örnek verecek olursak; Santa Maria del Fiore- Floransa Katedrali, Galata Kulesi, Eiffel Kulesi, Mostar Köprüsü- Bosna, Tac Mahal- Hindistan, Palmanova (ideal kent)- İtalya,¹¹⁶ Sony Store Berlin, Berlin Potsdamer Platz Tren İstasyonu, Kesik Minare- Antalya, Yivli Minare Külliyesi- Antalya.¹¹⁷

Floransa Katedrali, (Şekil 19) Floransa kentinin en büyük ve en ünlü katedrali ve en önemli sembollerindendir. Geniş ve yüksek kubbesiyle bir işaret ögesidir. Kente gelen turistlerin gezdiği tarihi ve değerli bir yapıttır. Galata Kulesi, belli bir yükseklikte, birçok açıdan görünen, fon oluşturan bir yapı olduğu için kentin işaret imgelerindendir. Tarihi ve sembol bir yapıdır. Yön tariflerinde de kullanılabilir. Kentin turizm imgelerindendir. Tac Mahal, tarihi bir anıt mezardır. Büyük, görkemli yapısıyla Hindistan'ın Agra kentinin işaret imgesidir. Palmanova, yıldız kale düzeniyle kurulan tarihteki ideal kenttir. Kentin önemli işaret imgesi sayılabilecek bu tarihi yıldız kale örneği aynı zamanda kentin turizm imgesidir. Sony Store Berlin, gösterişli yapısıyla bir işaret imgesi sayılabilir. Berlin Potsdamer Platz Tren İstasyonu, yeraltından geçen tren istasyonu üzerindeki görkemli, büyük yapı dolayısıyla kentin işaret imgelerindendir. Kesik Minare Cami, (Şekil 20) tarihi geçmişi ve yanan eksik kalan minaresiyle Antalya'da halk tarafından bilinen kent imgesi işaretidir. Yer yön tariflerinde kullanılabilir ve turizm imgesidir. Yivli Minare

¹¹⁵ Lynch, 2013:53.

¹¹⁶ <https://prezi.com/kno1-2kjinip-/kevin-lynch/> (05.05.2019).

¹¹⁷ https://issuu.com/muzeyyen6/docs/kevin_lynch_n_5_ilkesine_gere (05.05.2019).

Külliyesi, Antalya Kaleiçi'nde yüksek minaresi ve çok kubbeli camisiyle kentin işaret imgelerindedir. Bu tarihi külliye içindeki türbelerle de ziyaret, turizm imgesidir.

Mostar, (Şekil 21) Bosna Hersek'te fiziksel ve tarihi önemiyle kentin önemli işaret imgelerindedir. Şehrin ortasındaki nehir üzerindeki bu köprü kentin Boşnak ve Hırvat kesimlerini birbirine bağladığı için sınır imgesi de diyebiliriz. Tarihte yıkımlara uğrayan tekrar onarılan bu tarihi köprü UNESCO tarafından korunan kentin önemli turizm imgelerindedir.

Kont Drakula'nın Şatosu (Şekil 22) Romanya'nın Braşov Kentindedir. Bran Kalesi olarak da bilinir. Görkemli, ihtişamlı bu şato kentin en önemli turizm merkezidir ve işaret imgesidir. Biraz şehir dışında, ormanlık alandadır. Kentin ve ülkenin yönetimi bu şatoyu kentin imgesi yapmak için ve merak uyandırmak için efsaneler, hikayeler yazmıştır. Bu şatoyu filmlerden, kitaplardan Transilvanya'nın Kazıklı Voyvoda'sının şatosu olarak biliyoruz. Bu efsaneler işe yaramış ve kentin en önemli işaret imgesi ve turizm imgesi olmuştur.

Şekil 19. Floransa Katedrali.

Kaynak: <https://www.tarihlisanat.com/floransa-katedrali/> (02.05.2019).

Şekil 20. Kesik Minare Cami- Antalya.

Kaynak: <https://www.antalyagezirehberi.net/kesik-minare-camii.html> (01.05.2019).

Şekil 21. Mostar Köprüsü- Bosna Hersek.

Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/mostar-koprusu> (01.05.2019).

Şekil 22. Drakula Şatosu/Bran Kalesi- Romanya.

Kaynak: <http://www.bran-castle.com/admission.html> (01.05.2019).

Kevin Lynch'in kent imgesi kuramını oluşturan bu imgeler birbirinden ayrı şekilde düşünülemez. Bu bileşenler birbirleri ile temas ve etkileşim halindedirler. Bazen birbirleri ile kesişirler, altından üstünde geçerler. Kentler birbirleri ile iç içe geçmiş imgelerin bütünü temsil eder. Kente bu bileşenler ışığında baktığımız zaman kenti daha okunaklı hale getirmiş oluruz. ¹¹⁸

Kent imgesi bileşenlerini bildiğimiz zaman kenti daha okunaklı hale getirdiğimiz zaman kentin nasıl planlanması ve şekillenmesi gerektiğine de daha iyi yön verebiliriz. Kent yönetimleri kentte oturmuş imgelere zarar vermeden planlamalar yapmalı ve bu imgeleri tanıtmak, halka benimsetmek üzere çalışmalar, etkinlikler yapmalıdır. Her kentin yönetimi kentin imgelerini tanıyıp ve bu bileşenlere göre şehir planlamasına gidilir.

---

¹¹⁸ Ünal, s.6.

2.4. Kent Kimliği – Kent İmgesi İlişkisi

Kent imgesi kent kimliğini anlamak, kenti okumak için çok önemli bir basamaktır ve rehberdir. Kentler, kentsel imge olguları, kent kimliğinin fiziksel bileşenleri; görsel, fiziksel boyutuyla ön plana çıkan, coğrafi, doğal, kültürel ürünler ve sosyal yaşamı da kapsayan çok derin ve geniş bir tanımdır. Kentin kimliği ve kentin kimliği ile ilişkili kent imgeleri, uzun bir zaman içinde bir mekan sınırları içinde ve çevredeki farklı bileşenlerin de katkısıyla meydana gelir.¹¹⁹

Kent imgeleri uzun sürelerde oluşan ve gelecek kuşaklara aktarılan kent kimlikleridir. Kent imgeleri için, korunması, tanıtılması, geliştirilmesi ve zarar görmemesi için kent yönetimi, yerel yönetimler ve orada yaşayan sakinler fedakarlıklar yaparlar. Kent yönetimi kent imgelerinin halk tarafından benimsenmesi ve korunması için faaliyetler, etkinlikler, tanıtımlar yapmalıdır. Bazı kentlerin imgelerinden orada yaşayan halkın haberi bile olmaması, benimsenmemesi onların zarar görmesine, geliştirilememesine neden olabilir.

Bireylere kentte yolunu bulurken yer- yön açısından rehberlik eden stratejik bağlantılara kentlerin imgeleri diyebiliriz. Kentsel imgeler, fiziksel dış dünyanın insanların zihninde, algılarında bıraktığı, yer ettiği görüntülerdir. İmgeler geçmiş deneyimlere ve anlık algılamalara dayanan bir üründür. İyi bir çevresel imge, o kentte yaşayanlara duygusal güven de verir.¹²⁰ İyi bir çevresel imge kentteki insanlara nerede olduklarını gösterir, yer- yön açısından bilgi verir ve güvende hissetmelerine yardımcı olur.

Kent imgeleri yaşanan ortamda yer- yön bulmak açısından yardımcı olacaksa bazı nitelikleri olmalı. Güvenilir olmalı, ipuçları vermelidir.¹²¹ İmgenin değişikliğe izin veren bir yapıya sahip olması, kent yönetimini ve kentteki bireyleri düzenlemeye, araştırmaya, geliştirmeye yönelten olumlu bir özelliktir. Kentteki boşluklar bireyler ve şehir

¹¹⁹Ali Ulu ve İlknur Karakoç, "İnsana Yabancılaşan Kent Sokaklarının Geçmişle Gelecek Arasındaki Yeni Kimlik Arayışı", Uluslararası 15. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 26-28 Mayıs 2004, İstanbul, s.2.

¹²⁰ Lynch, 2013:154.

¹²¹ Lynch, 2013:158.

planlamacıları tarafından doldurulabilir olmalıdır. İmge diğer bireylere anlatılabilir olmalıdır. Dışarıdan gelen bir gözlemci için de farkındalık yaratabilmelidir.¹²²

Kent imgeleri, toplumun birbirine kenetlenmesi ve toplumsallaşma sürecine katkıda bulunur. İmgelerin günlük ilişkilerde sorgulanmadan kabul edilmesi, toplumun tutumlarının ve alışkanlıklarının devam etmesine olanak sağlar. Kentlerin kültürünün ve kimliğinin var olması tanıtılması için, o kentin imgelerinin var olması gereklidir. Kent imgeleri, kentin kimlik unsurlarını, kültürünü, temel yönlerini, ipuçlarını gösterir.¹²³

Kentin sahip olduğu kent imgeleri ve kent kültürü, kente kimlik kazandıran en önemli temeller olduğunu söyleyebiliriz. Kentte yaşayanlar ve dışarıdan gelenlerin aklında yer eden manzaralar, fiziksel yapılar kentin imgeleridir. Dünya üzerinde sahip olduğumuz ortak miraslarımız doğal güzellikler ve kültürlerimizin yanında kentlerdeki birbirinden farklı yapay bileşenler de kent imgelerini oluşturur. Kent imgelerinin farkında olmak, geliştirmek ve tanıtmak kentimizin kimliğinin oluşmasının temelidir.

---

¹²² Gamze Naz Şendil, Kent Kimliği: Safranbolu Örneği, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, 2017, Bursa, s.52.

¹²³ İlbank, Kent ve Kentleşme, S.10, s.2.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KENT İMGESİ BAĞLAMINDA BURDUR'UN KENT KİMLİĞİ

Bu bölümde Burdur kentinin tarihi, kimliği, kent kimliğini oluşturma, geliştirme çabaları, kent kimliği bileşenleri, kent imgesi kuramına göre kent imgelerinin sınıflandırılması, bu kent imgelerinin incelenmesi üzerinde durulacaktır. Bu bölümde amaç Burdur'un kent imgelerinin kent imgesi kuramına göre sınıflandırılmasıdır. Yapılan bu sınıflandırmanın kent kimliğinin belirlenip korunmasına yardımcı olur mu sorusuna aradığım cevap değerlendirme kısmında yer almaktadır. Yöntem olarak, belirlenen paydaşlarla ses kayıt cihazı kullanılarak, yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde önceden belirlenen ucu açık 20 soru sorulmuştur. Sorular Ek1'dedir. Bu görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler ve araştırma yaptığım süre boyunca edindiğim kendi gözlemlerim doğrultusunda ulaştığım bilgiler bu bölümde aktarılacaktır.

1. Burdur Valisi Sayın Hasan Şıldak ile 1 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Burdur'u yöneten birimlerin kentin kimliği ve gelişmesi ile yakından ilgili olması, bu konudaki projelerin bu birimlerde yapılması görüşme için paydaş seçiminde ana neden olmuştur.

2. Burdur Belediye Başkanı Sayın Ali Orkun Ercengiz ile 5 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Kentin kimliğinin tanıtılması ve belirlenmesi konusunda en büyük görev yerel yönetimlere düşmektedir. Geliştirdikleri projeler ve yaptıkları etkinlikler hakkında bilgi almanın çalışma için faydalı olacağı düşünülmüş ve buna göre paydaş seçimi yapılmıştır.

3. Burdur Belediyesi Şehir Plancısı Sayın Hasan Duygulu ile 2 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Kent planlanırken kimlik göz önünde bulunmalıdır. Kent kimliğinin oluşmasında ve oluşan kimlik imgelerinin korunmasında şehir plancılarının rolü büyüktür. Paydaş seçilirken bunlara dikkat edilmiştir.

4. Burdur Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Sayın Ferit Çelikbaş ile 4 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Belediyenin kentin sosyal alanlarını belirleme ve kültür etkinlikleri ile ilgili projeler bu birimde gerçekleşmektedir. Kentin imgeleri belirlenirken kültürel faaliyetler ve sosyal alanları önemli bir yere sahiptir. Paydaş seçilirken bunlara dikkat edilmiştir.

5. Burdur Arkeoloji Müzesi Eski Müdürü Sayın Ali Ekinci ile 8 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Ali Ekinci, Burdur Müze Müdürlüğü görevini 25 yıl sürdürmüş ve yeni emekli olmuştur. Belediye yıllıkları incelendiğinde kentin kimliği için yapılan çalışmalarda etkin rol aldığı görülmüştür. Paydaş seçilirken bunlara dikkat edilmiştir.

6. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Dekan Yardımcısı Sayın Murat Kara ile 2 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Kent imgeleri belirlenirken Görsel İletişim Uzmanı gözüyle de fikir olması ve katkı sağlaması amacıyla paydaş seçimi yapılmıştır.

7. Burdur Yenigün Gazetesi Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni, Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sayın Kürşat Tuncer ile 24 haziran 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Burdur'un kent kimliğinin oluşmasında ve farkındalık yaratılmasında yerel gazetelerin de etkisi olması ve çalışmaya katkı sağlaması amacıyla paydaş seçimi yapılmıştır.

8. Burdur İl Kültür ve Turizm Müdür Yardımcısı Sayın Osman Koçibey ile 9 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Kentin kimliğinin belirlenmesinde kültür ve turizm imgelerinin rolü büyüktür. Bu nedenle Kurum içinden paydaş seçimi yapılmıştır.

9. Burdur Yörük Kültür Araştırma ve Yaşatma Derneği Başkanı Sayın Alaettin Kalkan ile 3 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Kentin kimliğini geliştirmek için etkinlikler düzenleyen, aktif faaliyet gösteren derneklerin de kent kimliği üzerindeki etkisi ve katkısı önemli olduğu için paydaş seçiminde dikkate alınmıştır.

10. Burdur Yerel Televizyon Kanalı Kanal 15'de Program yapımcısı olan ve Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörlüğü Basın danışmanlığı görevine devam eden Sayın Bilal Karasakal ile 10 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Burdur'un kent kimliği üzerinde etkili olan ve farkındalık yaratan yerel bir televizyon kanalının çalışmaya katkısı göz önüne alınarak paydaş seçimi yapılmıştır.

11. Burdur Lisinia Doğa -Yaban Hayatını Rehabilitasyon Merkezi Proje Alanı Kurucusu Sayın Öztürk Sarıca ile 11 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Merkezin kent kimliğine katkısı göz önüne alınarak paydaş seçimi yapılmıştır. Bu merkez kenti tanıtırken bir basamak olmuş ve farkındalık yaratılmasına yardımcı olmuştur. Merkez sayesinde 200.000 turist kente gelmiştir.

12. Burdur Doğaltaş ve Madenciler Derneği Başkanı Sayın Nasuh Ekinci ile 12 temmuz 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Burdur'un ekonomisine ve mermer ocakları ile tanınmasına katkı sağlayan, çalışmalar yapan bu derneğin etki ve katkıları göz önüne alınarak paydaş seçimi yapılmıştır.

13. Burdur Ticaret Borsası Başkanı Sayın Ömer Faruk Gündüzalp ile 26 haziran 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Burdur'un tarım ve hayvancılık alanlarında ekonomik katkıları ve gelişimlerini yürüttüğü ve bu konuda projeler ürettiği göz önüne alınarak paydaş seçimi yapılmıştır.

14. Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Araştırmacısı Sayın Hülya Kökten ile 25 haziran 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Kentin kültür ve turizm alanları hakkında araştırmalar yapan inceleyen ve kurum bünyesinde projeler geliştiren uzmanın çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülmüş ve paydaş seçimi yapılmıştır.

15. Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Sayın Yusuf Keyik ile 27 haziran 2019 tarihinde görüşme yapılmıştır. Burdur'un ekonomisinde sanayi ve esnaflar olarak katkı sağladığı ve projeler yürüttüğü göz önüne alınarak paydaş seçimi yapılmıştır.

3.1. Burdur'un Tarihi ve Kent Kimliği

Burdur, bozulmamış doğal güzellikleri, binlerce yıllık tarihi, doğası kadar zengin olan kültürüyle Teke Yöresinin Kültür Başkenti olarak bilinir. Aynı zamanda Göller Diyarı olarak anılmaktadır. Antik dönemde bu bölgenin adı Pisidia'dır. Burdur'un tarih öncesi geçmişinin paleolitik çağlara kadar uzandığı bilinse de somut bulgular kalkolitik ve neolitik dönemlere kadar ulaşılmıştır. Hacılar ve Kuruçay köylerinin kazılarında bu dönemlere ait çanak, çömlek yapımı, avcılık- toplayıcılık. Hayvanların evcilleştirilmesi, tarımsal üretim ve köylerin kurulmasıyla ilgili bulgulara rastlanılmıştır.¹²⁴

1070'li yıllarda Burdur şehrini kuran Türkmen boylarının bu bölgeden geçerken gördükleri doğal güzellikler karşısında "Cennet buradadır. Burda dur!" dedikleri ve "burda dur" zamanla halk arasında "Burdur" haline dönüştüğü söylenir.¹²⁵

¹²⁴ <http://www.burdur.gov.tr/tarihce> (10.05.2019).

¹²⁵ <http://www.burdur.gov.tr/tarihce> (10.05.2019).

Burdur farklı kurum ve kuruluşlara göre, farklı insanlara göre farklı değerlendirilebilir fakat genel olarak baktığımızda, Burdur için doğa ve kültür kenti diyebiliriz.(Alaettin Kalkan, Osman Koçibey) Burdur, güçlü doğa ve kültür yapısıyla huzuru insanların yaşamlarına katmayı sağlıyor. Dolayısıyla Burdur için huzur kenti de deniliyor. Huzur kenti derken söylenmek istenen, Burdur'un kendi özgünlüğü ve bunu korumasının güzelliğiyle, kültürünün varlığıyla harmanlanmış bir kent olarak değerlendirip bu yapı içerisinde insanların nasıl huzurlu olabildiklerini göstermesi açısından değerli ve önemlidir.(Hasan Duygulu)

Üniversite kenti de denebilir. Burdur için de üniversite çok önemli bir parametre. Fakat bugün birçok ilde üniversiteler var dolayısıyla öyle baktığımızda tek başına yeterli bir iddia olduğu söylenemez.(Bilal Karasakal) Kentleri bu şekilde sınıflandırmak kişilerin, kurumların bakış açılarına göre değişiklik gösterebilir. Görüşme yaptığım Burdur Belediye Başkanı Ali Orkun Ercengiz ve Burdur Belediyesinde uzun yıllardır Şehir Plancısı olarak görev yapmakta olan Hasan Duygulu, kentin şehir planını yaparken yönetim olarak ve bir kent plancısı olarak Burdur'u doğa ve kültür kenti sınıflandırmasıyla değerlendirdiklerini ve buna göre değişiklikler, planlar yaptıklarını aktardılar. Üniversite kenti olmak için, üniversitenin kentle harmanlanmış olması ve üniversitenin kentin içinde olması gerekiyor buna Princeton Üniversitesini örnek verebiliriz. Burdur'un kent imgelerini incelediğimizde neden doğa ve kültür kenti dediğimizi daha iyi anlayacağız.

Doğa ve kültür kenti deyince öncelikle su kültürü akla geliyor. Burdur bölgesinin 150 bin yıllık insanlık tarihi geçmişinde su kültürü vardır.(Osman Koçibey) Burdur gölleriyle, akarsularıyla, yeraltı sularıyla, mağaralarıyla ve suyun üzerinden elde ettikleri tarımsal ve sanayi girdileriyle çok önemli bir yer tutuyor önemli bir parametre. Bunun sağladığı da bir doğal güzelliği vardır.

Kültürden, tarihsel anlamda bir kültürden bahsedecek olursak, Burdur'un bilinen tarihsel geçmişi M.Ö. 7000'e kadar uzanıyor. Bunu Hacılar Köyünün tarihiyle biliyoruz. Neolitik dönemden günümüze ilk çiftçi toplumuyla başlayan yerleşik olabilme ve burada çiftçilikle başlayan günümüze kadar ulaşan toprak ilişkileri açısından bir gelişme ve önemli bir tarımsal kültürdür. Aşağı yukarı 1000 yıl önce başlayan ve gelişen hayvancılık kültürü de bulunur.

Toprak kültüründen bahsedecek olursak toprağa şekil verilmiştir. Seramiklerden çömleklere kadar birçok kalıntı ortaya çıkmıştır. Bu aslında medeniyetlerin de yükselişinde çok önemli yer tutar.(Hasan Duygulu) Hacılar, Sagalassos, Kibyra, Kremna gibi önemli medeniyetlere de ev sahipliği yapmıştır. Bu medeniyetlerin bulunduğu kültürlerin olduğu bir kenttir.(Osman Koçibey) Bu medeniyetlerin genel karakteristiğinden ve kültüründen de yararlanarak Burdur'un kimliği oluşmuştur. Bu medeniyetlerin bıraktığı izleri, ipuçları yakalayıp kentle harmanlayarak kimlik oluşmuştur.

Helenistik dönem, Roma, Bizans, Osmanlı bu medeniyetlerin hepsi birbirine halkayla bağlı, kültürleri devam ettiren medeniyetlerdir ve Burdur'un medeniyet tarihi de bunlardan etkilenmiştir. Burdur kenti Neolitik dönemden, Tunç döneminden başlayan tarihi bir kent. Dolayısıyla medeniyetler buralarda yaşarken bir kimliği oluşmuştur. Bizans döneminde inşa edilmiş kalesi o zamanın kent imgesidir. Selçuklulardan Osmanlıya uzanan dönemde kale komutanlığı düzeni ve ticaret faaliyetleri olan bir kenttir. Dolayısıyla Burdur'un kent kimliği çok eski dönemlerden beri katman katman bugüne ulaşmıştır. Kentin kimliğinin oluşmasını, ilin tarihindeki, çevresindeki bu oluşumlardan bağımsız görmemiz mümkün değildir.

Burdur aynı zamanda bir sanat kentidir. Geleneksel el sanatlarının olduğu, zanaatkarların yetiştiği bir kenttir. Burdur'da sipsi, kaval, kabak kemane yapımı, testicilik, bakırcılık, ibecik bebeği, ibecik bezi, halıcılık, kilimcilik, dokumacılık, alaca dokuma gibi sanatlar gelişmektedir. Aynı zamanda folklorik bir zenginliğe, tarihe sahiptir bunu da kültürü içinde sayabiliriz.(Hülya Kökten) Bütün bunlar aslında kentin kültürel zenginliğinin var olmasının kimliğinin oluşmasına büyük katkısıdır. Bunlar doğa ile bütünleşebiliyor mu diye baktığımızda, mesela Alaca dokuma deseninde kullanılan kırmızı ve mavi renklerinden mavi renk göllerden gelen mavidir gölleri temsil eder. Kırmızı renk ise toprağı, çamuru temsil eder.

Bu kadar tarihsel ve kültürel zenginliğimizin hepsini bilmek ve korumak oluşan kent kimliğinden haberdar olmak gerekir. Kentin kimliğini korumak için önce kentlinin bu kimlikten haberi olması gerekir. Korumak ve geliştirmek için kentte yaşayan insanların desteğinin önemi büyüktür. Farkındalık için kendi sahip olduğumuz değerlerin geçmişine dönüp araştırmak bilmek gerekir.

Farkındalık yaratmak için Burdur Belediyesi 2005 yılında yüzyıllarca devam eden Alaca dokuma sanatını bir projeye (Şekil 23) tekrar kente kazandırmıştır. Küllerinden yeniden ortaya çıkarmıştır.(Ali Orkun Ercengiz, Ferit Çelikbaş, Hasan Duygulu, Hasan Şıldak) Alaca dokumalar Burdur'un tarihinde çok öne çıkmış önemli geleneksel el sanatıdır. Bu proje doğrultusunda halı, kilim dokumacılığını da tekrar ön plana çıkarmıştır. Bu projelerin amacı bu sanatları tekrar ortaya çıkarmak ve bu sanatların kentin önemli değerleri, kimliği olduğunu insanlara öğretmek istenmiştir. Öğrenmeden koruma olmayacağı için bu tip farkındalık projelerinin kent kimliklerine faydası büyüktür.

Şekil 23. Burdur Alaca Dokumaları Tanıtım Broşürü.

Kaynak: <http://dergi.burdurweb.com/sayi-16-1> (10.05.2019).

Burdur gölü ve Burdur'un su kaynaklarının da kent kimliği açısından önemi büyüktür. Burdur gölüne sahip çıkılmaya çalışılmakta etkinlikler, projeler düzenlenmektedir. Burdur Gölü, Burdur için önemli bir doğal değer, doğal kimlik bileşenidir.(Ali Orkun Ercengiz, Hasan Şıldak) Burdur Gölü tek başına değil çevresindeki akarsularıyla, bağlantılarıyla, yeraltı sularıyla önemli ve korunması gereken bir değerdir. Su kaynakları daha iyi değerlendirilirse Burdur Gölü'nün de zarar görmeyeceği düşünülerek geniş açıyla değerlendiriliyor.

Her kentsel imgenin her değerin birbirleriyle ilişkisi vardır. Birbirlerini keser ya da bütün oluştururlar. Mesela tarımda su kullanımının hoyratça olmaması, daha az su isteyen ürünler yetiştirilmesi, su tasarrufu Burdur Gölü için önemlidir.(Kürşat Tuncer) Bunun için Burdur Gölü'nü tek başına değil tarımla beraber düşünmek zorundayız. Dolayısıyla göle sahip çıkmak için tarımda da su tasarrufunu öğrenmemiz lazım ve değerlerimizi korumak için dikkatli davranmamız lazım. Aynı zamanda gölü besleyen su kaynaklarına sahip çıkmamız gerekiyor.

Su kültürüyle ilgili Burdur'un değirmenleri meşhurdur. "Onikidir şu Burdur'un Dermenleri" türküsüne konu olan 12 değirmenin çarkı suyla döner. Bu kentin otantik kültürüdür. Burdur Çayı üzerinde 1700lü yıllarda bu bölgede yaşayan Ermeni ve Rumlar tarafından yapılmıştır. Bu 12 su değirmeni uzun yıllar halka hizmet vermiştir. Zamanla Burdur Çayı'nın sularını azalmasıyla ve teknolojiye uyularak elektrik motoru kullanılmaya başlanmıştır. Fırınlardan artması ev ekmeği yapılamaması, tarım arazilerinin azalması ve gelişen teknolojiyle çoğu kapanmıştır. Bu türkülere konu olan otantik kültürü unutturmamak, yaşatmak, korumak adına Burdur Belediyesi değirmenlerin birini satın almış restore etmiş ve değirmen müzesine dönüştürmüştür. Restore ederek çarkların tekrar suyla dönmesi sağlanmıştır.

TÜRKÜNÜN SÖZLERİ

"Onikidir imanım aman, şu Burdur'un dermeni

Dermencisi efem aman Urum değil Ermeni

Ya kendisi efeler aman ya kellesi gelmeli

Ay karanlık efem görünmüyor izimiz

Üç kardeşsiz efem kurban gitsin birimiz

Bir incecik yol gidiyor dermene

Oturmuşlar efem aman çayır ile çimene

Hem severim efeler aman hem döverim kime ne

Al karanfil aman mor şişede ıslanır

Bir gün olur efem deli gönül uslanır."¹²⁶

¹²⁶ <https://www.haberler.com/burdur-un-degirmenleri-suya-hasret-4586129-haberi/> (05.05.2019.)

Burdur Gölü için farkındalık yaratmak adına Burdur Belediyesi çeşitli etkinlikler yapıyor. Gölü olan kentleri bir araya çağırıp onlarla birlikte turnuvalar düzenleniyor, onlarla beraber ortak sempozyumlar yapılıyor, suyunu kaybeden kentlerle ilgili ortak soruna çözüm aranıyor diye eylemler, girişimler yapılıyor. Bu tip mücadeleler oldukça gerekli bu atılan adımlarla toplumsal farkındalık oluşturulabilir. Bu farkındalık aynı zamanda bu gölü besleyen sularla ilgili kararları veren siyasi kanat, üst düzey yetkililer üzerinde baskı yaratacaktır. Burdur'un Yeşilova ilçesi sınırları içindeki Salda Gölü ve Yarışlı Gölü'nde aynı tehlikeyle karşı karşıyadır. Burdur kimliğini korumaktaki en önemli mesele su meselesidir. Su olmadan kentler, tarım, hayvancılık ve yaşam olmaz. Dolayısıyla buna dikkat çekmek zorundayız Burdur için. Bu sorunları öne çıkarmak, dillendirmek gerekiyor.

Kent kimliğini tanıtmak, ön plana çıkarmak için kentin kültürüyle ilgili imgeleri markalaştırmak da önemli bir adımdır. Mesela kaybolan değeri Alaca dokuma şu anda Belediyenin projesiyle markalaşmıştır.(Ali Orkun Ercengiz, Ferit Çelikbaş) (Şekil 24) Burdur'un diğer markaları olarak Burdur Şiş ve Ceviz Ezmesini sayabiliriz. Kentin kimliğini sürdürülebilir hale getirmek için markalaşmaya gitmek de önemli bir adımdır.

Şekil 24. Burdur Alaca Dokumaları Markası Satış Merkezi.

Kaynak: <https://www.kivilcimhaber.com.tr/blaca-magazasi-hizmete-acildi/> (10.05.2019).

El Sanatları Merkezi (Şekil 24) Burdur'da yeni açılacak olan bir Belediye projesidir. El Sanatları Merkezi, geleneksel el sanatlarını tanıtmak ve bunları insanlara öğretmek için kurulmuştur. Burdur'un el sanatları kültürünü ortaya koyan ve değerlerin unutulmaması için önemli bir adımdır.(Ali Orkun Ercengiz, Ferit Çelikbaş) Başta Alaca

dokuma, Hacılar seramiği, çamurla şekillenen çömlükleri, sipsiyi, bakırı, yöresel ürünleri üretip bunların eğitiminin verileceği önemli bir merkezdir. (Hülya Kökten) Fethiye karayolu üzerinde kurulmasının da Burdur'un yol ekonomisine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Şekil 25. Burdur El Sanatları Merkezi Planı.

Kaynak: <https://www.burdurweb.com/web/el-sanatlari-merkezinin-temeli-atildi.html>
(10.05.2019).

Kent kimliğini korumak oluşan kent imgelerinin devamlılığını sağlamak gibi görevlerin büyük çoğunluğu yönetime düşmektedir. Şehir planlanırken kent imgelerinin zarar görmemesine dikkat edilmeli ve yönetimler halkın imgelerin kentin kimliğinin farkında olması için farkındalık kazandırmak için faaliyetler yapmalı, halka kentin kimliğini benimsetmelidir. Halk kentin kimliğini benimser ise o zaman kentin imgeleri için fedakarlıklar da bulunur, onları korur. Kentte yaşayanlar kent kimliğinin farkında olması ve yönetimle birlikte kentin kimliğini kaybetmemesi için ellerinden geleni yapmalılardır.

3.2. Burdur'un Kent Kimliği Bileşenlerinin İncelenmesi

Bu bölümde Burdur'un kent kimliğini oluşturan bileşenlerin özellikleri üzerinde durulacaktır. Burdur'un doğal çevre özellikleri, yapay çevre özellikleri, sosyo-kültürel çevre özellikleri, sosyo-ekonomik özellikleri incelenecektir.

3.2.1. Doğal Çevre Özellikleri

Türkiye'de 1963'lü yıllarda turizme açılan ilk mağaralardan olan İnsuyu Mağarası Burdur'un kent kimliğine büyük katkı sağlamıştır.(Ali Ekinci, Ferit Çelikbaş) Mağara içindeki sarkıt ve dikitlere bakılarak binlerce yıllık geçmişi olduğu anlaşılmıştır. Halk

arasındaki inanışa göre mağaranın içindeki suların mide ve şeker hastalıklarına iyi geldiği düşünülür.(Osman Koçibey) Burdur'un turizm kimliği açısından önemli bir yere sahiptir. Hastalıklara iyi geldiği düşünülmesi ve halk arasındaki efsaneler mağaranın turist çekmesine olanak sağlamıştır. Mağarayla ilgili halk arasında anlatılan efsane insanların daha çok ilgisini çekmektedir. Efsaneye göre “Sagalassos Kralı kızını kentten önde gelenlerinden biriyle evlendiriyor fakat kızıyla bir türlü anlaşamıyorlar sürekli kavga ediyorlar. Kral ikisini de mağaraya hapsediyor. İçerde dilek gölünün suyunu içiyorlar ve barışıyorlar. Efsaneye göre de her kim dilek gölünün suyundan içerse küs olduklarıyla barışıyor, aşkları bitenler tekrar aşık oluyorlar”(Osman Koçibey)

Son yıllarda sosyal medyanın da etkisiyle Yeşilova ilçesi sınırları içindeki Salda Gölü Burdur'un turizmine önemli katkı sağlamıştır. Beyaz kumsalının Maldivler'i andırmasının etkisi büyüktür.(Ali Ekinci, Ferit Çelikbaş, Hülya Kökten) Aynı zamanda önemli doğa, bitki ve kuş alanıdır.(Öztürk Sarıca) Turistler için halk plajı, kamp alanları, bungalov evler bulunmaktadır. “Salda Gölü Burdur'un turizm kimliğini ön plana çıkararak sosyal medya ve kamuoyu sayesinde tanınmış imge haline gelmiştir.” (Kürşat Tuncer, Hasan Şıldak) Fakat Salda Gölü ve çevresinin 1. Derece Sit alanı ve koruma alanı olduğunun farkında olarak doğal çevreye zarar vermeden faaliyetler düzenlenmelidir. Yoğun turist alan bu bölgenin korunması, zarar görmemesi, kimliğin kaybolmaması için Yerel Yönetimlerin farkındalık oluşturması halkı ve turistleri bilgilendirmesi gereklidir.

Burdur ilinin orman örtüsü yüzölçümünün %47sini kaplamaktadır. Altınyayla ilçesindeki sedir ormanları, kanyonlar, vadiler şehrin zengin doğal güzelliklerini yansıtmaktadır.(Ali Ekinci, Osman Koçibey)

Burdur Gölü, Burdur'un önemli doğal güzelliklerindedir. Son yıllarda gölü besleyen kaynakların azalması ve su tüketimindeki fazlalık gölün kurumasına sebep olmaktadır. Göl önceki yıllara göre ciddi oranda kuruyarak çekilmiştir. Önemli kuş türlerine ev sahipliği yapan göl için kurtarma, dikkat çekme etkinlikleri yapılmaktadır. “Burdur Gölü kapalı bir havzadır dolayısıyla çevredeki bütün kirliliğin bu havzada biriktiği görülmektedir. Göl kuruduğu takdirde burada biriken zararlı maddelerin bir patlama yaratacağı ve hastalıkların artacağı düşünülmektedir.” (Öztürk Sarıca)

3.2.2. Yapay Çevre Özellikleri

Burdur'un en önemli yapay çevre özellikleri mimarileriyle etkileyen, tarihi, kültürü bize aktaran konaklarıdır.(Ali Ekinci) Piribaşlar Evi, Mısırlılar Evi, Taş Oda, Bakibey Konağı ziyaretlere açıktır. Daha çok turist çekmek için kahvaltılık salonu, toplantılar, konaklama gibi faaliyetlere açılmıştır. Tarihi Ulu Cami ve yanındaki tarihi Saat Kulesi de Burdur için önemli yapılarıdır. Bu yapılardan sonraki bölümde detaylı bahsedilecektir.

Lavanta bahçeleri de Burdur için son yıllarda önemli bir marka olmuştur ve turist ağırlamaya başlamıştır. (Bilal Karasakal, Alaettin Kalkan, Ferit Çelikbaş) Lisinia'ya bağlı lavanta bahçeleri hem ürün satın almak için hem de fotoğraf çekilmek için gelen turist akınına uğramaktadır. (Kürşat Tuncer)

Lisinia Doğa, Yaban Hayatı Rehabilitasyon Merkezi olarak adlandırılan bir proje alanıdır. Yerli bitki ve hayvan türlerinin üretimi ve gen muhafazası, ekolojik üretim ve doğa dostu tarım uygulamaları gibi projeleri geliştirmeyi amaçlamıştır. Karakent köyünde geniş bir alana kurulmuş olan bu merkez kırsal turizm açısından 200.000 gibi ziyaretçi sayısına ulaşarak patlama yaratmıştır. Yaklaşık 1000 gönüllü gelip çalışmıştır.(Öztürk Sarıca) Lisinia, Burdur'un önemli kent kimliği öğelerinden olmuştur. Yapılan başarılı ve doğayı koruyan projeleri ve turist çekmesiyle kente önemli katkılar sağlamaktadır. Halkın da bu alanı gezerek bilinçlenmesine katkı sağlamaktadır. (Ömer Faruk Gündüzalp) Organik köy olarak adlandırabileceğimiz bu alan kent merkezinin de turizm açısından canlanmasına katkı sağlamıştır. (Kürşat Tuncer)

3.2.3. Sosyo-Kültürel Çevre Özellikleri

Burdur, sahil ve iç kesimler arasında bağlantı noktası konumunda olduğu için tarihte ve günümüzde kültür açısından zenginlikler barındırmaktadır. Burdur hem geçiş noktası olarak kullanılmış hem yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Bu noktada antik kentlere ve ilk yerleşmelere yapılan kazılarda ulaşılmıştır.(Ali Ekinci)

Burdur kenti, Antik Kent zengini bir kenttir. Antik kentler sayesinde ön plana çıkmış ve turizmi geliştirmiştir.(Bilal Karasakal, Hasan Şıldak) Kentin kimliğinin oluşmasında büyük etkisi olan bu tarihsel yapılar; Sagalassos, Kibyra, Kremna, Boubon Antik Kenti, Milias Antik Kenti, Sia Antik Kenti, Balboursa Antik kenti.(Hülya Kökten, Ali Orkun Ercengiz, Ferit Çelikbaş) Bu kentler kentin tarihinden bu yana kültürüne katkı

sağlayan kimliğini oluşturan antik kentlerdir. Bu medeniyetler sayesinde zengin bir kültüre sahiptir.(Alaettin Kalkan, Kürşat Tuncer)

İmparatorların gözde şehri olarak anılan Sagalassos Antik Kenti, (Şekil 25) 2009 yılında UNESCO'nun Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınmıştır. Pisidia Bölgesi'ne Roma İmparatorluğu döneminde kurulan bu antik kent Anadolu'nun günümüze kadar en iyi korunmuş antik kentlerindendir. Gladyatörlerin şehri, kahraman savaşçıların şehri, hızlı atların şehri olarak anılan Kibyra Antik kenti (Şekil 26) 2016 yılında UNESCO'nun Dünya Mirası Geçici Listesi'ne girmiştir. Bu antik kentlerin bu şekilde korumaya alınması varlıklarının duyulması ve ziyaret edenlerin artması için önemlidir. Antik kentlerde kazı çalışmaları devam etmektedir.¹²⁷

Şekil 26. Sagalassos Antik Kenti.

Kaynak: <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155349/sagalassos.html>(10.05.2019)

¹²⁷ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155516/dunya-miras-listesinde-burdur.html> (10.05.2019).

Şekil 27. Kibyra Antik Kenti.

Kaynak: <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155350/kibyra.html> (10.05.2019).

1947 yılında yapılan arkeolojik kazılarda Hacılar Höyüğünde bulunan kalıntılarda bölgenin ilk yerleşim yerlerinden biri olduğu, avcılık ve tarımla ilgili yerleşik hayata dair verilere ulaşıldığı kentin önemli tarihi kültürüdür.(Ali Ekinci, Ali Orkun Ercengiz, Alaettin Kalkan)

Burdur'da geçmişte yaşayan Ermenilerin ve Rumların da sanat, mimari, ticarete başlama, terzilik gibi alanlarda kentin kimliğini oluşturmak ve kültürünü geliştirmek açısından katma değerleri büyüktür. Yerleşik hayatta bu kültürlerini halka yansıtmış öğretmişlerdir. (Bilal Karasakal, Kürşat Tuncer, Osman Koçibey)

Burdur bir yörük kentidir. Yörük kültürüyle işlenmiş bir tarihe sahiptir. Tarihte çadırı, devesi, sipsisi, ibecik bezi, alaca dokumaları ile yörükler kente kültürlerini aktarmışlardır.(Alaettin Kalkan) Yörük kültürünü korumak ve tanıtmak için Yörük Kültür Araştırma ve Yaşatma Derneği her yıl yörük şenlikleri düzenleyerek kentin bu değerlerini tanıtmaya çalışmaktadır. Bu şenlikler kentin değerlerini tanıtırken aynı zamanda dışardan gelen katılımcılarla turizm ve ekonomi alanında kente destek olmaktadır.

Yörük kültürünün hakim olduğu kentlerde bireycilik ön plandadır. Burdur kenti için bireyciliğin halk oyunlarına bile yansıdığını görebiliriz. Halk oyunu bittikten sonra mutlaka en güzel kız ve en yakışıklı erkeğin solo yapmaktadır. Yörük kültürlerinde liderlere ihtiyaç duyulur bu kentin her alanına yansımaktadır. (Kürşat Tuncer)

Burdur Teke Yöresi başkentidir. Yörük kültürünü, folklorik özelliklerini koruyan devam ettiren nadir kentlerden biridir. (Nasuh Ekinci, Hülya Kökten) Yörük kültürüne uygun olarak küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu ve teşvik edildiği bir kenttir. Kentin coğrafyasına bakıldığı zamanda en uygunu küçükbaş hayvan yetiştiriciliğidir.(Ömer Faruk Gündüzalp)

3.2.4. Sosyo-Ekonomik Çevre Özellikleri

Burdur son zamanlarda Salda Gölü, Antik kentlerin, Lavanta bahçelerinin ün kazanması turist ağırlamasıyla ekonomik anlamda turizmden de gelir elde etmeye başlamıştır. Alt yapının geliştirilmesi ve bu alanda yatırımlar yapılması bu alanda istihdam sağlanması konusunda faydalı olacaktır.(Ali Ekinci, Kürşat Tuncer) Dünya şehri, turizm kenti Antalya'nın kente çok yakın olması kentin turizmini kötü etkilemektedir. Deniz turizmi hem turizm sektöründe çalışanlar için hem yaz sezonu turistleri için daha cezbedici hale geldiği için Burdur bu konuda dezavantajlı konumdadır.(Alaettin Kalkan) Burdur turizm istihdamı ve kenti turizm açısından tanıtma da yetersiz kalmıştır. Bununa ilgili çalışmalar yapılarak hak ettiği seviyeye ulaşmalıdır. (Hasan Şıldak) Burdur'da turizm haritası oluşturularak, turizm sektöründe çalışanlara eğitim vererek adım atılmalıdır. Müzelerde yer sıkıntısından eserler sergilenemiyor ve rehber eksikliği bulunmaktadır. Gerekli birimlerin, kurumların sitelerinde Burdur turizm alanlarıyla ilgili bilgi vermeli yönlendirmelidir. Ancak bu şekilde Burdur turizm alanında istihdam sağlayıp gelişebilir.(Yusuf Keyik)

Mermercilik Burdur'un ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Burdur mermer ocaklarından çıkarılan mermerler Türkiye genelindeki mermer ocaklarıyla kıyaslandığında %38ini karşılamaktadır. (Bilal Karasakal, Öztürk Sarıca, Ömer Faruk Gündüzalp) Bu rakamların %16'sı Burdur kentine kayıtlı olarak kayıtlı olarak ocakların faaliyetleri devam etmektedir. Ham madde konusunda bu kadar zenginken işleme konusunda, kesme konusunda gelişim sağlayamadığı için kent mermer ocaklarından sağladığı kazançta geride kalmaktadır. (Nasuh Ekinci) Mermer ocakları sayesinde Burdur iş makineleri konusunda da gelişmiştir.(Ömer Faruk Gündüzalp) Burdur kenti mermer ocaklarında hem kent içinden istihdam sağlarken kent dışında da kalifiye eleman ağırlamaktadır. (Yusuf Keyik) Mermer ocakları için gelen tercümanlar, Çinli alıcılar,

tecrübeli ocak sorumluları kent merkezindeki esnafın kazancına da hareketlenme getirmektedir.

Burdur'un aynı zamanda kültürünü yansıtan yemekleri ekonomik anlamda da esnafı kalkındıran turizm faaliyetlerinde kullanılan değerleridir. Burdur şış, ceviz ezmesi, haşhaş ve kenevir helvaları birçok esnafın geçimini sağlamaktadır. Gelen turların programlarında Burdur şış ve ceviz ezmesi mutlaka bulunmaktadır.(Alaettin Kalkan, Ömer Faruk Gündüzalp)

Burdur tarım ve hayvancılık alanında gelişmiş bir kenttir. Kentin ekonomisinde tarım ve hayvancılığın rolü büyüktür. Türkiye'nin en önemli süt üreticisi kentlerindedir.(Kürşat Tuncer, Hasan Şıldak) Tarım alanında rezene ve anasonda Türkiye birincisi, haşhaş üretiminde Türkiye beşincisi, serada örtülü alan olarak baktığımızda Türkiyede en fazla örtülü alana sahip 4. İldir. Tarımın da etkisiyle tarım makineleri konusunda da kent gelişim sağlamıştır ekonomiye katkı sağlamaktadır. (Ömer Faruk Gündüzalp, Yusuf Keyik)

Burdur'da her yıl düzenlenen Tarım ve Hayvancılık Fuarı'nın da ekonomik anlamda katkıları çok büyüktür. Burdur Ticaret Odası ve Burdur Ticaret ve Sanayi Odası'nın düzenlediği bu fuarda yerli ve yabancı esnafların stant açıp katılım sağlaması bu stantları gezmek için şehir dışından alıcıların gelmesi ekonomik anlamda hareketlilik sağlamaktadır. (Ömer Faruk Gündüzalp, Yusuf Keyik)

3.3. Burdur'un Kent İmgelerinin İncelenmesi

3.3.1. Yollar

Bu bölümde kenti tanımada algılamada baskın imge haline gelmiş ögeler incelenecektir. Yollar, kentte yaşayan insanların alışkanlık ve olanaklarına bağlı olarak kullandıkları çevresiyle ilişki kurdukları imgelerdir. Bunlar bireyler üzerinde etki bırakmış eski bir yol olabilir. Başlangıç ve bitiş noktaları belli olan, insanları yönlendiren yollar olabilir.

3.3.1.1. İstasyon Caddesi

İstasyon caddesi (Şekil 27) Burdur kenti için imgesel bir yoldur. Önemli bir cadde olmasının sebebi caddenin adını taşıdığı istasyon 1936 yılında açılışı yapılan bir istasyondur. Cumhuriyet döneminden kalan bir istasyon binasına sahiptir.(Kürşat Tuncer)

İlk tren istasyonları kentlerde önemli yer tutarlar, geçmişte kentlerin gelişmesi insanların gelip gitmesi ve ticaret yapılması için önemli adımlardır tren istasyonları. İstasyon Caddesi de Burdur Kenti için bağlantı yollarıyla çevredeki yapılaşmasıyla bir prestij oluşturmuştur. İstasyon caddesi aynı zamanda Cumhuriyet Meydanıyla Tren İstasyonu arasındaki buluşmayı gerçekleştiriyor. Şehir planlanırken böyle düşünülmüş ve planlanmıştır.(Hasan Duygulu, Hasan Şıldak) 1936 yılının Cumhuriyet Bayramı'nda yapılan açılışında İstasyonda inen kişinin direkt kent merkezine, meydanına çıkabilmesi için bu caddeyle aralarında bağlantı yolu oluşturulmuştur. Kente gelen bir yabancının meydanı kolay bulması da amaçlanmıştır.(Ömer Faruk Gündüzalp, Yusuf Keyik) İnsanlar Cumhuriyet Meydanı'nda buluşacak ve tren istasyonuna gidecekler en kısa bağlantı yolu olarak da İstasyon Caddesi'ni kullanacaklar.

Kent imgesi kuramına göre Burdur kenti için; yollar yani bağlantı noktaları içinde İstasyon caddesini sayabiliriz. İki farklı bölgeyi birbirine bağlayan bu cadde kent merkezi ile tren istasyonu arasında bağlantı noktasıdır.(Bilal Karasakal) Kentlerdeki bütün yolları bu sınıflandırmaya koyamayız. Kentin planlamasında ve bireyler üzerinde etkisi olan yoğun kullanımı olan ulaşım yollarını bu sınıflandırmaya koyabiliriz.

İstasyon caddesi belediyenin son düzenleme çalışmalarıyla önemli bir yol ve bağlantı noktası haline gelmiştir. Caddenin Cumhuriyet Meydanı ile kafeleri birbirine bağlaması sosyal alanların bu bölgede bulunması önemli bir imge haline gelmesine katkı sağlamıştır. (Ferit Çelikbaş, Ali Orkun Ercengiz, Murat Kara, Osman Koçibey)

Şekil 28. İstasyon Caddesi.

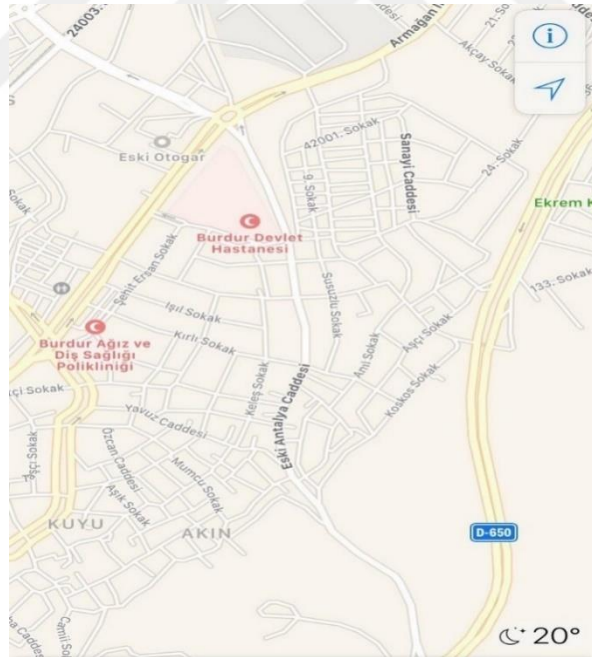

3.3.1.2. Eski Antalya Caddesi

Eski Antalya Caddesi, (Şekil 28) Çatalpınar'dan Antalya'ya uzanan bir yoldur. Atatürk 1930 yılında Burdur'u ziyaretinde bu yolu kullanmıştır. Çok eski ve kullanılan alternatif olmayan bir yoldur. Şimdiki Yenice Mahallesinden başlayan Antalya'ya uzanan ana karayoluna çıkan bir yoldur. Eskiden beri önemli olmasının sebebi Burdur Antalya arasındaki en yoğun işlek karayoluna bağlantı yolu olduğu içindir.

Burdur kentini başka bir kente bağlayan ana karayoluna bağlantı yolu olduğu ve uzun yıllardır kullanılan yoğun, işlek bir cadde olduğu için, Burdur'un kent imgeleri arasında yollar/bağlantılar ögesi içinde sayabiliriz. Çok eski bir yol olduğu için şehir planlanırken bu kent imgesini bozmadan zarar vermeden hareket edilir.(Ali Orkun Ercengiz, Ferit Çelikbaş) Kentte yaşayan insanların bildiği ve yoğun kullandığı bir bağlantı caddesidir.(Hasan Duygulu, Ömer Faruk Gündüzalp, Osman Koçibey, Hülya Kökten)

Şekil 29. Eski Antalya Caddesi.

Kaynak:

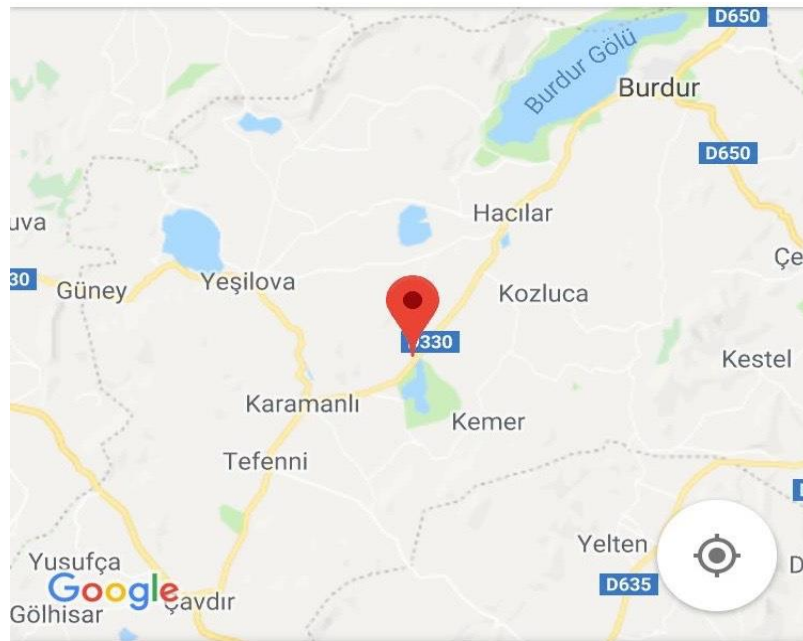
<https://www.google.com.tr/maps/place/Eski+Antalya+Cd.,+Burdur+Merkez%2FBurdur/@37.7198173,30.2921018,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x14c42c32fe117815:0xcc345a4cde6e2a7d!8m2!3d37.7198173!4d30.2942905> (10.05.2019).

3.3.1.3. Burdur- Fethiye Yolu

Burdur'un çok eski yollarından birisidir, Tefenni yolu (Şekil 29) olarak da bilinir. Yolun açılış tarihi 1936 yılıdır. Öncesinde orada yine yoğun olarak kullanılan patika bir yol vardır. O tarihte 6 metre olarak açılmıştır yol. Burdur'un batıya açılan en önemli yolu olduğu için kent için önemli bir bağlantı noktasıdır. O günün koşullarında bulvar denecek kadar küçük olan bu yola ihtiyacın artması kentte yaşayanların ve kente uğrayanların yoğun olarak kullanılmasıyla geliştirilmiş 35 metrelik bir yol yapılmıştır. Şu an için yeterli gelmeyen standardının yükseltilmesi gereken bir yoldur. Burdur'un batıdaki ilçeleri ve batıdaki kentlerle arasındaki batı koridor bağlantısı diyebiliriz. (Kürşat Tuncer, Ferit Çelikbaş, Ali Orkun Ercengiz, Osman Koçibey)

Burdur kenti için uzun yıllardır önemli yeri olan bu bağlantı yolunu kent imgelerinden bağlantılar/yollar bileşenine göre sınıflandırabiliriz. Kentin yoğun kullanılan bu işlek bağlantı yolu yıllar geçtikçe yetersiz gelmeye başlamış ve kent plancıları tarafından verilen kararlar geliştirilip daha faydalı olması sağlanmıştır. Kentin önemli bir bağlantı imgesi olmasının nedenlerinden biri de Burdur kentini batıya bağlayan ilçeleri ve batıdaki kentlerle bağlantısını sağlamasıdır diyebiliriz.(Ali Ekinci, Hasan Duygulu)

Şekil 30. Burdur- Fethiye Yolu.

Kaynak:<https://www.google.com.tr/maps/place/Burdur+Fethiye+Yolu,+Burdur/@37.4166197,29.9632815,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x14c6ba9743b6878b:0x238c170a00b5449d!8m2!3d37.4166197!4d29.9654702> (10.05.2019).

3.3.1.4. Gazi Caddesi

Kentin merkezinde yer alan bu cadde kentin en çok bilinen yolu ve bağlantı noktası diyebiliriz.(Ali Orkun Ercengiz, Kürşat Tuncer, Hasan Şıldak) Kentin merkezinde bir çok yere bu cadde bağlantısıyla ulaşım sağlanır.(Ferit Çelikbaş, Murat Kara, Osman Koçibey, Ali Ekinci, Yusuf Keyik) Kentin planı sebebiyle merkezi bir alana gidecek olan herkes bu caddeyi kullanmaktadır.

3.3.2. Sınırlar/Kenarlar

Bu bölümde kentin iki alan arasındaki sınırlı ve tanımlı geçiş alanları incelenecektir. Sahiller, nehirler, yol, park, duvar gibi iki alanı bölen alanlara kentin sınırlar alanları denilmektedir. Sürekliliği bölen, ulaşım aksı gibi kullanılmayan, kenar işlevi gören bölgelerdir.

3.3.2.1. Burdur Halk Plajı

Burdur halk plajı, (Şekil 30) Burdur Gölü ile konutlar arasındaki iki alanı birbirinden ayıran bir sınırdır. Kent imgesi kuramının sınırlar bileşenine uygun olan Burdur halk plajı iki farklı bölge arasında kalan uzun bir sahil şerididir. Burdur halk plajı iskelesi, oturma grupları, piknik alanı, bisiklet yolu, sahil kenarına dökülen kumlar, çocuk parkları, oyun sahaları ve Burdur Gölü'ne dikkatleri çekmek için yapılan faaliyetlerle kentteki insanların da toplanma mekanı olmuştur.(Nasuh Ekinci, Hülya Kökten) Etkinlikler ile birlikte plaja kaynaşma, karşılaşma, dağılma noktası diyebiliriz.(Ferit Çelikbaş, Murat Kara, Osman Koçibey, Ali Ekinci) Bu açıdan baktığımızda Burdur halk plajı kent için bir odak/düğüm noktasıdır. Burdur halk plajı, kent imgesi kuramı bileşenlerinin kesişmesine de örnek oluyor.

Şekil 31. Burdur Halk Plajı.

Kaynak: Burdur Belediyesi Arşivi.

3.3.2.2. Cumhuriyet Parkı

Kent merkezinde Cumhuriyet Meydanında bulunan Cumhuriyet parkı kentin meydanından, merkezinden sizi bir anda yeşilliklerin içinde, oturma grupları, çocuk parkı, kış için kapalı mekanı olan bir bölgeye geçirir. Kent merkezi kargaşasının içinde bir kenar/sınır imgesidir. Aynı zamanda insanların toplandığı, buluştuğu bir karar verme noktası da diyebiliriz. Bu açıdan bakıldığında kentin düğüm/odak noktasıdır.

Kentin merkezine giden insanların mutlaka önünden geçtiği bu geniş bölge yoğun, işlek ve herkesin bildiği eski bir parktır.(Bilal Karasakal, Osman Koçibey, Ömer Faruk Gündüzalp) İnsanların toplandığı, buluştuğu, karşılaştığı noktadır.(Ferit Çelikbaş, Ali Orkun Ercengiz, Kürşat Tuncer, Murat Kara)

3.3.3. Bölgeler

Bu bölümde ortak kimlikli, birbiriyle bağlantılı geniş alanlar incelenecektir. Algılayıcının içinden geçtiği alanın farklı bir yer olduğunu hissetmesi, bu bölgeyi tanımlayacak ipuçlarının güçlü ve açık olması gerekmektedir. Heykellerin bulunduğu kent merkezleri, konut bölgeleri, sanayi bölgeleri, eğitim alanları örnek gösterilmektedir.

3.3.3.1. Cumhuriyet Meydanı

Cumhuriyet Meydanı (Şekil 31) Burdur'un kent merkezidir. Atatürk ve silah arkadaşlarının heykelinin bulunduğu büyük bir meydandır. Kentteki bayramların, anma törenlerinin gerçekleştirildiği meydandır. Aynı zamanda halk için bir kutlama, coşku anında toplanılan meydandır.(Ali Ekinci, Ferit Çelikbaş) Çoğu kuruma yürüme mesafesinde olan bu merkezi meydanda kitap fuarları, tanıtım stantları açılır. Meydan çarşıdaki insanların uğrayacağı önünden geçeceği bir konumda olduğu için en çok insanın uğrayacağı yer olarak düşünülmektedir.(Bilal Karasakal, Kürşat Tuncer, Murat Kara) Meydandaki heykelleri gören yabancı bir insan buranın şehir merkezi olduğunu anlayabilir.(Ali Orkun Ercengiz, Osman Koçibey, Hasan Şıldak) Dolayısıyla bu kent imgesini bölgeler sınıflandırmasına koyabiliriz. Cumhuriyet meydanı ortak kimlikli geniş bir alan olduğu için gözlemleyen tarafından anlaşılan bir bölgedir.

Şekil 32. Cumhuriyet Meydanı.

Kaynak:<https://www.burdurweb.com/web/burdur-cumhuriyet-meydani.html>
(01.05.2019).

3.3.3.2. MAKÜ İstiklal Yerleşkesi

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur- Antalya yolu üzerinde Örtülü Mevkii'nde bulunur. İstiklal Yerleşkesi olarak geçen bu ortak kimlikli bölge, kentin imgelerinden bölgeler bileşeni içinde sınıflandırılabilir. “Kente gelen gözlemci bu bölgedeki sosyal tesisleri, fakülteleri görünce üniversite bölgesinde olduğunu anlayabilir.”(Hülya Kökten, Alaettin Kalkan, Nasuh Ekinci, Ferit Çelikbaş, Murat Kara, Ali Ekinci, Yusuf Keyik) Kent planlaması yapan yetkililer bu eğitim bölgesi çevresinde planlama yaparken bu bölgeyi dikkate alarak, bu bölgeye zarar verecek planlamalardan kaçarak hareket ederler.

3.3.3.3. Kafeler Caddesi

Kafelerin yoğun olmasından dolayı halk arasında Kafeler caddesi denilen İstasyon caddesi ortak kimlikli geniş bir alan olarak bölgeler imgesi içinde sınıflandırılabilir.(Ali Orkun Ercengiz, Hasan Duygulu) Kentin planlaması yapılırken bu caddenin ortak kimlikli bir bölge olmasına dikkat edilmiş bu sayede kent merkezine bağlantı olan İstasyon caddesinin canlanması sağlanmıştır. Çift yönlü olan bu caddenin tek yönü araç trafiğine kapatılarak yayalara bırakılmıştır. Bu sayede insanların daha rahat dolaştığı yürüyüş yaptığı bu cadde kentin önemli bölgelerinden olmuştur. (Ömer Faruk Gündüzalp, Murat Kara, Kürşat Tuncer, Hülya Kökten) Burdur Belediyesi kent planlamacıları bu caddenin canlanması için proje geliştirmiş yayalar için araç trafiğine kapatılan bu caddeye heykeller, oturma grupları eklenmiş ve caddeye seyyar satıcılar koyularak ekonomi için de adım atılmıştır.

Her kentin konut bölgesi ve sanayi bölgesi vardır. Gözlemciler evlerin yoğunlukta olduğu bölgeye girdiklerinde konut bölgesinde olduklarını anlarlar. İmalathane ve fabrikaların olduğu bölgelere girdiklerinde sanayi bölgesinde olduklarını anlarlar.

3.3.3.4. Uzay Çatı

Burdur Belediyesi'nin çok yönlü mağaza projesiyle hayata geçirdiği bir alandır. Bir tarafında balıkçıların, manavların olduğu geniş bir pazar alanıdır. Pazarcıların ve alışveriş yapanların güneşten korunması için korunaklı bir çatı yapılmıştır. Buraya gelen bir gözlemci bu ortak kimlikli alanın Pazar bölgesi olduğunu anlayabilir.(Ali Orkun Ercengiz, Ferit Çelikbaş, Kürşat Tuncer,Hasan Şıldak) Bu nedenle Uzay çatıyı Burdur kentinin imgelerinden bölgeler bileşenine dahil edebiliriz.(Ali Ekinci, Ömer Faruk

Gündüzalp) Kentlerde hediyelik eşya satan turistik bölgeler, mağazaların bulunduğu alışveriş merkezleri de benzer örneklerdir.

3.3.4. Odak /Düğüm Noktaları

Bu bölümde yoğun olarak kullanılan odak noktaları, ulaşımı kesintiye uğratan kapalı bir meydan, kavşaklar, toplanma mekanları, karar verme noktaları, park, kaynaşma, karşılaşma, dağılma noktaları, bazı yapılar önündeki geniş alanlar, kente girilen düğüm noktaları, kentin stratejik alanları, kentin düğüm noktaları, faaliyet yapılan alanlar incelenecektir.

3.3.4.1. Saat Kulesi

Burdur kentinin ilk Saat Kulesi 1889'da yapılmıştır fakat 1914 depreminde yıkılmıştır. 1936 yılında yeniden yapılan Burdur merkez Pazar Mahallesi Ulu Cami yanında bulunan saat kulesi tarihi bir yapıdır. Kare plana sahip olan saat kulesi kesme taşlarla yapılmıştır. 6 boğumdan oluşan kule zeminden merdivenle yukarıya çıktıkça daralır. 4. Katında şehrin dört bir yanına bakan dört saat vardır. Saatlerin üzerinde odalar bulunur. Kulenin zemin katında da dükkan olarak kullanılabilen mekan vardır.¹²⁸

Saat Kulesi için, (Şekil 32) kent imgelerinden buluşma noktası diyebiliriz. Yukarı Pazar esnafı ve gözlemciler için odak/düğüm noktasıdır.(Öztürk Sarıca, Ali Orkun Ercengiz, Kürşat Tuncer, Osman Koçibey, Ali Ekinci, Hülya Kökten) Herkesin bildiği toplanma, buluşma, kaynaşma noktası diyebiliriz. Yüksekliği, görünürlüğü ve yer-yön işareti için kullanılmasından dolayı kent imgelerinden işaretler sınıfına ekleyebiliriz.(Ferit Çelikbaş, Murat Kara) Birçok kentin bir kalesi ya da saat kulesi vardır. Kentler için imgesel noktalardır. Hem yüksek olup birçok alandan görünmesi yer-yön işareti için kullanılması hem de herkes tarafından bilinip buluşma, odak noktası olarak ifade edilirler. Kentler planlanırken saat kuleleri ya da kalelerin zarar görmeden etrafında gözlemcilere alan bırakacak şekilde planlama yapmalıdırlar. Kente gelen yabancılar da bu tarihi kuleleri görmek isteyebilir. Kentlerin planlamasında bunlara dikkat edilmelidir.

¹²⁸ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155560/saat-kulesi.html> (01.05.2019).

Şekil 33. Saat Kulesi.

Kaynak: Burdur Belediyesi Arşivi.

3.3.4.2. Şeker Meydanı/Demokrasi ve Özgürlük Meydanı

Burdur kent merkezinde olan Şeker Meydanı geniş bir alana yapılmıştır. Oturma grupları, su havuzları ve sahnesi vardır. Sahne önünde çok geniş bir meydan olan Şeker Meydanı kentliler için tam bir toplanma, karşılaşma, ulaşım kapalı bir düğüm/odak noktasıdır.(Bilal Karasakal, Ömer Faruk Gündüzalp, Kürşat Tuncer, Osman Koçibey) Burdur Belediyesi bu alanda konserler, etkinlikler düzenlemektedir. Özel günlerde yapılan konserler, çocuklar için yapılan aktiviteler için kullanılan bir meydana (Ferit Çelikbaş, Murat Kara) Şehrin planlaması yapılırken kentin konserler ve etkinlikler için Plaj ve Cumhuriyet Meydanı dışında bir meydana daha ihtiyacı olduğu göz önüne alınarak bu kent imgesi oluşturulmuştur.(Hülya Kökten, Hasan Duygulu, Ali Orkun Ercengiz)

3.3.4.3. Müze Parkı

İnsanların toplandığı, kaynaştığı, karşılaştığı, çay bahçesinde etkinlikler yaptığı bir alandır.(Ferit Çelikbaş, Murat Kara, Yusuf Keyik) Burdur Müzesinin yanında bulunan eski, merkezi, herkes tarafından bilinen bir odak noktasıdır. (Ali Ekinci, Osman Koçibey) Kent merkezinde ulaşımın olmadığı geniş bir alana sahiptir.

3.3.4.4. İstasyon Parkı

Burdur halkının toplanma, kaynaşma, buluşma noktasıdır. Halkın çocuk parkı, çay bahçesi ve restoran olarak kullandığı buluşmalarını, toplantılarını gerçekleştirdiği, eşten dosttan haber aldığı bir sosyalleşme alanıdır.(Ali Orkun Ercengiz, Ferit Çelikbaş Ömer Faruk Gündüzalp, Kürşat Tuncer, Murat Kara, Hülya Kökten)

3.3.4.5. Çatalpınar Kavşağı

Atatürk'ün Burdur'a gelişinde kullandığı Burdur girişindeki bu kavşak kentin önemli meydanlarından biridir. Kentin giriş noktası, stratejik alan ve bir yerden bir yere giderken kullanılan önemli bir düğüm noktası görevindedir.(Ferit Çelikbaş, Ali Orkun Ercengiz, Osman Koçibey, Hasan Şıldak, Yusuf Keyik)

3.3.5. İşaret Ögeleri/Noktasal Referanslar

Bu bölümde kente fon oluşturan, birçok açıdan görünen, belli bir yükseklikte olan, yer tarifi yaparken kullandığımız yüksek tepeler, göl, dağ, yapı, heykel gibi noktasal referans kaynakları incelenecektir. Kentin sembolü haline gelmiş, fiziki olarak kolay tanımlanan yapılar da işaret ögeleridir.

3.3.5.1. Burdur Müzesi

Burdur kentinin, tarihinin çok eski çağlara dayanması dolayısıyla birçok araştırma, kazı yapılmış ve kalıntılar bulunmuştur. Tarihi ve kültürüyle çok geniş bir yelpazesi olan Burdur'un müzesi de çok geniş bilgiler ve kalıntılara sahiptir. 1963 yılında kurulan Burdur müzesi özellikle Hacılar, Kuruçay Höyükleri ve Antik kentlerde yapılan kazılarda ortaya çıkan klasik çağlar arkeolojisi kalıntılarına sahiptir.(Ali Ekinci) Burdur müzesi turizm açısından Burdur'un bilinirliğini arttırmış kimliğine katkıda bulunmuştur.

60.000'den fazla kültür varlığını barındıran Burdur Müzesi, (Şekil 33) Türkiye'nin en zengin müzelerindedir. 2008 yılında "Gezilip Görülmeye Değer Müze" ödülünü almıştır.¹²⁹

Burdur Müzesi kentin merkezinde geniş bir alana yapılmıştır. Büyük bir yapısı ve geniş bir bahçesi vardır. Burdur kentinin imgesi olan müzeye bu özelliklerinden dolayı işaret ögesi diyebiliriz.(Öztürk Sarıca, Ferit Çelikbaş, Murat Kara, Osman Koçibey) Hem bir fon olarak düşünülebilen müze aynı zamanda yer-yön tarif edilecek bir işaret imgesidir.(Nasuh Ekinci, Hülya Kökten)

Şekil 34. Burdur Müzesi.

Kaynak:<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-70165/fotograf-albumu.html>
(10.05.2019).

---

¹²⁹ <https://kulturportali.gov.tr/turkiye/burdur/gezilecekyer/burdur-muzesi> (10.05.2019).

3.3.5.2. Konaklar

- Bakibey Konağı

Konak Burdur merkez Değirmenler Mahallesi'ndedir. 17. Yüzyıl Osmanlı mimarisinin en güzel örneklerindendir. Konağın bilinen ilk tapu kaydı 1830 yılında Reşit Bey üzerinedir ancak onun dedesi Çelik Mehmet Paşa zamanında yaptırıldığı düşünölmektedir. İki katlı, teraslı, taş temelli, kerpiç ve kalın ahşap duvarlı bu konağın süslemeleri dönemin bitkisel süslemelerini yansıtır. Koca oda adıyla da bilinir. Konak yerli ve yabancı turistlerin hizmetine açıktır.¹³⁰ (Şekil 34).

Şekil 35. Bakibey Konağı.

Kaynak: Burdur Belediyesi Arşivi.

-Taş Oda

17. yüzyıl Osmanlı mimarisi örneğidir. Kınalı Aşireti üyesi Emin Bey tarafından yaptırılmıştır. 1988 yılında Kültür Bakanlığı restorasyon çalışmalarını bitirmiştir. Yapı taş, kerpiç, ahşap malzemelerden oluşur ve iki katlıdır. Konağın içinde Osmanlıca ve Farsça konak sahibini öven tek mısra yazılar vardır.¹³¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi tarafından kahvaltı salonu olarak zemin katı işletilmektedir. (Şekil 35).

¹³⁰ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155623/bakibey-konagi.html> (10.05.2019).

¹³¹ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155624/tas-oda.html> (10.05.2019).

Şekil 36. Taşoda Konağı.

Kaynak: Burdur Belediyesi Arşivi.

-Mısırlılar Evi

Oluklar altı Caddesinde yer alan Hinnaplı ev olarak da bilinen bu konak 19. Yüzyıl yapısıdır. ¹³² Öğretmenevi tarafından kiralanın konak halka açık konukevi olarak hizmet vermektedir. Ayrıca kahvaltı da edilebilir. Yerli ve yabancı turistlerin hizmetine açıktır.

(Şekil 36).

Şekil 37. Mısırlılar Evi

Kaynak: Burdur Belediyesi Arşivi.

¹³² <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155625/misirlilar-evi.html> (09.05.2019).

-Piribaşlar Evi

Oluklar altı Caddesinde Mısırlılar Evi yanında yer alır. Osmanlı mimarisiyle 19. Yüzyılda yapılmıştır. İki katlı, taş temel, kerpiç, kiremit kullanılmıştır yapıda.¹³³ Burdur'un ortak kimliğine, kültürüne sahip çıkmak, bunların delilleriyle birikimini yapmak ve herkesle paylaşmak için Burdur Belediyesi Kent Belleği Müzesi kuruyor. Piribaşlar Evi'nde kurulan Kent Belleği Müzesi hazırlıkları bitince hizmete açılacaktır. (Şekil 37).

Şekil 38. Piribaşlar Evi.

Kaynak: Burdur Belediyesi Arşivi.

Bu tarihi konaklar Burdur kentinde koruma altına alınmış gezilebilen konaklar olduğu için birçok insan tarafından bilinmektedir. Konakların fiziki yapısı tarihi olduklarını gözlemciye hissettiriyor.(Öztürk Sarıca, Alaettin Kalkan, Osman Koçibey) Bu tarihi konaklar turistlerin ilgisi ve daha çok ziyaretçi olması adına Belediyenin yapmış olduğu projelerle kent kimliğine kazandırılmıştır. Kentler planlanırken bu koruma altındaki kent kimliğini oluşturan konakların zarar görmemesi öncelikli adımdır.

Bu konaklar Burdur kenti için bir fon oluşturuyor diyebiliriz. Yer-yön açısından yol tarifi açısından herkesin bildiği imgelerdir. (Hasan Şıldak, Ali Ekinci, Nasuh Ekinci, Ömer Faruk Gündüzalp, Kürşat Tuncer, Murat Kara, Hülya Kökten, Yusuf Keyik) Kent kimliğinin yapay bileşenlerine göre bu fiziki yapıları kent imgesinin işaretler ögesi içinde sınıflandırmamız mümkündür. Uzun yıllardır kentin merkezinde olan bu yapılar kentin

¹³³ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155626/piribaslar-evi.html> (09.05.2019).

oturmuş, kabul edilmiş imgeleridir. Bu fiziki yapılar gözlemciler için kentteki noktasal referanslardır.

3.3.5.3. Yeşiltepe, Susamlık Tepesi, Serenler Tepesi

2002 yılında Belediye'nin düzenleyip açtığı Yeşiltepe Burdur kentinin kuş bakışı manzarasının izlendiği, belediye sosyal tesislerinin, oturma gruplarının, şehitlik anıtının, çocuk parkının bulunduğu yeşillik ve yüksek bir mesire alanıdır.

Susamlık Tepesi de belediyeye bağlı bir sosyal tesistir. Piknik alanları, kafe, restoran, çocuk parkının bulunduğu, kentin manzarasının izlenebileceği, yeşillik ve yüksek bir alandır. Küçük kutlamaların yapıldığı açık ve kapalı alanları vardır.

Serenler tepesi tabiat parkı 2011 yılında inşa edilmiştir. 380 dekar büyüklükte olan bu alan mesire yeri tescillidir.¹³⁴ Restoranıyla hem kapalı hem açık alanı hizmet veren, oturma grupları, yeşil alan bulunan, Burdur kentinin manzarasını izlemek için terası bulunan bir tepedir.

Bu tepelerin ortak özellikleri; bir fon oluşturmaları, yüksekte yer almaları, birçok açıdan görünmeleridir.(Ali Orkun Ercengiz, Yusuf Keyik) Burdur kentinde yer tarifi yaparken yer-yön bulurken bu tepelerden faydalanabiliriz. (Hasan Duygulu, Bilal Karasakal, Nasuh Ekinci, Murat Kara, Osman Koçibey) Kolay tanımlayabileceğimiz bu fiziki oluşumlar Burdur için işaret ögesi yani noktasal referans kaynağıdır. Kentin kent imgelerinden olan bu fiziki oluşumları bu özellikleri ile işaretler ögesi sınıflandırmasına koyabiliriz. Bu işaret öğeleri aynı zamanda buldukları mahalle için sembol haline gelmişlerdir. Gözlemcinin kolay tanımlayabildiği bu fiziksel yapılar dışarıdan gelen turistler için de referans kaynağı olarak dikkat çeker.

3.3.5.4. Kavaklı Rum Kilisesi – Doğa Tarihi Müzesi

1950'li yıllarda yapılan Burdur merkez Zafer Mahallesi'nde bulunan Kavaklı Rum Kilisesi 1670 metrekare bir alana sahiptir. 1924 yılındaki mübadeleye kadar ibadete açık kalmıştır. 1958 yılından sonra ilaveler, onarımlar yapılarak sinema salonu olarak kullanılmıştır.¹³⁵

¹³⁴ <http://serenlertepesi.tabiat.gov.tr> (10.05.2019).

¹³⁵ <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/burdur/kulturenvanteri/kavakli-rum-kilisesi> (07.05.2019).

İnşaat malzemeleri deposu, mesken olarak kullanılmış olan bina bakımsızlıktan mimari özelliğini kaybedecek hale gelmiştir. 2000 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından özel mülkiyetten satın alınarak kamulaştırılmıştır. Harabe haline gelmiş olan binanın aslına uygun olarak güçlendirmesi ve onarımı yapılmaya başlanmıştır.

2010 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından başlatılan projeye Doğa Tarihi Müzesine dönüştürme çalışmaları kapsamında restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. “2016 yılında açılan Doğa Tarihi Müzesi içinde; Burdur’un Kemer ilçesindeki fosil yatağında yapılan kazı çalışmaları sonucunda 10 milyon yıl önce yaşadığı tahmin edilen fillerin atası mastadonlara ait fosiller bulunmuştur ve burada ziyaretçiler için sergilenmektedir.” (Alaettin Kalkan, Osman Koçibey) Yerli ve yabancı turistlerin ziyaret ettiği bu müze aynı zamanda ortaokul öğrencilerinin fen bilgisi derslerini işlediği bir eğitim merkezine dönüşmüştür.

Kültürel eğitim kurumu olarak bir müze işlevi kazandırılan binanın, hiçbir özelliği bozulmadan ve daha iyi korunarak yörenin doğa tarihinin tanıtımı için kamu hizmetine sunulmuştur. Burdur kentinin imgelerinden olan birçok kişi tarafından bilinen Kavaklı Rum Kilisesi hem fiziksel yapısıyla hem tarihi önemiyle kent için bir işaret noktası referans kaynağı idi. (Ali Ekinci) Yol tariflerinde yer-yön işaretlerinde kullanılan bu kilisenin yeni kullanım amacı olarak müzeye dönüştürülmesi ziyaretçilerini arttırmış ve kentteki imgesel önemini arttırmıştır. “Kent için önemli turistik işaret imgesi konumuna gelmiştir.”(Alaettin Kalkan, Hasan Şıldak)

3.3.5.5. Ulu Cami

Burdur merkez Pazar Mahallesiinde yüksek bir tepe üzerindedir. Kayıtlara göre 1300 yılında Hamitoğlu Dünder Bey tarafından yaptırılmıştır. 1914 depreminde minaresi yıkılan Ulu Cami’nin 1919 yılında minaresi ahşap karkas olarak onarılmıştır. İçten yarım kubbelidir. Doğu, Batı ve Kuzeyinde olmak üzere üç kapısı vardır. Bu üç giriş geleneği Selçuklu ve Beylikler dönemi cami mimarisi karakteristik özelliğidir. İkinci cemaat yerini üç kubbe örtmektedir. Kuzeydoğu ve Kuzeybatısında iki minaresi bulunur.¹³⁶

Ulu Cami, Burdur kenti için çok eski bir kent imgesidir. Ulu Cami mevki Burdur’un eski kent merkezidir. Kentin eski çarşısı Pazar Mahallesi denilen bu alanda

¹³⁶ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155558/ulu-cami.html> (10.05.2019).

idi. Halk arasında Ulu Cami esnafı diye tabir edilen esnafların, dükkanların bulunduğu bir alandır. (Kürşat Tuncer, Yusuf Keyik) Kent kimliğine büyük katkısı olan bu tarihi Ulu Cami, kent imgesi öğelerinden odak/düğüm noktası bileşeninin sınıflandırmasına koyduğumuz Saat Kulesi ile yan yanadır.

Ulu Cami gerek tarihsel kültürü gerek fiziki yapısıyla kentin işaret ögesi imgelerindedir.(Hasan Şıldak, Ali Ekinci, Ali Orkun Ercengiz, Alaettin Kalkan, Osman Koçibey) Tepede ve yüksek minaresi olması görünürlüğünü arttırırken fiziki yapısıyla da referans noktasıdır. (Kürşat Tuncer) Kentteki insanların yol tarif ederken kullandığı bir mekan ve yer-yön belirleyicidir.(Ferit Çelikbaş, Hasan Duygulu) Kent planlayıcılar tarafından kent içi değişikliklerinde bu tarihi Ulu Cami'nin zarar görmemesi ve bu mevkii de bu işaret ögesine uygun planlama yapılması doğru bulunmuştur. Kentte yaşayan insanların alıştığı ve benimsediği imgelerin kent yönetimi tarafından değiştirilmesi ya da zarar verilmesi kente kimliğini kaybettirir. Kentin yeni bir kimliğinin oluşması yeni kent imgelerinin oluşması uzun süreçler alan bir olgudur. Bu yüzden oluşan kent kimliğini ve imgelerini en iyi şekilde korumak ve tanıtmak kent kimliği için çok önemlidir. (Şekil.38)

Şekil 39. Burdur Ulu Cami.

Kaynak: Burdur Belediyesi Arşivi.

3.3.5.6. Burdur Gölü

Burdur Gölü, Sulu dere Yayla Dağı ile Söğüt Dağı arasında dağlara paralel uzanan tektonik çöküntünün sularla dolmasıyla oluşmuştur. Gölün batı kesimindeki fay hattı nedeniyle o kısımdaki kıyı çizgisi çok dardır. Bu dar olan bölgelerde göl birden derinleşir. Gölün kuzey ve güneyinde sazlarla kaplı bir alanda alüvyonların birikmesi delta oluşmaya başlamıştır. Göl kapalı bir havzada yer alır akıntısı yoktur. Ülkemizin en derin ve oldukça tuzlu olan göllerindendir.¹³⁷

Göldeki su seviyesi son yıllarda oldukça düşüşe uğramıştır ve göl çekilmeye başlamıştır. Bunun nedenlerini; gölü besleyen çaylar ve dereler üzerinde yapılan barajlar, son yıllarda bölgede yaşanan aşırı kuraklık olarak söyleyebiliriz. Gölü kaybetmemek, kurummasına engel olmak için Burdur Belediyesi farkındalık çalışmaları yapmaktadır. Gölü olan kentlerle birlikte su sporları turnuvaları düzenleyip ev sahipliği yaparak aynı zamanda sosyal medyada ve kamuoyunda “Burdur Gölü Kurumasın” etiketleriyle farkındalık oluşturmaya, seslerini yetkili kişilere duyurmaya çalışmaktadırlar. Burdur gölü için konserler, etkinlikler, yarışmalar düzenlenerek kentte yaşayan halkın da bu farkındalığa katılması sağlanmıştır. Göl kenarında yapılan iskele, çay bahçesi, oyun alanları, parklar kentte yaşayanların hafta sonunu burada değerlendirmesine olanak sağlamış ve gölü daha çok hayatımızın içine katmıştır. Burdur Belediyesi, Burdur Gölü'nün önemini anlaşılması ve kuş türlerinin tanıtılması amacıyla Burdur Gölü Festivali ve Burdur Dikkuyruk Şenliği gibi festivaller, etkinlikler düzenlemektedir. Bunun dışında bazı derneklerin de göl için etkinlikleri devam ediyor. “Göl Yoksa Burdur Yok” etiketleriyle çalışmalar yapan kamuoyu oluşturmaya çalışan dernekler de faaliyetlerini sürdürmektedir.

Göl üzerindeki araştırmalara göre besin maddeleri yönünden zengin değildir. Fakat buna rağmen 85 kuş türü yaşar. 300 bine yakın su kuşu da yılın belli dönemlerinde yaşar. Özellikle nesli tükenmekte olan dikkuyruk ördeklerinin burada yaşadığı bilinmektedir. Burdur Gölü, uluslararası öneme sahip, endemik kuş türlerini barındıran

¹³⁷ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-154880/burdur-golu.html> (15.05.2019).

bir sulak alandır. Burdur Gölü 1998’de 1. Derece Doğal Sit Alanı statüsüne alınmıştır. 2006’da Yaban Hayatı Geliştirme Sahası statüsüne alınmıştır.¹³⁸

Burdur Gölü, Burdur kentinin en önemli doğal, fiziksel kent kimliği bileşenidir. Son yıllara kadar çok kullanılmadığı için değeri de bilinmiyordu fakat son yıllarda yönetimin ve sosyal medyanın gücüyle benimsenmeye başlanmıştır. (Kürşat Tuncer, Yusuf Keyik) Kentin tanıtılmasında büyük katkısı vardır. Kentte yaşayan halkın da farkında olduğu tehlike dolayısıyla halkın göl için kenetlenmesini de sağlamaktadır. Burdur Gölü kent için bir fon oluşturan, birçok açıdan görülebilen, kente her gelen gözlemcinin farkında olduğu, dikkatini çektiği bir işaret noktasıdır. (Hasan Şıldak, Ali Orkun Ercengiz, Hasan Duygulu, Ali Ekinci) “Yer- yön işareti olarak kullandığımız, yol tariflerinde kullandığımız, kolay tanımlanan bir referans noktasıdır.” (Nasuh Ekinci, Murat Kara) Kentin en önemli imgesi haline gelen, önemli bir kimlik değeri olan Burdur Gölünü kaybetmemek için Yerel Yönetimlere ve kentte yaşayan halka büyük görev düşüyor. (Ferit Çelikbaş, Ömer Faruk Gündüzalp) Kentte suyu az tüketen endemik bitkilerin üretimi yapılmalı, tarımda daha az su kullanılan yöntemlere geçilmeli ve büyükbaş hayvancılık yerine teke yöresine uygun olan küçükbaş hayvancılık yapılmalıdır. Bu şekilde su tüketimini azaltıp su kaynaklarına katkıda bulunulmalıdır.(Yusuf Keyik) (Şekil 39).

Şekil 40. Burdur Gölü

Kaynak: www.yesilist.com/burdur-golunu- (10.05.2019).

¹³⁸ <https://www.dogadernegi.org/burdur-golu/> (10.05.2019).

3.3.5.7. Öğretmenevi

Burdur halkının yer yön tarif ederken sıkça kullandığı önemli işaret noktalarındandır.(Ali Orkun Ercengiz, Hülya Kökten) Kentin merkezinde olması, bahçesiyle büyük bir alana yayılmış olması, halk tarafından bilinmesi en büyük etkenleridir. (Ferit Çelikbaş, Murat Kara) Çay bahçesi, konaklama, çocuk parkı, düğün salonu gibi ihtiyaçlara cevap veren sosyalleşme alanı olan kentin noktasal referans kaynağını oluşturan fiziki bir yapıdır.

3.3.5.8. Şeker Fabrikası

Burdur halkının yer yön tarif ederken kullandığı önemli işaret noktalarındandır. (Ali Orkun Ercengiz, Murat Kara, Ali Ekinci, Osman Koçibey, Hülya Kökten) Fabrikanın eski olması, merkezi olması, herkes tarafından bilinmesi, geniş bir alana yayılmış olması en büyük etkenlerdir.(Ferit Çelikbaş, Kürşat Tuncer, Yusuf Keyik) Fabrika halk için fiziksel olarak kolay tanımlanan noktasal referans kaynağı olmuştur. Sadece çalışanların değil dışardan girişlerin de olduğu düğün ve toplantı gibi etkinliklerin yapıldığı halkın benimsediği bir değerdir.

Değerlendirme

Uygulama bölümünde kentin kimliğini, kent imgesi kuramına göre belirleyen kent imgelerini sınıflandırmak için paydaşlar seçilmiş ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sorulan açık uçlu sorularla kent imgeleri hakkında fikirleri alınmış ve sınıflandırma yapılmıştır. Paydaşlar imgeleri bir kategoriye koyarken zorlanmamış net cevaplar vermiştir. Çoğunluğun imgeleri aynı kategoriye koyması ve net cevaplar vermesi çalışmanın amacı olan sınıflandırılmanın yapılmasına olanak sağlamıştır.

Çalışmanın sorusu olan bu sınıflandırmanın kent kimliği imgelerinin belirlenmesi ve farkında olunması açısından olumlu etkileri olur mu sorusuna bütün paydaşlar olumlu cevap vermiştir. Paydaşlar çalışmanın bir proje olarak sunulması halinde kentin kimliği için faydalı olacağını belirtmişlerdir. Kentin kimliğinin belirleyen bu imgelere göre hareket eden kentliler ve yerel yönetimler farkında olmadan kent imgelerini kaybetmeyecektir. Aksine koruyarak kimliklerini oluşturacaklardır.

Kent kimliğinin belirleyen imgelerin kent imgesi kuramına göre yollar, kenarlar, bölgeler, odak noktaları, işaret öğeleri olarak sınıflandırıldığında; kent kimliğine etkisi

olan insanların imgeleri nasıl gördüğü, hangi kategoriye koyduğu ve önem verdiği bilinecek buna göre kent ile ilgili şehir planlaması yapılabilecektir. Kentin kimliğinin önemli imgesi haline gelmiş imgelerin korunması ve farkındalık sağlanması açısından bu önemlidir. Kent kimliğini oluşturan bu imgelere dikkat edilmeden yapılan etkinliklerle ya da planlamalar kent kimliğinin oluşmaması ve gelişmemesine sebep olur. Kentin kimliğinin oluşması ve gelişmesi için imgelerin benimsenmesi ve uzun zamandır orda olması gerekir. Yerel yönetimlerin yaptığı kent kimliğini geliştirme faaliyetlerinde bu sınıflandırılan imgeleri göz önüne alarak yapmaları kent için faydalı olacaktır. Kentler uzun yıllar sonunda oluşan gelişen kimlikleriyle fark yaratır ve tanınırlar. Kimlikler korunmaz ise kentlerin kültürleri giderek kaybolur. Bu çalışmayla yaptığımız sınıflandırmanın kentin imgelerinin farkında olup korunmasına katkı sağlayacağı paydaşlar tarafından belirtilmiştir.

SONUÇ

Burdur kenti kültürü, tarihi ve doğal güzellikleriyle huzurlu bir doğa kentidir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapan kentin kendine özgü dokusu bozulmamıştır. Medeniyetlerin bıraktığı izleri, imgeleri hala taşıyan koruyan bir kenttir. Kentin kültürünü korumak gelecek kuşaklara aktarmak için kentin kimliğini koruması ve kent imgelerini koruyup yaşatması çok önemlidir.

Çalışmamızda Burdur kentinin kent kimliğini ve oluşumunu inceledik ve kent imgelerini sınıflandırdık. Kent plancısı ve araştırmacısı Kevin Lynch'in kent imgesi kuramı ışığında, yöntem olarak yapılan görüşme ile birlikte, incelenip, araştırılan imgeler sınıflandırılmıştır. Buna göre;

Burdur kentinin bölgeler arası geçişini temsil eden, kentin tanıyıp algılanmasında rolü olan, bireyler üzerinde etki bırakan, kentin yol hiyerarşisine göre gözlemciyi kent merkezine götüren bağlantı noktaları yolları; İstasyon Caddesi, Burdur- Fethiye yolu, Eski Antalya caddesi, Gazi caddesidir.

Burdur kentinin iki bölge arasında devamlılığı bozan, iki alanı bölen, devamlılığın sınırı/kenarı olan kent imgeleri; Burdur Halk Plajı, Cumhuriyet Parkıdır.

Burdur kentinin ortak kimlikli bölgeleri, birbiriyle bağlantılı geniş alanları, giren gözlemcinin nerede olduğunu algıladığı kent imgeleri; MAKÜ İstiklal Yerleşkesi eğitim alanı, Heykellerin olduğu şehir merkezi Cumhuriyet Meydanı, halk arasındaki tabiriyle kafeler caddesi, Salı pazarının kurulduğu Uzay Çatı alanlarıdır.

Burdur kentinin yoğun olarak kullanılan, ulaşımı kesintiye uğratan, toplanma, karşılaşma, dağılma, etkinliklerin yapıldığı geniş alanları odak/düğüm noktaları; Saat Kulesi, Şeker meydanı/ Demokrası ve Özgürlük Meydanı, Çatalpınar Kavşağıdır, İstasyon Parkı, Müze Parkıdır.

Burdur kentinin birçok açıdan görünen, belli bir yüksekliği olan, bir fon oluşturan, tanımlanması kolay, yer-yön işaret eden, yol tariflerinde kullanılan, fiziki yapı, mekan ya da semboller olan işaret öğeleri/referans noktaları; Burdur Gölü, Ulu Cami, Kavaklı Rum Kilisesi- Doğa Tarihi Müzesi, Tarihi konakları, Burdur Müzesi, Yeşiltepe, Susamlık Tepesi, Serenler tepesidir, Öğretmenevi, Şeker Fabrikasıdır.

Burdur kenti kendine özgü özelliklerinin, kent kimliğinin farkında olmayan bir kenttir. Halkın kent kimliğinin farkında olması kentin kimliğinin gelişmesi ve tanıtılması açısından son derece önemlidir. Kentin kimliğinin oluşması ve gelişmesi için belediyenin etkinlikleri, faaliyetleri devam ettikçe oluşan bir farkındalık görülüyor kentte. Tarihi değerlerin, kültürlerin kaybolmaması için bazı kent kimliği bileşenleri için belediye markalaşma yoluna giderek kentin tanıtımı için güzel adımlar atmıştır. Bunlar Alaca dokumaları, su değirmenleri, burdur şiş gibi değerlerdir. Büyük şehirlerde yapılan şehir tanıtım günlerinde yer almaya çalışan belediye bu konuda güzel adımlar atmaktadır.

Aynı zamanda Burdur gölünü kentlinin hayatına dahil etmek amacıyla gerçekleştirdiği plaj düzenlemesiyle, göl kenarı konserleri ve etkinlikleriyle farkındalık uyandırmayı başarmıştır. Burdur gölünün kurumaması için Burdur'un sesini duyurmaya çalışan belediye kamuoyunda ve sosyal medyada hedeflediği kitlelere ve yetkililere ulaşmıştır.

Belediyenin kentin kimliği ve imgeleri bozulmaması, zarar görmemesi adına dikkatle yaptığı kent planlamaları ve kentlinin farkındalığı için yaptığı etkinlikler sayesinde Burdur kenti kimliğinin farkına varıyor ve benimseyip, korumaya başladığını görüyoruz. Çalışmanın amacı olan imgelerin sınıflandırılmasının belediyenin bu farkındalık ve koruma çalışmalarına etkisi olacağı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın sorusu olan bu sınıflandırmanın kent kimliği imgelerinin belirlenmesi ve farkında olunması açısından olumlu etkileri olur mu sorusuna bütün paydaşlar olumlu cevap vermiştir. Paydaşlar çalışmanın bir proje olarak sunulması halinde kentin kimliği için faydalı olacağını belirtmişlerdir.

Kentlerin birbirine benzeyen beton yığınları olmaması için her birinin sahip olduğu değerleri, kültürleri, imgeleri koruyup, geliştirip, tanıtması için farkındalık yaratması için görevin büyük kısmı yerel yönetimlere ve kent planlamacılarına düşüyor. Belediyelerin bu alanlarda yaptığı etkinlikler ilgi çekiyor ve halk kenti benimsemeye başlıyor. Kentlerimizi küreselleşen dünyanın tekdüzeliğinden kurtarmak, tarihiyle, kültürüyle, imgeleriyle kimliğini yaşatmak, kaybetmemek için yerel yönetimlerin halkı bilinçlendirmesi gerekiyor.

Çalışmamızda yaptığımız kent imgesi kuramı sınıflandırılması gibi kent imgelerinin incelenip, kent üzerindeki etkileri araştırılıp yakından tanınması halinde

kentin planlanmasında kent için önemli olan bir bileşene imgeye zarar vermekten kaçınmış oluruz. Yerel yönetimler halkı bilinçlendirirken bu imgelerin sınıflandırılmasından faydalanarak kentlilerin dikkatini çekebilir. Bir kentin kimliğinin kaybolması o kentin bütün değerlerinin, kültürünün, tarihinin kaybolması demektir. İnsanların kentteki ortak noktalarının kaybolması demektir. Burdur kenti için yapılan bu sınıflandırma sayesinde kent kimliği imgeleri kent imgesi kuramına göre belirlenmiştir. Kentin tanınmasında etkin rolü olan bu kent imgeleri halk ve yerel yönetimler tarafından benimsenmeli ve korunmalıdır. Burdur kentinin doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel zenginlikleriyle tanınması, turizm ve ekonomi yönünden kalkınması için kentin kimliğini oluşturan bu imgeleri tanıtmaları ve bu imgelerle anılması gerekmektedir. Bu imgelerin bilinmesi yerel yönetimlerin kent ile ilgili kararlar alırken, etkinlikler düzenlerken bunlara göre hareket etmesine olanak sağlayacaktır. İmgelerin bozulmaması ve korunması için çalışmalar yapılacak ve halka benimsetilecektir. Kent imgeleri halka benimsetilirse halk tarafından korunmasına ve tanıtılmasına da olanak sağlar. Burdur kentinin kimliğini tanıtmalarına belirlenen kent imgeleriyle çalışmamız katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

1. Acarlı, B., (2017), Geçmişten Günümüze Taksim Meydanı'nın İstanbul Kent Kimliği Üzerine Etkisinin İrdelenmesi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ.
2. Aktaş, A., "Göç ve Modernleşme Bağlamında Siirt'te Değişen Kent Kimliği", Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.2, (79-9).
3. Aktaş, İ., (2009), "Kentlerin Kimliği", <http://www.haber7.com/yazarlar/ihsan-aktas/402431-kent-kimligi> (20.04.2019).
4. Aliğaoğlu, A., (2007), "Davranışsal Coğrafyaya Bir Örnek: Öğrenci Merkezli Balıkesir Şehir İmajı", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.17, S.1, Elazığ.
5. Alver, K., (2013), Siteril Hayatlar, Kentte Mekansal Ayrışma ve Güvenlikli Siteler, Hece Yayınları, İstanbul.
6. Attar, F., Kent Kültürü ve Kentleşme Süreci, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Gayrimenkul ve İnşaat Birliği Platformu.
7. Bal, H. (2015), Kent Sosyolojisi, Sentez Yayıncılık, İstanbul.
8. Bilgin, N., (2011), "Sosyal Düşünce Kent Kimliği", İdealkent Dergisi, S.3, (20-48).
9. Birol, G. (2007), Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme, Arkitekt Dergisi, S.514, (46-54)
10. Can, N., (1999), Kent Kimliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
11. Ceritli, İ. (2003), Kentleşme Sürecinin Ekonomi-Politiği ve Bir Türkiye Uygulaması, Yargı Yayınevi, Ankara.
12. Cüceloğlu, D., (1997). İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları, Remzi Kitabevi, İstanbul.
13. Çizgen, N., (1994), Kent ve Kültür, Say Yayınları, İstanbul.
14. Çöl, Ş., "Kent ve Kimlik", <http://www.solencol.com/b10.htm> (01.05.2019)
15. Demir, K., Çabuk, S., (2011), "Türkiye'de Metropolitan Kentlerin Nüfus Gelişimi", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.28, (193-215).
16. Deniz, K., (2004), Konya'da Farklı Üç Mekanda Kent Kimliği Üzerine Bir Araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

17. Duran, H., (2008), “ Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Otelini Üzerine Bir Değerlendirme”, Yerel Siyaset Dergisi, S.29, (1-11).
18. Duru, B. ve Alkan, A., (2002), 20. Yüzyıl Kenti, İmge Kitabevi, Ankara.
19. Erdinç, A., (2010), “Antalya Örneğinde Kent Kimliği”, Değerlendirme, Tartışma ve Cevap Yazıları, Toplum ve Demokrasi, S.4, (193-198).
20. Ergün, C., Güneş, M., Ergün, A., (2013), “Kent kimliği ve kimliksizleş(tiril)en kentler üzerine bir tartışma”, Kent Üzerine Özgür Yazılar, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, (149-163).
21. Erkan, N. ve Yenen, Z., (2010), "Yerleşmelerde İmaj Analizi Konusunda Bir Yöntem: Kastamonu Örneği", Megaron Dergisi, C.5, S.2, (60-75).
22. Erton, M., (1995), Kent Kimliği: İznik ve Mudurnu Yerleşmeleri Örneği, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kent ve Bölge Planlama Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
23. Es, M., (2007), Kent Üzerine Düşünceler, Plato yayınları, İstanbul.
24. Gamze Naz Şendil, Kent Kimliği: Safranbolu Örneği, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, 2017, Bursa.
25. Güngördü, Z., (2016), Kent kimliğinin Değişim Sürecinin İşlevler Üzerinden İrdelenmesi: Antakya- Uzun Çarşı Örneği, Mersin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
26. Güvenç, B. (2008), Türk Kimliği : Kültür Tarihinin Kaynakları, Boyut Yayınları, İstanbul.
27. Hayta, Y., (2016), “Kent Kültürü ve Değişen Kent Kavramı”, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.2, (165-184).
28. Huot, J. L. - Thalman, J. P. – Valbelle, D., (2000), Kentlerin Doğuşu, Çev: Ali Bektaş Girginer, İmge Kitabevi, Ankara.
29. İbank, Kent ve Kentlileşme, S.20, www.ilbank.gov.tr. (02.02.2019)
30. İlgar, E., (2008), Kent Kimliği ve Kentsel Değişimin Kent Kimliği Boyutu: Eskişehir Örneği, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
31. Kahvecioğlu, H., (1998). Mimarlıkta İmaj: İmajın Oluşumu, Doktora Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
32. Kamrava, M. (1999) Politics and Society in the Developing World, Routledge, London.

34. Karakurt, E., (2004), “Küreselleşme ve Küresel Yerel Süreçler Etkileşiminde Üst Gelir Grubu Konut Örneği” Kentsel Ekonomik Araştırmalar sempozyumu, Devlet planlama Teşkilatı, Denizli, (322-328).
35. Kaya, E. (2003), Kentleşme ve Kentlileşme, İlke Yayınları, İstanbul.
36. Kaypak, Ş., (2010), “Antakya’nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi” Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.7, S.14. (373-392).
37. Kaypak, Ş. (2010), Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.14, (374-392).
38. Keleş, R., (1980), Kentbilim Terimleri Sözlüğü, Sevinç Basımevi, Ankara.
39. Keleş, R. (2006), Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara.
40. Keleş, R., “Kent ve Kültür Üzerine”, Mülkiye Dergisi, S.246, (9-18).
41. Kiper, P., (2004), “ Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekanları ve Yitirilen Kent Kimlikleri”, Planlama Dergisi, S.4, (14-18).
42. Koyuncu, A., (2003), “ Kimliğin İnşasında Kent: Konya Örneği”, Akademik İncelemeler Dergisi, C.8, S.2.
43. Lang, Jon, T., (1987) Creating Architectural Theory: The Role of Behavioral Sciences in Enviromental Design, Van Nostrand Reinhold, New York.
44. Lynch, K. (2013), Kent İmgesi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
45. Metin, H., (2018), Mersin’in Kent Kimliğinin Oluşumunda Celal Abaç ve Ailesi: 1930-1945 Yılları Arası, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
46. Mumford, L., (1979), The City in History, London.
47. Mumford, L. (2013), Tarih Boyunca Kent, Kökenleri Geçirdiği Değişimler ve Geleceği, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
48. Nacak, İ. (2017), “Kent Sosyolojisinde Temel Kavramlar”, Edt. K. Alver, Kent Sosyolojisi, Çizgi Kitabevi, İstanbul.
49. Oktay, D., (2011), “Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış”, İdealkent Dergisi, S.3, (8-20).
50. Önem, A. B., ve Kılınçaslan, İ., (2005) “Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik”, İTÜ Dergisi/ Mimarlık, Planlama ve Tasarım, C.4, S.1.
51. Özbudak, Ö., (2018), Kütahya’nın Kent İmgesi Bağlamında İncelenmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimari Tasarım Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

52. Özgen Kösten, E. Y. (2015). Kent Kimliğinin Değişen Görüntüleri: Eski Kent, Yeni Merkez İzmit, NWSA-Social Science , (1-19).
53. Parlak, B., (2018), Sürdürülebilir Kalkınma ve Kentli Hakları Perspektifinden Kent Kültürü ve Kent Kimliğinin Dönüşümü: Bir Proje Örneği, Tesam Akademi Dergisi, (11-48).
54. Pirenne, H. (2006), Ortaçağ kentleri, Kökenleri ve Ticaretin Canlanması, İletişim Yayınları, İstanbul.
55. Rapoport, A., (1977), Human Aspect of Urban Form, Oxford Pergamon Press, New York.
56. Sağsöz, A., (2013), "Kent İçinde Bir Yapı, Yapı İçinde Bir Kent", Sanat Tarihi Dergisi, S.2, (91-109).
57. Sam, N., (2010) "Kent İmgesi: Bursa Örneği", Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, (30-42).
58. Sam, N. Ve Sam, R., (2014) "Bir Kente Bakmak, Bir Kenti Görmek", Edt. Neslihan Sam-Rıza Sam, Sosyo-Kültürel Farklılık ve Alaşım Mekânları: Kent ve Kentler, Ezgi Kitabevi, Bursa.
59. Seydioğulları, H., (2018), Kent Kimliğinin Kent Meydanlarına Yansıması: Alanya İskele- Rihtım Bölgesi Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
60. Sjoberg, G., (1965), The Preindustrial City, The Macmillian Company, New York.
61. Soygüzel, H., "Kent ve Kültür Üstüne Bir Çeşitleme", <http://doczz.biz.tr/doc/99849/kent-ve-kültür-üstüne-bir-çeşitleme>. (02.02.2019)
62. Şahin, Y. (2011) Kentleşme Politikası. Murathan Yayınevi, Trabzon.
63. Tatlıdede, D. (2014) "Kentleşme ve Kentlileşme Bağlamında Türkiye'de Kentlilik Bilinci", İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu Şişli Akademi Dergisi, S.1, İstanbul, (15-30)
64. Tatlıdil, E., (2009) Kent ve Kentli Kimliği: İzmir Örneği, Ege Akademik Bakış Dergisi, S.9, (365-382)
65. Taşçı, H., (2012) "Kültür ve Medeniyetin Mekana Yansıması, Mekansal Hareketlilik ve Durağanlık Açısından Üsküdar ve San Marco (Venedik) Meydanları", Kentsel Dönüşüm - Şehir Yapılandırılması Sempozyumu, İstanbul, (268-282).

66. Tekeli, İ. (1991), Kent Planlaması Konuşmaları, TMMOB Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.
67. Tekeli, İ. (2008), Bir Kentin Kimliği ve Marka Olması Konusunda Nasıl Düşünülebilir?, Kent – Müze – Tarih Söyleşileri Dizisi – 5, Antalya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Antalya Kent Müzesi Projesi, Antalya.
68. Topçu, K., (2011), “Kent Kimliği Üzerine Bir Araştırma: Konya Örneği” Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, S.2, (1048-1072).
69. Ulubay, N., (2018), Kent Kimliği ve Logo Üzerine Bir Araştırma: Valilik Logoları Örneği, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
70. ULU Ali, KARAKOÇ İlknur, "İnsana Yabancılaşan Kent Sokaklarının Geçmişle Gelecek Arasındaki Yeni Kimlik Arayışı", Uluslararası 15. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 26-28 Mayıs 2004, İstanbul.
71. ULU Ali, KARAKOÇ İlknur, "Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi", Plânlama Dergisi, 2004/3 (59-66).
72. Ulu, A. ve Karakoç, İ. (2004) "Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi", Plânlama Dergisi, S.3, (59-66).
73. UNFPA, (1993), The State of World Population, New York
74. Ünal,Ö.,“Kentİmgesi:AnkaraÖrneği”,
https://www.academia.edu/1870037/Kent_İmgesi_Ankara_Örneği
(02.05.2019)
75. Weber, M.,(2003), Şehir/Modern Kentin Oluşumu, Çev: Musa Ceylan, Bakış Yayınları, İstanbul.
76. Yanmış, M., (2015), 1980 Sonrası Diyarbakır kent Kimliğinin Değişimi (Sosyal, Siyasal, Dini). Kent Çalışmaları II (Ed. M. Karakuyu, A. Keçeli, Ş. Çelikoğlu), Pegem Akademi, Ankara, (133-150).
77. Yeter, E., (2008), Kentsel Gelişme ve Kültür Değerleri, Tarihi Kentler Birliği Yayını, İstanbul.
78. Yıldız E. Ü., (2009), "Öğrenci Zihin Haritalarında Kente İlişkin Deneyimle Değişen Çevre Algısı", BAÜ FBE Dergisi, C.11, S.1, Balıkesir, (65-80).
79. Yılmaz, N. (2004), "Farklılaştırıcı ve Ayrıştırıcı Bir Mekanizma Olarak Kentleşme", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, S. 48, (250-255).

80. İnternet Kaynakları

81. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/56857/mod_resource/content/0/8_algılama.pdf (02.02.2019)
82. https://issuu.com/muzeyyen6/docs/kevin_lynch_n_5_ilkesine_g_re (01.05.2019)
83. <https://kentstratejileri.com/tag/kent-imesi/> (01.05.2019)
84. <http://www.letonialife.com/2010/11/dunden-bugune-antalya/> (01.05.2019)
85. <https://prezi.com/kno1-2kjnip-/kevin-lynch/> (01.05.2019)
86. https://tr.sputniknews.com/tags/organization_Istanbul_Universitesi_Arkeoloji_Bolumu/ (01.05.2019)
87. <https://www.yoldasin.com/cin-seddi-kac-kilometre-iste-cin-seddi-hakkinda-bilgiler/> (01.05.2019)
88. https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction_Review-g60713-d108679-Reviews-Chinatown-San_Francisco_California.html (05.05.2019)
89. <https://invacante.ro/bucuresti-fratele-meu-esti/bucuresti-casa-poporului/> (05.05.2019).
90. <http://www.sanatinoykusu.com/284-sutunlu-san-pietro-meydani-vatikan/> (05.05.2019).
91. <http://www.geziantalya.com/item/antalya-saat-kulesi> (05.05.2019).
92. <http://www.mimdap.org/?p=123953> (05.05.2019).
93. <https://www.tarihlisanat.com/floransa-katedrali/> (02.05.2019).
94. <https://www.antalyagezirehberi.net/kesik-minare-camii.html> (01.05.2019).
95. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mostar-koprusu> (01.05.2019).
96. <http://www.bran-castle.com/admission.html> (01.05.2019).
97. <https://www.haberler.com/burdur-un-degirmenleri-suya-hasret-4586129-haberi/> (05.05.2019.)
98. : <http://dergi.burdurweb.com/sayi-16-1> (10.05.2019).
99. <https://www.kivilcimhaber.com.tr/blaca-magazasi-hizmete-acildi/> (10.05.2019).
100. <https://www.burdurweb.com/web/el-sanatlari-merkezinin-temeliatildi.html> (10.05.2019).

101. <http://www.burdur.gov.tr/tarihce> (10.05.2019).
102. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155349/sagalassos.html>(10.05.2019)
103. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155350/kibyra.html>
(10.05.2019).
104. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155516/dunya-miras-listesinde-burdur.html> (10.05.2019).
105. <https://kulturportali.gov.tr/turkiye/burdur/gezilecekyer/burdur-muzesi>
(10.05.2019).
106. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-70165/fotograf-albumu.html>
(10.05.2019).
107. <https://www.google.com.tr/maps/place/Eski+Antalya+Cd.,+Burdur+Merkez%2FBurdur/@37.7198173,30.2921018,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x14c42c32fe117815:0xcc345a4cde6e2a7d!8m2!3d37.7198173!4d30.2942905>
(10.05.2019).
108. <https://www.google.com.tr/maps/place/Burdur+Fethiye+Yolu,+Burdur/@37.4166197,29.9632815,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x14c6ba9743b6878b:0x238c170a00b5449d!8m2!3d37.4166197!4d29.9654702> (10.05.2019).
109. <https://www.burdurweb.com/web/burdur-cumhuriyet-meydani.html>
(01.05.2019).
110. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155560/saat-kulesi.html>
(01.05.2019).
111. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155623/bakibey-konagi.html>
(10.05.2019).
112. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155624/tas-oda.html>
(10.05.2019).
113. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155625/misirlilar-evi.html>
(09.05.2019).
114. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155626/piribaslar-evi.html>
(09.05.2019).
115. <http://serenlertepesi.tabiat.gov.tr> (10.05.2019).
116. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/burdur/kulturenvanteri/kavakli-rum-klse> (07.05.2019).

117. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-155558/ulu-cami.html>
(10.05.2019).
118. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-154880/burdur-golu.html>
(15.05.2019).
119. <https://www.dogadernegi.org/burdur-golu/> (10.05.2019).
120. www.yesilist.com/burdur-golunu- (10.05.2019).

EKLER

EK 1. GÖRÜŞME SORULARI

1. Burdur'un coğrafi yapısı ve doğal güzelliklerini yansıtan doğal çevre özellikleri nelerdir?
2. Burdur'un fiziki yapıları, yolları gibi yapay çevre özellikleri nelerdir?
3. Burdur'un tarihini ve kültürünü yansıtan sosyo-kültürel çevre özellikleri nelerdir?
4. Burdur'un gelir alanlarını oluşturan ekonomik çevre özellikleri nelerdir?
5. Kent kimliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Burdur'un kent kimliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
7. Burdur'un kent kimliğini oluşturan öğeler sizce nelerdir?
8. Kent kimliklerini oluşturan kent imgeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
9. Burdur kent merkezinde kenti tanımada baskın imge haline gelmiş yollar, caddeler sizce hangileridir?
10. Burdur kentinde bölgeler arası geçiş imkanı sağlayan yollar hangileridir?
11. Burdur kent merkezinde iki alanı ya da ulaşımı bölen geçiş alanları nerelerdir?
12. Burdur'da bölgeye gelen yabancıların nerede olduğunu kolayca anlayabileceği kent alanları nerelerdir?
13. Burdur'da yoğun olarak kullanılan toplanma, kaynaşma, buluşma noktaları nerelerdir?
14. Burdur'da trafiğe kapalı etkinlik, faaliyet alanları nerelerdir?
15. Burdur'da önünde geniş toplanma alanı olan önemli yapılar nerelerdir?
16. Burdur'da yer-yön tarifi yaparken sık kullanılan herkes tarafından bilinen imgeler hangileridir?
17. Burdur'da işaret noktası olarak kullanılan yüksek yerler, tepeler, yapılar nerelerdir?
18. Burdur'da kolay tanımlayabildiğimiz fiziki yapılar ve doğal oluşumlar nelerdir?
19. Burdur'un kent imgelerini bu şekilde sınıflandırdığımızda; imgelerin belirlenmesi ve farkında olunması açısından sizce fayda sağlar mı?

20. Burdur'un kent imgelerini bu şekilde sınıflandırdığımızda; yerel yönetimlerin ve halkın şehir planlamasında imgelere göre hareket etmesi sağlanabilir mi?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı: Çiğdem Coşkun

Doğum Yeri: Burdur

Medeni Hali: Bekar

Eğitim Durumu:

Lisans Öğrenimi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi - Kamu Yönetimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi – Kamu Yönetimi Bölümü

Yabancı Diller ve Düzeyi:

İngilizce: YDS – D Seviyesi

Rumence: Orta Seviye